

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการพัฒนากระบวนการสหกรณ์ในพื้นที่ จังหวัดหนองบัวลำภู

โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์อานนท์ ผกากรอง และคณะ

สิงหาคม 2549

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการพัฒนากระบวนการสหกรณ์ในพื้นที่ จังหวัดหนองบัวลำภู

คณะผู้วิจัย

สังกัด

1) ผศ.อานนท์ ผกากรอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
2) อ.อารีรัตน์ ภูธรรมะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
3) นายอรรถนิตย์ กลิ่นแก้วณรงค์	นักวิชาการสหกรณ์ 7ว
4) นายจอมประสาน ผิวหุม	นักวิชาการสหกรณ์ 6ว

ชุดโครงการ การพัฒนากระบวนการสหกรณ์ในพื้นที่ 36 จังหวัด

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

คำนำ

โครงการวิจัยการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู ได้รับการสนับสนุนเงินทุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย และสถาบันวิชาการสหกรณ์ ในการสร้างเครือข่ายคุณค่าของกลุ่ม/องค์กรประชาชนในพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู ซึ่งมีกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องดังนี้คือ กิจกรรมการศึกษาสถานการณ์และบทบาทการดำเนินงานของสหกรณ์/กลุ่ม/องค์กรประชาชนในพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู กิจกรรมการตรวจสอบข้อมูลคนจนจดทะเบียนของสมาชิกกลุ่ม/องค์กร กิจกรรมการจัดเวทีสร้างความเข้าใจในระหว่างกลุ่มผู้นำ/องค์กรเรื่องการจัดทำกรอบทิศทางการดำเนินงานของกลุ่มองค์กรและการเชื่อมโยงเครือข่าย กิจกรรมการจัดทำกรอบทิศทางการดำเนินงานของกลุ่ม/องค์กร และการหนุนเสริมของทีมีวิจัย

ผลการศึกษาทำให้ทราบบริบทของจังหวัดหนองบัวลำภู, สถานการณ์ของกลุ่ม/องค์กรประชาชนในพื้นที่จังหวัด, สถานการณ์ทะเบียนคนจนจดทะเบียน, การเกิดขึ้นของเครือข่ายต่างๆ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการวิจัย ท้ายที่สุดคณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องที่มีส่วนทำให้งานวิจัยมีความสำเร็จ อันประกอบด้วย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สถาบันวิชาการสหกรณ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย สำนักงานสหกรณ์จังหวัดหนองบัวลำภู สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดหนองบัวลำภู กลุ่ม/องค์กรประชาชนในพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู และ หน่วยงานต่างๆ ตลอดทุกภาคส่วนของสังคมที่เกี่ยวข้อง ถ้าหากมีข้อเสนอแนะหรือสนใจข้อมูลสามารถติดต่อได้ที่ห้องปฏิบัติการวิจัย คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย 42000 โทรศัพท์ 0-4283-5223-8 ต่อ 8127

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อานนท์ ผกากรอง)

หัวหน้าโครงการวิจัย

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร (Executive Summary)

การดำเนินกิจกรรมการวิจัยเรื่องการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในจังหวัดหนองบัวลำภู มีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องอยู่ 3 ระยะด้วยกัน คือ ระยะที่หนึ่งเกี่ยวข้องกับการศึกษาสถานการณ์และบทบาทการดำเนินงานของกลุ่ม/องค์กรประชาชนในพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู โดยมีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมการ, การศึกษาสถานการณ์ และบทบาทการดำเนินงานของสหกรณ์/กลุ่ม/องค์กรประชาชนในพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู, การตรวจสอบข้อมูลคนจนจดทะเบียนในจังหวัดหนองบัวลำภู, การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างความเข้าใจและประเมินความสนใจผู้นำสหกรณ์/กลุ่ม/องค์กรประชาชนในพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู, การจัดทำกรอบทิศทางการดำเนินงานของสหกรณ์/กลุ่ม/องค์กรประชาชนในพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู ระยะที่สองเกี่ยวข้องกับการทดลองนำไปปฏิบัติโดยมีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการติดตามผลการดำเนินงานและการสนับสนุนการสร้างเครือข่าย และระยะที่สามเกี่ยวข้องกับการประเมินผลและจัดทำรายงานโดยมีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสรุปบทเรียน, และจัดทำรายงานผลการวิจัย โดยมีรายละเอียดในแต่ละกิจกรรมตามเนื้อหาในแต่ละบทดังต่อไปนี้

1. บทนำ

จากการศึกษาบริบทของกลุ่ม/องค์กรประชาชนในพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภูโดยใช้การศึกษาจากเอกสาร, การสัมภาษณ์, การประชุมเชิงปฏิบัติการและอื่นๆพบว่าอาชีพหลักของประชาชนเป็นอาชีพการเกษตร โดยเฉพาะปลูกข้าวมากที่สุดรองลงไปคือชาวโพนเลี้ยงสัตว์และอ้อยโรงงาน อุตสาหกรรมส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมการเกษตร มีภาคบริการของเอกชนเป็นจำนวนน้อย ทำให้รายได้ต่อหัวของประชาชนในจังหวัดหนองบัวลำภูต่ำที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดอื่นๆ ทางด้านศิลปวัฒนธรรม โดยเฉพาะทางด้านหัตถกรรมประชาชนมีความเชี่ยวชาญในการทอผ้าไหม ผ้าฝ้าย หมี่ซิด ซึ่งทอกันมาตั้งแต่โบราณ นอกจากนี้ยังมีความสามารถในการผลิตเครื่องจักสาน โดยใช้วัสดุจากไม้ไผ่, ต้นคล้าแล้วเอาไปย้อมสี ทำเป็นกระติบข้าว, พัด, ตะกร้าและของใช้ประจำครัวเรือน เป็นต้น

จากการสำรวจข้อมูลพื้นฐานของกลุ่ม/องค์กรในจังหวัดหนองบัวลำภูจำนวน 124 กลุ่ม พบว่าส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเกษตรกร/กลุ่มอาชีพ มีจำนวนทั้งหมด 71 กลุ่ม รองลงมาเป็นสหกรณ์ มีจำนวนทั้งหมด 53 สหกรณ์ ในส่วนของสหกรณ์จำแนกออกตามประเภทของสหกรณ์คือสหกรณ์การเกษตรจำนวน 38 สหกรณ์, สหกรณ์ประมงจำนวน 1 สหกรณ์, สหกรณ์การร้านค้าจำนวน 2 สหกรณ์, สหกรณ์ออมทรัพย์จำนวน 4 สหกรณ์, สหกรณ์บริการจำนวน 5 สหกรณ์, และสหกรณ์เครดิตยูเนียนจำนวน 3 สหกรณ์

ผลการดำเนินงานของสหกรณ์พบว่า สมาชิกของสหกรณ์ โดยเฉลี่ยต่อกลุ่มมีจำนวน 2,204.67 คน มีจำนวนสมาชิกสูงสุด จำนวน 36,438 คน และมีจำนวนสมาชิกต่ำสุด 20 คน ในด้านทุนดำเนินการ

สหกรณ์พบว่ามีมูลค่าโดยเฉลี่ยจำนวน 119,309,365 บาท มีทุนดำเนินการสูงสุดจำนวน 3,398,889,431 บาท และทุนดำเนินการต่ำสุด 5,523.68 บาท ส่วนในด้านหนี้สิน สหกรณ์ มีหนี้สินโดยเฉลี่ย 3,865,443.26 บาท มีมูลค่าหนี้สินสูงสุด 19,452,674.5 บาท และหนี้สินต่ำสุด 80,811.98 บาท ส่วนในด้านลูกหนี้จากการสำรวจพบว่าในด้านหนี้สินมีมูลค่าโดยเฉลี่ยจำนวน 16,025,261.20 บาท มูลค่าหนี้สินสูงสุดจำนวน 169,514,340 บาท และมูลค่าหนี้สินต่ำสุดจำนวน 3,500 บาท ส่วนในด้านกำไรในการดำเนินงานมีมูลค่าโดยเฉลี่ยจำนวน 5,578,224.38 บาท มีมูลค่ากำไรสูงสุดจำนวน 105,409,741.7 บาท และ มูลค่ากำไรต่ำสุด 6,340.71 บาท

การดำเนินงานของกลุ่มอาชีพ สมาชิกของกลุ่มอาชีพ โดยเฉลี่ยต่อกลุ่มมีจำนวน 105 คน มีจำนวนสมาชิกสูงสุด จำนวน 405 คน และมีจำนวนสมาชิกต่ำสุด 12 คน ในด้านทุนดำเนินการกลุ่มอาชีพพบว่ามีมูลค่าโดยเฉลี่ยจำนวน 272,183.44 บาท มีทุนดำเนินการสูงสุดจำนวน 1,285,377 บาท และทุนดำเนินการต่ำสุด 24,343 บาท ส่วนในด้านหนี้สิน กลุ่ม/องค์กร มีหนี้สินโดยเฉลี่ย 40,000 บาท มีมูลค่าหนี้สินสูงสุด 50,000 บาท และหนี้สินต่ำสุด 30,000 บาท ส่วนในด้านลูกหนี้ และกำไร กลุ่มอาชีพไม่มีกิจกรรมการดำเนินการ

สถานการณ์ความเชื่อมโยงเครือข่ายของกลุ่ม/องค์กรประชาชนในจังหวัดหนองบัวลำภู ได้มีการเชื่อมโยงอยู่แล้วในหลายกลุ่ม/องค์กรในเครือข่ายต่างๆ อาทิ เครือข่ายการเชื่อมโยงธุรกิจของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร, เครือข่ายการผลิตและการตลาดของกลุ่มอาชีพในสหกรณ์ภาคเกษตร, เครือข่ายการกู้เงิน, เครือข่ายการฝากเงินและเครือข่ายอื่นๆที่ค้นพบจากการจัดเวที

จากการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเฝ้าระวังความสนใจเมื่อวันที่ 28-29 กันยายน 2548 และวันที่ 4 พฤศจิกายน 2548 พบประเด็นที่น่าสนใจในเรื่องความคาดหวัง, สภาพปัญหาและจุดแข็งจุดอ่อนของกลุ่ม/องค์กรในจังหวัดหนองบัวลำภูดังรายละเอียดในเอกสารฉบับสมบูรณ์

2. บทสังเคราะห์ข้อมูลคนยากจนในพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู

ผลการสำรวจข้อมูลคนจนพบว่าในจังหวัดหนองบัวลำภูมีประชากรทั้งหมด 498,513 คน คิดเป็นร้อยละ 100 มีผู้มาลงทะเบียนคนจน 25,874 คน คิดเป็นร้อยละ 5.2 ของประชากรทั้งจังหวัด โดยแบ่งออกตามพื้นที่ พบว่าอำเภอเมืองหนองบัวลำภูมีผู้มาลงทะเบียนมากที่สุดจำนวน 11,370 คนคิดเป็นร้อยละ 43.9 รองลงมาคืออำเภอสวรรคภูหาจำนวน 4,565 คนคิดเป็นร้อยละ 17.6 การแบ่งตามปัญหา คณะวิจัยได้คัดเลือกจากปัญหาที่มีความจำเป็นมากที่สุดเพียงหนึ่งปัญหาพบข้อมูลดังนี้คือปัญหาไม่มีที่ทำกินมีจำนวนมากที่สุดจำนวน 13,481 คน คิดเป็นร้อยละ 52.1 รองลงมาคือปัญหานี้สินภาคประชาชนจำนวน 8,294 คน คิดเป็นร้อยละ 32.1 แบ่งเป็นสมาชิกสหกรณ์โดยแยกเป็น สมาชิกสหกรณ์ที่จดทะเบียนจำนวน 3,236 คนคิดเป็นร้อยละ 12.5 เป็นสมาชิกสหกรณ์ภาคประชาชนจำนวน 1,737 คนคิด

เป็นร้อยละ 6.7 และเป็นสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการ โดยแบ่งเป็นสหกรณ์จดทะเบียนจำนวน 1,967 คนคิดเป็นร้อยละ 7.6 และสหกรณ์ภาคประชาชนจำนวน 1,187 คนคิดเป็นร้อยละ 4.6

3. ขั้นตอน/กระบวนการสร้างเครือข่ายคุณค่าของทีมวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ได้กำหนดขั้นตอนและกระบวนการในการสร้างเครือข่ายคุณค่าทั้งสามระยะ ประกอบด้วยกิจกรรมทั้งหมด 26 กิจกรรม (กิจกรรมหลังสุดคือการสรุปบทเรียนเมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2549) โดยมีกิจกรรมหลักที่สำคัญและผลที่เกิดขึ้นเรียงตามลำดับดังนี้คือ

ระยะที่หนึ่ง การประชุมทีมวิจัยเพื่อการวางแผนในการวิจัย, การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง, การเก็บข้อมูลพื้นฐานของกลุ่ม/องค์กรประชาชนในพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู, การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประเมินความสนใจ, การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อค้นหารูปแบบและกระบวนการในการเชื่อมโยงเครือข่าย, การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำกรอบทิศทางการดำเนินงานในการเชื่อมโยงเครือข่าย, การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อกำหนดแผนการทำกิจกรรมเครือข่าย

ระยะที่สองเป็นการดำเนินการเพื่อนำแผนไปสู่การปฏิบัติและเป็นการประชุมเพื่อขยายผลการดำเนินกิจกรรมของเครือข่ายต่างๆและ

ระยะที่สามเป็นระยะของการประเมินผลและการจัดทำรายงาน

4. เครือข่ายที่เกิดขึ้น

การดำเนินกิจกรรมเชื่อมโยงเครือข่ายของทีมวิจัยหนองบัวลำภูตั้งแต่เริ่มดำเนินกิจกรรมเมื่อวันที่ 28-29 กันยายน 2548 เป็นการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประเมินความสนใจในการเชื่อมโยงเครือข่ายของกลุ่ม/องค์กรประชาชนในพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู จนถึงวันที่ 11 สิงหาคม 2549 เป็นการประชุมเพื่อสรุปบทเรียน ได้ค้นพบและก่อให้เกิดเครือข่ายต่างๆตามเป้าหมายของทีมวิจัยตามลำดับของกิจกรรมและประเภทของเครือข่ายดังต่อไปนี้

1. เครือข่ายการเรียนรู้ เป็นเครือข่ายแรกที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานของทีมวิจัย โดยเกิดขึ้นจากผลของการประชุมเมื่อวันที่ 17-18 พฤศจิกายน 2548

2. เครือข่ายธุรกิจ เป็นเครือข่ายที่เกิดขึ้นต่อเนื่องจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของเครือข่ายการเรียนรู้ โดยจำแนกออกได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ ด้วยกันคือ

2.1 เครือข่ายรายทาง เป็นเครือข่ายที่มีอยู่แล้วและได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องโดยกลุ่ม/องค์กรดังกล่าวเป็นสมาชิกของเครือข่ายการเรียนรู้ เมื่อได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในเครือข่ายก็สามารถพัฒนาเครือข่ายเดิมของกลุ่ม/องค์กรทั้งทางด้านการเรียนรู้และทางธุรกิจ โดยความร่วมมือของสมาชิก

เครือข่ายการเรียนรู้ของจังหวัดหนองบัวลำภู อาทิ เครือข่ายโยบวบ, เครือข่ายแปรรูปปลา, เครือข่ายจักสาน, เครือข่ายแปรรูปผลิตภัณฑ์ เป็นต้น

2.2 เครือข่ายใหม่ เป็นเครือข่ายที่เกิดขึ้นใหม่เนื่องมาจากกลุ่ม/องค์กรประชาชนในจังหวัดหนองบัวลำภูเห็นความสำคัญของการเชื่อมโยงเครือข่ายจึงได้รวมตัวกันสร้างเครือข่ายตามฐานทางเศรษฐกิจและวิถีชีวิตของประชาชนในจังหวัดหนองบัวลำภู อาทิ เครือข่ายข้าว, เครือข่ายผ้า เป็นต้น

5. บทสังเคราะห์เครือข่ายคุณค่ากับการแก้ปัญหาความยากจน

การดำเนินการวิจัยโดยการสร้างเครือข่ายคุณค่าของทีมวิจัยและกลุ่ม/องค์กรประชาชนในพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู ได้ก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของเครือข่ายในบางระดับเนื่องมาจากข้อจำกัดในเรื่องเวลาและอื่นๆ ผลสัมฤทธิ์ที่ก่อให้เกิดเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจนได้แก่ การรวมกลุ่มหรือการสร้างสัมพันธภาพระหว่างกลุ่ม/องค์กร, การเกิดการเรียนรู้กระบวนการในการเรียนรู้ เป็นต้น ผลสัมฤทธิ์ที่ก่อให้เกิดเป็นรูปธรรมอยู่บ้างได้แก่ การแก้ปัญหาบางอย่างที่บุคคลหรือกลุ่ม/องค์กรประสบอยู่, การจัดการตนเองและกลุ่ม/องค์กรในด้านต่างๆ เป็นต้น ส่วนผลสัมฤทธิ์ที่ยังไม่ก่อให้เกิดเป็นรูปธรรม อันเนื่องมาจากเครือข่ายคุณค่าที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการของทีมวิจัย ได้แก่ การพึ่งพาตนเอง และ การมีอำนาจต่อหรือพลังของกลุ่ม/องค์กรประชาชนในพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู

ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรมของเครือข่ายได้ส่งผลกระทบต่อการแก้ปัญหาความยากจน ในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. การลดรายจ่าย ได้เกิดขึ้นต่อกลุ่ม/องค์กรต่างๆ ซึ่งส่งผลกระทบในระดับบุคคลที่เป็นสมาชิกของกลุ่ม/องค์กร ในกิจกรรมต่างๆ อาทิ. การซื้อวัตถุดิบจากกลุ่ม/องค์กรที่เป็นสมาชิกของเครือข่าย, การฝึกอบรมร่วมกัน, การใช้แหล่งเรียนรู้จากกลุ่ม/องค์กรที่เป็นสมาชิกของเครือข่าย เป็นต้น
2. การเพิ่มรายได้ จากการดำเนินกิจกรรมของเครือข่ายได้ก่อให้เกิดการเพิ่มรายได้จากกิจกรรมต่างๆ อาทิ. การขายสินค้าให้แก่กลุ่ม/องค์กรที่เป็นสมาชิกของเครือข่าย, การฝากขายสินค้ากับกลุ่ม/องค์กรต่างๆที่เป็นสมาชิกของเครือข่าย เป็นต้น
3. การขยายโอกาส ผลของการดำเนินกิจกรรมของเครือข่ายได้ก่อให้เกิดการขยายโอกาสให้แก่กลุ่ม/องค์กรต่างๆ อาทิ. การเพิ่มแหล่งวัตถุดิบ, ตลาด, การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นต้น

6. สรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุปประกอบด้วยผลการดำเนินการตามแผน, ปัญหาอุปสรรคในการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทีมวิจัยและปัจจัยสภาพแวดล้อมอื่นๆ, ประโยชน์ที่นักวิจัยได้รับในแง่ของความรู้ใหม่และทักษะ/ประสบการณ์ที่ได้รับ ตลอดจนข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกระบวนการวิจัยและการต่อยอดโครงการวิจัยในอนาคต

บทคัดย่อ

แนวทางการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู

งานวิจัยฉบับนี้ศึกษาแนวทางการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) จำแนกกระบวนการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ คือ (๑) การศึกษาสถานการณ์จังหวัดหนองบัวลำภู สถานการณ์และบทบาทการดำเนินงานของสหกรณ์/กลุ่ม/องค์กรประชาชนในพื้นที่จังหวัดและการตรวจสอบข้อมูลคนจนจดทะเบียน โดยการสำรวจทั้งข้อมูลทุติยภูมิและข้อมูลปฐมภูมิ จากกลุ่ม/องค์กร 2 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มสหกรณ์จดทะเบียนและสหกรณ์ภาคประชาชนจำนวนทั้งหมด 124 กลุ่ม (๒) การจัดเวทีเพื่อสร้างความเข้าใจในระหว่างผู้นำกลุ่ม/องค์กร เพื่อประเมินความสนใจและกำหนดกรอบทิศทางในการดำเนินงานของเครือข่ายโดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ในแต่ละกลุ่มที่สนใจโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) และเทคนิคการระดมพลังสร้างสรรค์ (AIC) และ (๓) การหนุนเสริมของทีมีวิจัยและการประเมินผลโครงการโดยการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมและการจัดทำรายงานวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า (๑) การศึกษาสถานการณ์จังหวัดหนองบัวลำภู สถานการณ์และบทบาทการดำเนินงานของสหกรณ์/กลุ่ม/องค์กรประชาชนพื้นที่จังหวัด พบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพการเกษตรโดยปลูกข้าวมากที่สุด กลุ่ม/องค์กรส่วนใหญ่เป็นกลุ่มอาชีพมีสหกรณ์อยู่ทั้งหมดจำนวน 53 สหกรณ์ มีการดำเนินกิจกรรมการเชื่อมโยงเครือข่ายอยู่แล้วในหลายกลุ่ม/องค์กรในเครือข่ายต่างๆ อาทิ เครือข่ายการเชื่อมโยงธุรกิจของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร, เครือข่ายการผลิตและการตลาดของกลุ่มอาชีพในสหกรณ์ภาคเกษตร, เครือข่ายการกู้เงิน, เครือข่ายการฝากเงินและเครือข่ายอื่นๆ ที่ค้นพบจากการจัดเวที นอกจากนี้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเฝ้าติดตามความสนใจเมื่อวันที่ 28-29 กันยายน 2548 และวันที่ 4 พฤศจิกายน 2548 พบประเด็นที่น่าสนใจในเรื่องความคาดหวัง, สภาพปัญหาและจุดแข็งจุดอ่อนของกลุ่ม/องค์กรในจังหวัดหนองบัวลำภู

ผลการสำรวจข้อมูลคนจนพบว่าในจังหวัดหนองบัวลำภูมีประชากรทั้งหมด 498,513 คน มีผู้มาลงทะเบียนคนจน 25,874 คน คิดเป็นร้อยละ 5.2 ของประชากรทั้งจังหวัด พบว่าอำเภอเมืองหนองบัวลำภูมีผู้มาลงทะเบียนมากที่สุด รองลงมาคืออำเภอสวรรคภูหา การแบ่งตามปัญหาคณะวิจัยได้คัดเลือกจากปัญหาที่มีความจำเป็นมากที่สุดเพียงหนึ่งปัญหาพบข้อมูลดังนี้คือปัญหาไม่มีที่ทำกินมีจำนวนมากที่สุด รองลงมาคือปัญหานี้สินภาคประชาชน แบ่งเป็นสมาชิกสหกรณ์โดยแยกเป็น สมาชิกสหกรณ์ที่จดทะเบียนจำนวน 3,236 คน สมาชิกสหกรณ์ภาคประชาชนจำนวน 1,737 คน และเป็นสมาชิกสหกรณ์

ที่เข้าร่วมโครงการ โดยแบ่งเป็นสหกรณ์จดทะเบียนจำนวน 1,967 คนและสหกรณ์ภาคประชาชนจำนวน 1,187 คน

การดำเนินกิจกรรมเชื่อมโยงเครือข่ายของทีมีวิจัยหนองบัวลำภู ได้ค้นพบและก่อให้เกิดเครือข่ายต่างๆ ตามเป้าหมายของทีมีวิจัยตามลำดับของกิจกรรมและประเภทของเครือข่ายดังต่อไปนี้ คือ 1) เครือข่ายการเรียนรู้ เป็นเครือข่ายแรกที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานของทีมีวิจัย โดยเกิดขึ้นจากผลของการประชุมเมื่อวันที่ 17-18 พฤศจิกายน 2548 และ 2) เครือข่ายธุรกิจ เป็นเครือข่ายที่เกิดขึ้นต่อเนื่องจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของเครือข่ายการเรียนรู้โดยจำแนกออกได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ ด้วยกันคือ 2.1) เครือข่ายรายทาง เป็นเครือข่ายที่มีอยู่แล้วและได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องโดยกลุ่ม/องค์กรดังกล่าวเป็นสมาชิกของเครือข่ายการเรียนรู้ เมื่อได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในเครือข่ายก็สามารถพัฒนาเครือข่ายเดิมของกลุ่ม/องค์กรทั้งทางด้านการเรียนรู้และทางธุรกิจโดยความร่วมมือของสมาชิกเครือข่ายการเรียนรู้ของจังหวัดหนองบัวลำภู อาทิ เครือข่ายไยบวบ, เครือข่ายแปรรูปปลา, เครือข่ายจักสาน, เครือข่ายแปรรูปผลิตภัณฑ์ เป็นต้น และ 2.2) เครือข่ายใหม่ เป็นเครือข่ายที่เกิดขึ้นใหม่เนื่องมาจากกลุ่ม/องค์กรประชาชนในจังหวัดหนองบัวลำภูเห็นความสำคัญของการเชื่อมโยงเครือข่ายจึงได้รวมตัวกันสร้างเครือข่ายตามฐานทางเศรษฐกิจและวิถีชีวิตของประชาชนในจังหวัดหนองบัวลำภู อาทิ เครือข่ายข้าว, เครือข่ายผ้า เป็นต้น

ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรมของเครือข่ายได้ส่งผลกระทบต่อการแก้ปัญหาความยากจน ในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้ คือ 1) การลดรายจ่าย ได้เกิดขึ้นต่อกลุ่ม/องค์กรต่างๆ ซึ่งส่งผลกระทบในระดับบุคคลที่เป็นสมาชิกของกลุ่ม/องค์กร ในกิจกรรมต่างๆ อาทิ. การซื้อวัตถุดิบจากกลุ่ม/องค์กรที่เป็นสมาชิกของเครือข่าย, การฝึกอบรมร่วมกัน, การให้แหล่งเรียนรู้จากกลุ่ม/องค์กรที่เป็นสมาชิกของเครือข่าย เป็นต้น 2) การเพิ่มรายได้ จากการดำเนินกิจกรรมของเครือข่ายได้ก่อให้เกิดการเพิ่มรายได้จากกิจกรรมต่างๆ อาทิ. การขายสินค้าให้แก่กลุ่ม/องค์กรที่เป็นสมาชิกของเครือข่าย, การฝากขายสินค้ากับกลุ่ม/องค์กรต่างๆ ที่เป็นสมาชิกของเครือข่าย เป็นต้น และ 3) การขยายโอกาส ผลของการดำเนินกิจกรรมของเครือข่ายได้ก่อให้เกิดการขยายโอกาสให้แก่กลุ่ม/องค์กรต่างๆ อาทิ. การเพิ่มแหล่งวัตถุดิบ, ตลาด, การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นต้น

จากการวิจัยที่ผ่านมาได้พบปรากฏการณ์ที่สำคัญในเรื่องของปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งปัญหาที่เกิดจากนักวิจัยและปัญหาจากปัจจัยสภาพแวดล้อมต่างๆ อาทิ. ปัญหาด้านเวลา, ภาระงาน และวัฒนธรรมทางการเมือง เป็นต้น นอกจากนี้ผลวิจัยได้ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อนักวิจัยในประเด็นดังต่อไปนี้ 1) การสร้างเครือข่ายคุณค่าจากห่วงโซ่อุปทานของสินค้าและบริการที่กลุ่ม/องค์กรมีอยู่ 2) ตัวแทนสหกรณ์ที่เป็นสมาชิกเครือข่ายควรเน้นที่ผู้จัดการ 3) การแสวงหาผู้นำตามธรรมชาติ 4) ทัศนคติของกลุ่ม/องค์กรที่มีต่อส่วนราชการ 5) ข้อบ่งชี้ตัวชี้ เป็นการออกเยี่ยมเยียนพบปะผู้นำกลุ่ม/องค์กรเพื่อสัมภาษณ์เชิงลึกและแลกเปลี่ยนข้อมูล นักวิจัยก็มีโอกาสได้สอบถามข้อมูลอย่างเต็มที่และเห็นสภาพการดำเนินงานของแต่ละกลุ่ม/องค์กรอย่าง

ชัดเจน 6)การใช้วัฒนธรรม/ประเพณีมาประกอบกิจกรรม จะทำให้ผู้เข้าร่วมประชุมมีความสุขในการจัดกิจกรรม เป็นต้น

คณะวิจัยได้มีข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุงกระบวนการวิจัย มีประเด็นดังต่อไปนี้ 1)กระบวนการในการวิจัยควรกำหนดไว้อย่างกว้างๆและมีความยืดหยุ่น 2)เน้นสร้างการเรียนรู้ 3)กำหนดตัวแทนกลุ่ม/องค์กรให้ชัดเจน 4) กำหนดระยะเวลาให้เหมาะสม 5) คัดเลือกทีมวิจัยที่ทำงานในพื้นที่ ที่มีศักยภาพเพียงพอในด้านข้อมูลและการประสานงานมีเวลาเพียงพอ ในการทำงานวิจัย เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง 6)ประเมินและปรับปรุงการทำงานทุกขั้นตอนเพื่อปรับกิจกรรมให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และ 7)พัฒนาเครือข่ายในขนาดที่ใหญ่ขึ้นทั้งในเชิงพื้นที่และกิจกรรมเพื่อพึ่งตนเองและมีอำนาจต่อรองมากขึ้น.

Abstract

The purpose of this research was to find the suitable method for development of the cooperative procedures in Nongbualamphu Province. The participatory action research (PAR) was employed in this study. It was divided into 3 stages: (1) the study of background data of Nongbualamphu Province, including current situation and roles of cooperatives/groups/ community organization and checking registered population by surveying both primary and secondary data from 2 groups/organizations, which were 124 registered and non-government cooperative groups. (2) Idea-sharing forums were set up for understanding between groups/organization leaders to evaluate interest and fix directions of work of the network by doing the workshop in each group employing the SWOT and AIC analysis. (3) The back up of the research team and the project evaluation by workshop meeting and report writing.

It reveals that (1) most of the population are farmers and rice is their major crop. Most groups/ community organizations are occupational groups with 53 cooperatives altogether. The network linking activities are already found in many groups/organizations, for example, linking businesses of cooperatives and farmers, loaning networks, money-deposit networks and other networks found during the idea-sharing forums. In addition, interesting issues about expectations, problem conditions, strong and weak points of groups/ community organizations in Nongbualamphu Province were found during the workshop meeting for idea-exchanging and interest evaluation on September 28-29 and November 4, 2005.

The survey result of the information of the poor shows that there are 498,513 people in Nongbualamphu Province and 25,874 of the population registered or being poor, which is 5.2% of the total population. The population of Muang Nongbualamphu District was the largest group which registered and the second largest group which registered was the population of Suwannakuha District. The research team had categorized the problems according to their severity and found that the most severe problem was no lands to cultivate and the second severe problem was private debts. The problems were also categorized according to the cooperative members who were troubled, which were 3,236 registered cooperative members, 1,737 non-government cooperative members and members who joined the project, that were, 1,967 registered cooperative members and 1,187 non-government cooperative members.

The network linking project of the Nongbualamphu research team had found and established new networks according to the purposes of the project, which were 1) learning network, the first network established during the project and a result of November 17-18, 2005 meeting. 2) business network, a result of learning network, which is divided into 2 groups: 2.1) Along the way network, the network that already exists and is run continuously. The groups/organizations are members of learning network. When they exchange ideas within the network, they can develop their group's network both in learning and business under the cooperation of the Nongbualamphu Province learning network such as Laffa Network, Fish Transforming Network, Wickerwork Network and Product Transforming Network. 2.2) new network, which was newly established as groups/Nongbualamphu Province Organization had seen the importance of network linking and gathered to build networks according to their economics and ways of life base such as rice or fabric network.

The result of the network has affected the poor-living solution, that are, 1) expense reduction that happens in groups/organizations as individual in groups/organizations in activities such as the purchase of raw material from groups/organizations that are members of network, the together training, the usage of learning sources from groups/organizations that are members of network. 2) The increase of income, the work of the network has increased the income from activities such as selling products to groups/organizations or have the groups/organizations that are network's members sell the products. 3) The opportunity expansion such as the increase of raw material sources, markets and knowledge exchanging.

The research has found great phenomenon in problems both from the researchers and environmental factors such as time, responsibility and political cultures problems. In addition, the result of the research is beneficial to the researchers in the following points: 1) The construction of value network from supply links chain of products and services of the groups/organizations. 2) Members of cooperatives should rely on their managers. 3) Informal leader finding 4) Attitudes of groups/organizations towards the government 5) shopping tour, a visit to leaders of groups/organizations to in depth interview and exchange information. 6) The use of cultures/traditions as part of the activity helps those who attended the meeting enjoy the activity.

The research team has some suggestions to improve the research steps as follow: 1) The research step should be flexible and not too specific. 2) Giving emphasis on learning process. 3) Indicating specific group/organization agent. 4) setting the proper length of time 5) selecting local research team who has potential in data, work-coordinating and has enough time in order that the work flows continuously 6) evaluating and improving every step of work to adapt the activity to serve unexpected situation 7) developing the bigger networks in both area and activity aspect to rely on themselves and have power in negotiation.

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ข
บทคัดย่อ	จ
Abstract	ฉ
สารบัญ	ฎ
สารบัญตาราง	ฏ
สารบัญภาพ	ฐ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 บริบทจังหวัดหนองบัวลำภู	1
1.2 ข้อมูลสถานการณ์ทั่วไปในพื้นที่	11
1.3 สถานการณ์ความเชื่อมโยงเครือข่ายของกลุ่ม/องค์กรประชาชนจังหวัดหนองบัวลำภู	14
1.4 ความคาดหวัง,สภาพปัญหาและจุดแข็งจุดอ่อนของกลุ่ม/องค์กร	18
1.5 สรุป	21
บทที่ 2 บทสังเคราะห์ข้อมูลคนยากจนในพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู	23
2.1 แหล่งข้อมูล/วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	23
2.2 ตารางการวิเคราะห์ข้อมูลคนจนจดทะเบียน	23
2.3 บทสรุป	25
บทที่ 3 ขั้นตอน/กระบวนการสร้างเครือข่ายคุณค่า	26
บทที่ 4 เครือข่ายที่เกิดขึ้น	37
4.1 ข้อสรุปจำนวน/รูปแบบเครือข่ายที่เป็นผลงานของทีมวิจัย	37
4.2 ประเด็นสำคัญของแต่ละเครือข่ายในรายงาน	38
บทที่ 5 บทสังเคราะห์เครือข่ายคุณค่ากับการแก้ปัญหาความยากจน	63
5.1 ตัวแบบในการวิเคราะห์	63
5.2 สรุปผลการวิเคราะห์	64
บทที่ 6 สรุปและข้อเสนอแนะ	65
6.1 สรุปผลดำเนินการ	65
6.2 ประโยชน์ที่นักวิจัยและทีมวิจัยได้รับ	66
6.3 ข้อเสนอแนะ	68
บรรณานุกรม	

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แสดงจำนวนประชากรจำแนกตามสถานภาพแรงงานและเพศปี 2547	4
2 แสดงจำนวนสถานประกอบการอุตสาหกรรมจังหวัดหนองบัวลำภูปี 2547	5
3 แสดงพื้นที่เพาะปลูก ผลผลิต และมูลค่าข้าวนาปีจำแนกเป็นรายอำเภอ	6
4 แสดงพื้นที่เพาะปลูก ผลผลิต และมูลค่าข้าวนาปรังจำแนกเป็นรายอำเภอ	7
5 แสดงจำนวนพืชไร่จังหวัดหนองบัวลำภูปี 2546	7
6 แสดงจำนวนสหกรณ์ในจังหวัดหนองบัวลำภู	11
7 แสดงจำนวนกลุ่มเกษตร/กลุ่มอาชีพในจังหวัดหนองบัวลำภู	11
8 แสดงปริมาณธุรกิจภาคเกษตรและนอกภาคเกษตร	12
9 แสดงกิจกรรมการดำเนินงานของกลุ่มองค์กร	13
10 แสดงกิจกรรมการดำเนินงานของสหกรณ์	13
11 แสดงกิจกรรมการดำเนินธุรกิจของกลุ่มอาชีพ	14
12 แสดงประเภทของเครือข่ายที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ	16
13 ข้อมูลคนจนจดทะเบียนในจังหวัดหนองบัวลำภู	24
14 ขั้นตอนและกระบวนการสร้างเครือข่ายคุณค่าของทีวีจียหนองบัวลำภู	27-36

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 แผนที่จังหวัดหนองบัวลำภู	2
2 แผนที่ทางวัฒนธรรมและท่องเที่ยวจังหวัดหนองบัวลำภู	10
3 เครือข่ายการกู้เงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูหนองบัวลำภูจำกัด	16
4 เครือข่ายการฝากเงินของสหกรณ์ในจังหวัดหนองบัวลำภู	17
5 เครือข่ายการเชื่อมโยงธุรกิจและสินเชื่อระหว่างสหกรณ์	17
6 เครือข่ายการผลิตและการตลาดของกลุ่มอาชีพ	18
7 กระบวนการสร้างเครือข่ายคุณค่าของทีมีวิจัยหนองบัวลำภู	26
8 เครือข่ายจังหวัดหนองบัวลำภู	40
9 เครือข่ายแปรรูปผลิตภัณฑ์จากใยบัว	42
10 เครือข่ายแปรรูปผลิตภัณฑ์ปลา	44
11 เครือข่ายแปรรูปผลิตภัณฑ์บ้านกุดตู	46
12 เครือข่ายผลิตภัณฑ์จักสานจากต้นคล้า	48
13 เครือข่ายผลิตภัณฑ์แปรรูปผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว	50
14 เครือข่ายผลิตภัณฑ์เครื่องประดับแมลงทับ	52
15 เครือข่ายรวบรวมข้าวหนองบัวลำภู	55
16 เครือข่ายผ้าจังหวัดหนองบัวลำภู	58
17 ตัวแบบเชิงเหตุผลระหว่างเครือข่ายคุณค่ากับการแก้ปัญหาความยากจน	63

บทที่ 1

บทนำ

1.1 บริบทจังหวัดหนองบัวลำภู

หนองบัวลำภูแต่เดิมประมาณ พ.ศ.2106 พระเจ้าไชยเชษฐาธิราชแห่งเวียงจันทน์ ได้นำผู้คนอพยพเข้ามาอาศัยและสร้างบ้านแปลงเมืองขึ้นที่บริเวณหนองซำช้าง ซึ่งเป็นหนองน้ำขนาดใหญ่เชิงเขาภูพาน และยกฐานะเป็นเมืองจำปานครกาบแก้วบัวบาน มีฐานะเป็นเมืองหน้าด่านของเมืองเวียงจันทน์ แต่คนทั่วไปเรียกชื่อเมืองตามลักษณะภูมิประเทศว่า เมืองหนองบัวลุ่มภู ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของเมืองหนองบัวลำภูในปัจจุบัน ในพ.ศ.2117 ระหว่างที่ไทยเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่1 สมเด็จพระนเรศวรมหาราชซึ่งขณะนั้นมีพระชนมายุ 19 พรรษา ได้ตามเสด็จพระมหาธรรมราชาพระราชนัดดา นากองทัพไทยเพื่อไปช่วยกองทัพกรุงหงสาวดีไปตีเวียงจันทน์ โดยได้ประทับพักแรมที่บริเวณหนองซำช้างแห่งนี้

ในสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชแห่งกรุงธนบุรี โปรดเกล้าให้เจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกยกกองทัพไปตีเวียงจันทน์สำเร็จ เมืองจำปานครกาบแก้วบัวบานหรือหนองบัวลำภูจึงขึ้นกับราชอาณาจักรไทยตั้งแต่นั้นมา ในพ.ศ.2450 รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงโปรดเกล้าให้กระทรวงมหาดไทยรวมเมืองต่างๆในบริเวณหมากแข้งตั้งเป็นเมืองจัตวา เรียกว่าเมืองอุดรธานี ส่วนเมืองสังกัดในบริเวณให้มีฐานะเป็นอำเภอ เมืองหนองบัวลำภูจึงกลายเป็นอำเภอหนองบัวลำภู ขึ้นกับจังหวัดอุดรธานี ต่อมารัฐบาลมีนโยบายกระจายอำนาจไปสู่ภูมิภาค เพื่อประโยชน์ในการปกครอง การให้บริการของรัฐ การอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ตลอดจนความมั่นคงของชาติ คณะรัฐมนตรีและรัฐสภาได้อนุมัติร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งจังหวัดหนองบัวลำภู แล้วประกาศจัดตั้งเป็นจังหวัดหนองบัวลำภูเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2536

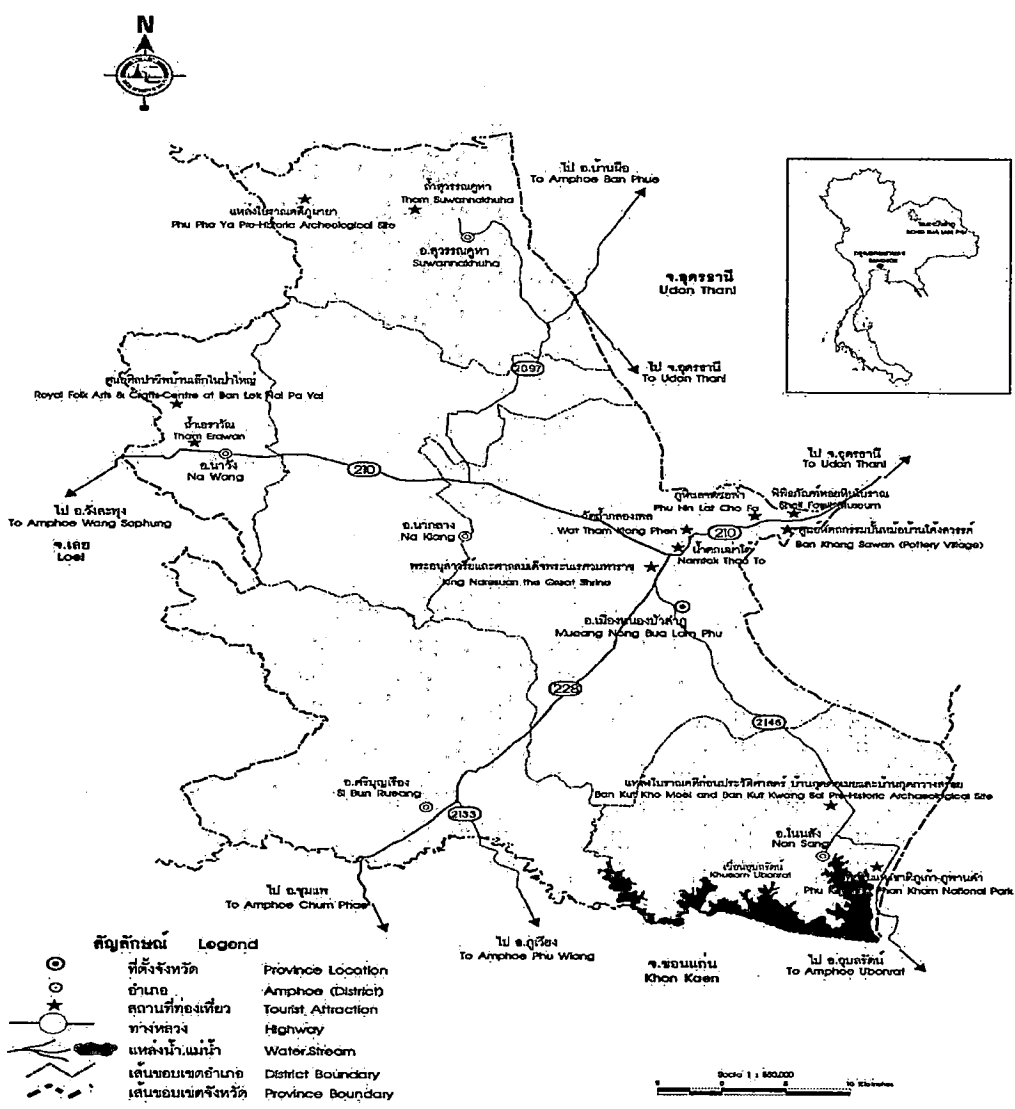
ที่ตั้งและขนาด

จังหวัดหนองบัวลำภู ตั้งอยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 17 องศาเหนือ และเส้นแวงที่ 102 องศาตะวันออก อยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ห่างจากกรุงเทพมหานคร ตามทางหลวงหมายเลข 210 ประมาณ 608 กิโลเมตร หรือตามเส้นทางกรุงเทพ - ชัยภูมิ - หนองบัวลำภู ประมาณ 518 กิโลเมตร ห่างจากจังหวัดอุดรธานี ประมาณ 46 กิโลเมตร และมีขนาดเนื้อที่ประมาณ 3,859 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 2.4 ล้านไร่ ประกอบด้วยอำเภอต่างๆ 6 อำเภอ ดังนี้ อำเภอเมืองหนองบัวลำภู มีเนื้อที่ประมาณ 907.562 ตารางกิโลเมตร ระยะทางห่างจากจังหวัดอุดรธานีประมาณ 43 กิโลเมตร อำเภอศรีบุญเรือง มีเนื้อที่ประมาณ 830.463 ตารางกิโลเมตร ระยะทางห่างจากจังหวัดประมาณ 33 กิโลเมตร อำเภอสุวรรณคูหา มีเนื้อที่ประมาณ 646.081 ตารางกิโลเมตร ระยะทางห่างจากจังหวัด

ประมาณ 65 กิโลเมตร อำเภอโนนสัง มีเนื้อที่ประมาณ 577.736 ตารางกิโลเมตร ระยะทางห่างจาก จังหวัดประมาณ 42 กิโลเมตร อำเภอนากลาง มีเนื้อที่ประมาณ 570.695 ตารางกิโลเมตร ระยะทางห่าง จากจังหวัดประมาณ 30 กิโลเมตร อำเภอนาวัง มีเนื้อที่ประมาณ 326.369 ตารางกิโลเมตร ระยะทาง ห่างจากจังหวัดประมาณ 42 กิโลเมตร

อาณาเขต

จังหวัดหนองบัวลำภู มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดต่าง ๆ ดังนี้ ทิศเหนือติดต่อกับ อำเภอท่าลี่มือง จังหวัดอุดรธานี ทิศใต้ ติดต่อกับ อำเภอสว่างซุม อำเภอนงเวียง จังหวัดขอนแก่น ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อำเภอบ้านผือ อำเภอกุดจับ อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานีและทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอเอนาวัง อำเภอนงกระดิง อำเภอผาขาว อำเภอนาดัง จังหวัดเลย

ภาพที่ 1 แผนที่จังหวัดหนองบัวลำภู

ลักษณะภูมิประเทศ, อุณหภูมิ, ปริมาณน้ำฝนและป่าไม้

โดยทั่วไปเป็นที่ราบสูง ประกอบด้วยทุ่งนา ป่าไม้ และภูเขา พื้นที่เป็นดินปนทราย ดินลูกรังไม่เก็บน้ำในฤดูแล้ง ส่วนใหญ่เป็นภูเขา เทือกเขาภูพานอยู่ทางทิศตะวันออกของจังหวัดหนองบัวลำภู ภูเก้าเป็นเทือกเขาแบ่งเขตอำเภอโนนสัง กับ อำเภอเมืองหนองบัวลำภู ลักษณะภูเขาเป็นรูปยาวรีบางส่วนเป็นพื้นลูกคลื่น ลอนตื้นลอนลึกมีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ประมาณ 200 เมตร

ลักษณะอากาศแบ่งออกเป็น 3 ฤดู เช่นเดียวกับจังหวัดอื่น ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ ฤดูร้อน ฤดูฝน ฤดูหนาว สภาพอากาศโดยทั่วไปขึ้นอยู่กับมรสุมที่พัดผ่านประจำปี จัดอยู่ในประเภทภูมิอากาศแบบพื้นเมืองร้อนเฉพาะฤดู กล่าวคือ จะมีฝนตกเฉพาะฤดูฝน สลับกับช่วงแห้งแล้ง ในฤดูหนาวและฤดูร้อนสำหรับฤดูร้อนจะอยู่ระหว่างเดือนมีนาคม - เมษายน อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 34 - 36 องศาเซลเซียส ฤดูฝน อยู่ระหว่างเดือนพฤษภาคม - ตุลาคมและจะตกมากในเดือนสิงหาคม - กันยายน เนื่องจากอิทธิพลพายุดีเปรสชัน ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 1,540.9 มิลลิเมตร/ปี ฤดูหนาว อยู่ระหว่างเดือนพฤศจิกายน - กุมภาพันธ์ อากาศจะหนาวมากในช่วงธันวาคม- มกราคม โดยมีอุณหภูมิเฉลี่ย 15 - 16 องศาเซลเซียส

เนื่องจากภูมิประเทศของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีเทือกเขาล้อมรอบทางด้านตะวันออกและด้านใต้ ได้แก่ เทือกเขาเพชรบูรณ์ ดงพญาเย็น อยู่ทางตะวันตกเทือกเขาสันกำแพง พนมดงรัก อยู่ทางด้านใต้ ทำให้ฝนที่มาจากมรสุมตะวันตกเฉียงใต้มีน้อย ส่วนมากเป็นฝนที่เกิดพายุดีเปรสชันที่เคลื่อนผ่านเข้ามาในระหว่างเดือนสิงหาคม - กันยายน ค่าปานกลาง ในปี 2546 จังหวัดหนองบัวลำภูมีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยตลอด มีค่าอยู่ระหว่าง 1,010 – 1,850 มิลลิเมตร และในช่วงปี 2539 – 2546 มีฝนตกมากที่สุดในปี 2539 วัดได้ 1,844.8 มิลลิเมตร จำนวนวันฝนตก 135 วัน ส่วนฝนตกน้อยที่สุดในปี 2541 วัดได้ 1,016.0 มิลลิเมตร จำนวนวันฝนตก 111 วัน (ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยาอุดรธานี)

จังหวัดหนองบัวลำภูมีพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติอยู่ทางด้านเหนือและตะวันตก จำนวน 6 ป่า ปัจจุบันมีพื้นที่ป่ารวมทั้งสิ้น 1,521,499 ไร่ โดยทั่วไปเป็นป่าโปร่งและป่าไม้เบญจพรรณ ปัจจุบันกรมป่าไม้ได้ประกาศเป็นพื้นที่ปฏิรูปที่ดิน จำนวนประมาณ 1,208,811 ไร่ มีเนื้อที่ป่าไม้ที่เป็นป่าอนุรักษ์และพื้นที่อุทยานแห่งชาติรวม 312,675 ไร่ คิดเป็น 13% ของพื้นที่จังหวัด

ประชากร

ประชากรเมื่อสิ้นปี 2547 รวมทั้งสิ้น 494,745 คน เป็นชาย 251,352 คน หญิง 243,393 คน อำเภอที่มีประชากรมากที่สุด คือ อำเภอเมืองหนองบัวลำภู มีจำนวน 96,569 คนและอำเภอศรีบุญเรือง มีจำนวน 96,518 คน ตามลำดับ อำเภอที่มีประชากรน้อยที่สุด คือ อำเภอนาวัง มีจำนวน 30,042 คน จำนวนประชากรจำแนกตามสถานภาพแรงงานและเพศดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรจำแนกตามสถานภาพแรงงานและเพศปี 2547

สถานภาพแรงงาน	จำนวนราษฎร		
	ชาย	หญิง	รวม
กำลังแรงงานรวม	149,087	100,111	249,198
1. กำลังแรงงานปัจจุบัน	145,797	98,745	224,542
1.1 ผู้มีงานทำ	143,023	97,077	240,100
1.2 ผู้ว่างงาน	2,775	1,667	4,442
2. แรงงานรอฤดูกาล	3,290	1,367	4,656
ผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงานอายุ15ปีขึ้นไป	30,671	73,051	103,722
1. ทำงานบ้าน	1,413	40,132	41,545
2. เรียนหนังสือ	12,291	16,611	28, 903
3. อื่นๆ	16,967	16,307	33,274
อายุต่ำกว่า15ปี	71,594	70,231	141, 825
รวม	251,352	243,393	494,745

ที่มา : รายงานสถิติจังหวัด พ.ศ.2548

โครงสร้างทางเศรษฐกิจของจังหวัด

ภาวะเศรษฐกิจของจังหวัดหนองบัวลำภู โดยทั่วไปขึ้นอยู่กับภาคเกษตรกรรมเป็นหลัก ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง ถั่วเหลือง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และปอ ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับภาวะเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ ขาดสภาพคล่องทางการเงิน ทำให้เกิดการชะลอตัวของการค้า และการลงทุน ในขณะที่ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ (Infrastructures) และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ (Facilities) ค่อนข้างจำกัด ยังไม่พัฒนาเท่าที่ควรและกระจายไม่ทั่วถึงกัน โดยเฉพาะแหล่งน้ำอันเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญพื้นฐานทางเศรษฐกิจการเกษตร แม้ว่าค่าจ้างแรงงานยังอยู่ในระดับต่ำ แต่ก็มีประสิทธิภาพไม่สูงนักและขาดความกระตือรือร้น เมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดใกล้เคียงที่พัฒนาไปมากพอสมควร นอกจากนี้ยังขาดปัจจัยอื่น ๆ ที่เป็นสิ่งจูงใจในการลงทุน เช่น แหล่งการท่องเที่ยวที่ยังไม่พัฒนาเท่าที่ควร ศูนย์รวมของตลาดสินค้าบริการมีจำกัด และราคาสินค้าบริการค่อนข้างสูง (เมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดใกล้เคียง) แม้แต่สังหาริมทรัพย์ก็ได้มีการกำหนดราคากันทั่ว ๆ ไปในระดับสูง อำนาจซื้อค่อนข้างต่ำ ขาดเงินออม และเงินทุนหมุนเวียน หรือสภาพคล่องทางการเงินในท้องถิ่น

เพื่อกระตุ้นการดำเนินการทางเศรษฐกิจ ธนาคารก็ปล่อยเงินกู้จำกัด และมีหนี้เสียอยู่ในระดับสูง การโอนเงินจากแรงงานที่อยู่ในต่างประเทศและต่างจังหวัดมีไม่มากนัก แรงงานได้เดินทางกลับมาอยู่ในภูมิลำเนามากขึ้นด้วยตามภาวะเศรษฐกิจเมื่อประสบปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจดังกล่าวเป็นเวลาติดต่อกันมาหลายปี ทำให้จังหวัดหนองบัวลำภูซึ่งเป็นจังหวัดใหม่ที่ยังไม่พร้อมในหลาย ๆ ด้าน มีผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างกว้างขวางและรวดเร็ว โดยปรากฏว่าในช่วง 3-4 ปีที่ผ่านมา การลงทุนทั่ว ๆ ไปชะลอตัวลง บางรายได้ยกเลิกโครงการลงทุน และยกเลิกกิจการไป

ภาคอุตสาหกรรม

ส่วนใหญ่จะเป็นอุตสาหกรรมต่อเนื่องจากการเกษตรกรรม เช่น อุตสาหกรรมโรงสีข้าว โรงงานทำมันเส้นมันอัดเม็ด นอกจากนี้ ยังมีอุตสาหกรรมที่ใช้วัตถุดิบภายในจังหวัด คือ หินภูเขา เช่น โรงไม้บดย่อยหิน และโรงงานผลิตคอนกรีต โรงงานผลิตภัณฑ์ป่าไม้ คือ โรงเลื่อยไม้และค้าไม้แปรรูปโรงงานทำเครื่องเฟอร์นิเจอร์เครื่องเรือนจากไม้ จำนวนสถานประกอบการอุตสาหกรรมดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนสถานประกอบการอุตสาหกรรมจังหวัดหนองบัวลำภู ปี2547

ประเภทอุตสาหกรรม	จำนวน	เงินทุน	คนงาน
เกษตร	20	48,573,000	126
อาหาร	10	44,145,000	55
ไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้	5	13,030,000	83
เฟอร์นิเจอร์และเครื่องเรือน	12	21,800,000	95
สิ่งทอ	3	798,500,000	1,271
เครื่องแต่งกาย	1	1800,000	46
เคมี	3	15,950,000	42
พลาสติก	3	11,005,000	30
อโลหะ	51	126,193,500	348
ผลิตภัณฑ์โลหะ	1	365,000	3
เครื่องจักรกล	31	47,706,600	109
อื่นๆ	16	257,230,000	51
รวม	156	1,386,298,100	2,259

ที่มา : รายงานสถิติจังหวัด พ.ศ.2548

ภาคเกษตรกรรม

จังหวัดหนองบัวลำภู มีพื้นที่ทำการเกษตรกรรม ทั้งหมดประมาณ 1.5 ล้านไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 62 ของพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัด เป็นพื้นที่ทำนา 950,745 ไร่ หรือร้อยละ 61 พื้นที่ปลูกพืชไร่ 341,745 ไร่ หรือร้อยละ 22 พื้นที่ปลูกไม้ผลและไม้ยืนต้น 73,882 ไร่ หรือร้อยละ 4.7 พื้นที่ปลูกผักและไม้ดอก 8,401 ไร่ หรือร้อยละ 0.5 และพืชอื่น ๆ 176,170 ไร่ หรือร้อยละ 11.3 การเกษตรกรรมที่สำคัญของจังหวัดหนองบัวลำภู คือ ทำนาข้าว 918,352 ไร่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 150,248 ไร่ อ้อยโรงงาน 40,838 ไร่ มันสำปะหลัง 43,090 ไร่ ถั่วเหลือง 33,273 ไร่ ถั่วเขียวผิวมัน 4,332 ไร่ รายละเอียดดังตารางที่ 3 ถึง ตารางที่ 5

ข้าวนาปี

ในฤดูการผลิต ปี 2546/47 มีพื้นที่ปลูกข้าวนาปี จำนวน 876,501 ไร่ ลดลงจากปี 2545/46 จำนวน 118,406 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 12.89 โดยแยกเป็นพื้นที่เพาะปลูกข้าวเจ้า จำนวน 89,894 ไร่ หรือประมาณร้อยละ 26.66 และพื้นที่เพาะปลูกข้าวเหนียว จำนวน 786,607 ไร่ ในฤดูการผลิตปี 2546/47 พื้นที่เก็บเกี่ยวข้าวนาปี จำนวน 766,727 ไร่เพิ่มขึ้นจากปี 2545/46 จำนวน 134,986 ไร่ หรือร้อยละ 20.56 โดยแยก เป็นพื้นที่เก็บเกี่ยวข้าวเจ้า จำนวน 79,118 ไร่ และพื้นที่เก็บเกี่ยวข้าวเหนียว จำนวน 687,609 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ยข้าวเจ้า จำนวน 316.4 กก./ไร่ ผลผลิตรวม จำนวน 25,034 เมตริกตัน ผลผลิตเฉลี่ยข้าวเหนียว จำนวน 326.2 กก./ไร่ ผลผลิตรวม จำนวน 224,284 เมตริกตัน ผลผลิตรวมข้าวนาปี จำนวน 249,318 ตัน

ตารางที่ 3 แสดงพื้นที่เพาะปลูก ผลผลิต และมูลค่าข้าวนาปีจำแนกเป็นรายอำเภอ

อำเภอ	เนื้อที่เพาะปลูก(ไร่)		เนื้อที่เก็บเกี่ยว(ไร่)		ผลผลิต(ตัน)		ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่	
	ข้าวเจ้า	ข้าวเหนียว	ข้าวเจ้า	ข้าวเหนียว	ข้าวเจ้า	ข้าวเหนียว	ข้าวเจ้า	ข้าวเหนียว
เมือง	32,248	210,944	27,601	176,842	8,528	56,535	309.0	319.7
นากลาง	22,924	151,513	20,701	138,692	6,505	43,929	314.2	316.7
โนนสัง	17,370	106,955	16,554	101,990	5,160	32,221	311.7	315.9
ศรีบุญเรือง	14,319	180,980	11,592	146,328	4,024	48,908	347.2	334.2
สุวรรณคูหา	2,500	100,155	2,183	91,682	643	30,486	294.6	332.5
นาหว้า	533	36,606	487	32,075	174	12,205	358.2	380.5
รวม	89,894	786,607	79,118	687,609	25,034	224,284	316.4	326.2

ที่มา : สำนะโนการเกษตร พ.ศ.2546 จังหวัดหนองบัวลำภู สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตารางที่ 4 แสดงพื้นที่เพาะปลูก ผลผลิต และมูลค่าข้าวนาปรังจำแนกเป็นรายอำเภอ

อำเภอ	เนื้อที่เพาะปลูก(ไร่)		เนื้อที่เก็บเกี่ยว(ไร่)		ผลผลิต(ตัน)		ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่	
	ข้าวเจ้า	ข้าวเหนียว	ข้าวเจ้า	ข้าวเหนียว	ข้าวเจ้า	ข้าวเหนียว	ข้าวเจ้า	ข้าวเหนียว
เมือง	182	94	143	94	57	41	399.16	435.96
นากลาง	169	4	167	4	86	2	516.47	425.00
โนนสัง	2,040	782	1,761	658	752	277	426.84	421.09
ศรีบุญเรือง	621	1,327	515	1,186	226	515	438.33	434.45
สุวรรณคูหา	32	-	32	-	11	-	331.25	-
นาวัง	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม	3,044	2,207	2,618	1,942	1,131	835	432.14	429.98

ที่มา : สำมะโนการเกษตร พ.ศ.2546 จังหวัดหนองบัวลำภู สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนพืชไร่จังหวัดหนองบัวลำภู ปี2546

ชื่อพืชไร่	จำนวนผู้ถือครอง	เนื้อที่เพาะปลูก(ไร่)	เนื้อที่เก็บเกี่ยว(ไร่)
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	5,571	99,722	90,739
มันสำปะหลัง	2,372	29,948	28,560
อ้อยโรงงาน	1,570	36,673	33,068
ถั่วเหลือง	671	7,072	6,867
พุงหญ้าเลี้ยงสัตว์	552	10,713	5,156
อ้อยรับประทาน	75	1,641	1,534

ที่มา : สำมะโนการเกษตร พ.ศ.2546 จังหวัดหนองบัวลำภู สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ถั่วเหลือง

ในฤดูกาลผลิต ปี 2545/46 มีพื้นที่เก็บเกี่ยวทั้งสิ้น 6,867 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย จำนวน178 กก.ต่อไร่
ผลผลิตรวม จำนวน 1,294 เมตริกตัน

มันสำปะหลัง

ในฤดูกาลผลิต ปี 2545/46 มีพื้นที่เก็บเกี่ยว 28,560 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ยจำนวน 2,426 กก./ไร่
ผลผลิตรวมจำนวน 107,713 เมตริกตัน

ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของจังหวัดหนองบัวลำภูปี2545/46 มีพื้นที่เก็บเกี่ยวทั้งสิ้น 90,739 ไร่ โดยมีพื้นที่เพาะปลูกมาก ในอำเภอนากลาง อำเภอสุวรรณคูหา และอำเภอนาวัง ผลผลิตรวมจำนวน 89,239 เมตริกตัน

ภาคบริการ

ภาคบริการในจังหวัดหนองบัวลำภูประกอบด้วยการท่องเที่ยว การขนส่ง การสื่อสาร การเงิน การประกันภัยและอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติและรายได้ประชากรต่อหัว

สภาพทางเศรษฐกิจของจังหวัดหนองบัวลำภู ใน ปี 2547 พบว่าประชากรมีรายได้เฉลี่ยต่อหัว 16,808 บาทต่อปี เป็นอันดับที่ 19 ของภาค และอันดับที่ 76 ของประเทศ ซึ่งทั้งจังหวัดมีผลิตภัณฑ์มวลรวม10,862 ล้านบาทรายได้ส่วนใหญ่ขึ้นกับสาขาเกษตรกรรม ร้อยละ 29.8 คิดเป็นมูลค่า 3,244 ล้านบาท

ข้อมูลทางด้านสังคม

ขนบธรรมเนียม

จังหวัดหนองบัวลำภูมีขนบธรรมเนียมความเป็นอยู่อย่างชาวอีสานทั่ว ๆ ไป แบบเรียบง่าย ส่วนมากนับถือศาสนาพุทธ ส่วนที่นับถือศาสนาอื่นมีบ้างเล็กน้อย

- การทำเครื่องปั้นดินเผา ปั้นรูปแบบต่าง ๆ และทำลวดลายเป็นเครื่องใช้ เครื่องประดับตกแต่ง

ศิลปวัฒนธรรม

จังหวัดหนองบัวลำภูมีศิลปหัตถกรรมและวัฒนธรรมการเล่นพื้นเมือง เช่น

- การทอผ้าไหม ผ้าฝ้าย หมี่ขิด ซึ่งทอกันมาตั้งแต่โบราณ โดยทอเป็นผ้าขิด หมอน ผ้าตัดเส้น ตัดกระโปรง กล่องทิดชู และของใช้อื่น ๆ ที่ใช้ในครัวเรือน เช่น โองน้ำ กาน้ำ หม้อดิน เตาไฟ กระถาง ดอกไม้ แจกัน เป็นต้น
- เครื่องจักสาน โดยใช้วัสดุจากไม้ไผ่และเอาไปย้อมสี ทำเป็นกระติบข้าว พัด ตะกร้าของใช้ ประจำครัวเรือน เป็นต้น
- วัฒนธรรมการเล่นพื้นเมืองต่าง ๆ เช่น โปงลาง ประกอบด้วยเครื่องดนตรีประเภท แคน ซอ พิณ โปงลาง ฉิ่ง ฉาบ กลอง โหวด และการรำคองก้า ซึ่งเป็นการรำรำตามจังหวะเสียงกลองและเสียงเพลง เครื่องดนตรีที่เล่นมีกลอง 2 หน้า จะนิยมเล่นในเวลากลางคืน

ประเพณีที่สำคัญ

จังหวัดหนองบัวลำภูมีประเพณีที่สำคัญต่าง ๆ เช่น

1. งานนเรศวรมหาราช – กาชาดหนองบัวลำภู

เป็นงานประจำปีของจังหวัดหนองบัวลำภู จัดขึ้นระหว่างวันที่ 25 มกราคม -3 กุมภาพันธ์ของทุกปี มีระยะเวลา 10 วัน กิจกรรมที่สำคัญคือ พิธีบวงสรวงสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ในวันที่ 25 มกราคมมีกิจกรรมขบวนแห่ทางศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น การฟ้อนรำ แสดงการละเล่นแบบสมัยก่อน การออกร้านค้าของอำเภอต่าง ๆ และกิจกรรมงานกาชาดต่าง ๆ และการประกวดธิดากาชาดประจำปี

2. งานขึ้นเขาไหว้พระถ้ำเอราวัณ

เป็นงานประจำปีของชาวอำเภอนาวัง จัดขึ้นระหว่างวันที่ 12-14 เมษายนของทุกปี กิจกรรมที่สำคัญ ได้แก่ การทำบุญตักบาตร พิธีรดน้ำดำหัว การประกวดร้องเพลง การประกวดนางสงกรานต์(เทพีนางผมหมอม) และการประกวดผลิติดผลทางการเกษตร

3. งานประเพณีสงกรานต์

เป็นงานประเพณีท้องถิ่นของจังหวัด จัดขึ้นระหว่างในวันที่ 13 เมษายนของทุกปี กิจกรรมที่สำคัญ ได้แก่ การทำบุญตักบาตร การประกวดความสวยงามของรถขบวนแห่และนางสงกรานต์ การฟ้อนรำตามจังหวะดนตรีแบบอีสาน การสรงน้ำพระ การรดน้ำขอพรผู้ใหญ่ผู้สูงอายุ และการเล่นสาดน้ำผู้คนทั่วไป

4. งานบุญบั้งไฟ

เป็นงานประเพณีท้องถิ่นที่จัดเป็นประจำปี มีการประกวดรถขบวนแห่บั้งไฟซึ่งประดับตกแต่งอย่างสวยงาม การแข่งขันจุดบั้งไฟ จะจัดขึ้นภายในเดือน 6 หรือเดือนพฤษภาคมของทุกปี

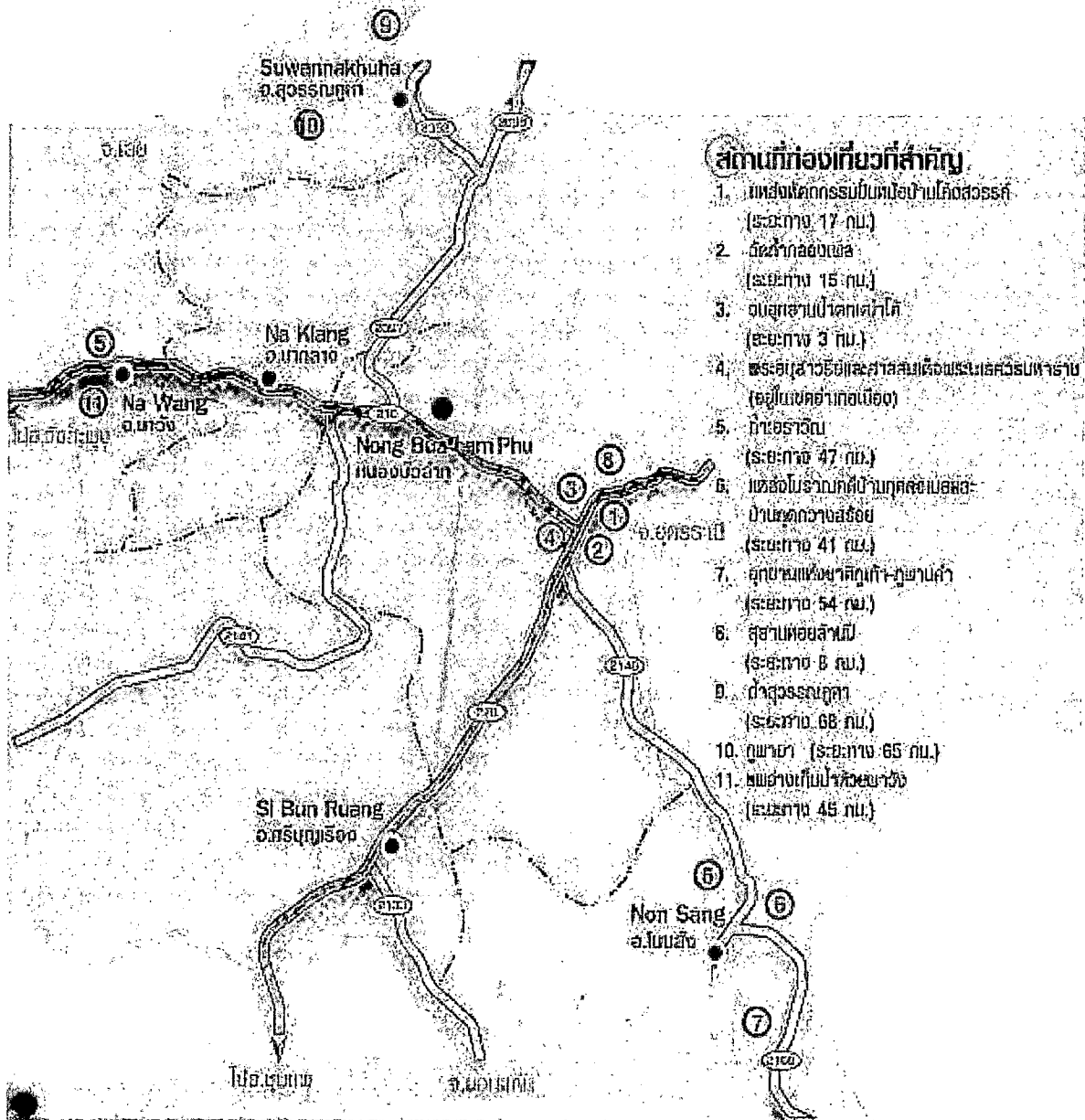
5. งานประเพณีลอยกระทง

เป็นงานประเพณีท้องถิ่นที่ยึดถือปฏิบัติสืบเนื่องมาแต่โบราณ จัดขึ้นในวันที่ขึ้น 15 ค่ำ หรือวันเพ็ญเดือนสิบสองของทุกปี มีกิจกรรมที่สำคัญเช่น การประกวดขบวนแห่กระทงและนางนพมาศการจัดทำกระทงตกแต่งด้วยวัสดุสีต่าง ๆ และประดับด้วยไฟแสงสีโชวิภาลงน้ำ มีการเปิดเพลงลอยกระทงเพิ่มบรรยากาศในช่วงงาน การจุดพลุดอกไม้ไฟ และการจุดโคมไฟลอยขึ้นสู่ท้องฟ้า การลอยกระทงและอธิษฐานขอสิ่งที่ตนปรารถนา ลอยเพื่อการสะเดาะเคราะห์ หรือลอยเพื่อขอขมาน้ำที่มนุษย์ได้ทิ้งสิ่งปฏิกูลลงในน้ำตามความเชื่อของแต่ละคน

6. งานสัปดาห์เที่ยวพิพิธภัณฑ์ฟอสซิลไดโนเสาร์และหอยหิน 150 ล้านปี

จัดเป็นประจำทุกปีเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและกระจายรายได้มาสู่ท้องถิ่น จัดขึ้นที่บริเวณลานค้าชุมชนบ้านห้วยเดื่อ และพิพิธภัณฑ์ฟอสซิลและหอยหิน 150 ล้านปี ตำบลโนนทัน อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู มีกิจกรรมที่น่าสนใจ คือ การแข่งขันกีฬาพื้นบ้าน กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม และ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตลาดนัดจำหน่ายผลไม้เช่นลำไย ขนุน การจำหน่ายสินค้าของที่ระลึก การเที่ยวชมอุทยานหอยหิน 150 ล้านปี และการประกวดอาหารพื้นบ้าน เป็นต้น

ภาพที่ 2 แผนที่ทางวัฒนธรรมและท่องเที่ยวจังหวัดหนองบัวลำภู

1.2 ข้อมูลสถานการณ์ทั่วไปในพื้นที่

จังหวัดหนองบัวลำภูมีกลุ่ม/องค์กรประชาชนอยู่กระจายในเขตพื้นที่จังหวัดเหมือนกันจังหวัดอื่นๆในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีทั้งกลุ่ม/องค์กรประชาชนที่เกิดขึ้นจากการจัดตั้งของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนและเกิดขึ้นจากองค์กรประชาชน ที่พบได้โดยทั่วไปมีทั้งกลุ่ม/องค์กรประชาชนที่เป็นสหกรณ์ทั้งนิตินัยและพฤตินัยดังรายละเอียดตามตารางที่ 6 ถึงตารางที่ 8

ตารางที่ 6 แสดงจำนวนสหกรณ์ในจังหวัดหนองบัวลำภู

ที่	ประเภทสหกรณ์	จำนวน
1	สหกรณ์การเกษตร	38
2	สหกรณ์ประมง	1
3	สหกรณ์ออมทรัพย์	4
4	สหกรณ์ร้านค้า	2
5	สหกรณ์บริการ	5
6	สหกรณ์เครดิตยูเนียน	3
รวม		53

ที่มา : สำนักงานสหกรณ์จังหวัดหนองบัวลำภู

ตารางที่ 7 แสดงจำนวนกลุ่มเกษตรกร/กลุ่มอาชีพในจังหวัดหนองบัวลำภู

ที่	ประเภทกลุ่มเกษตรกร	จำนวน
1	กลุ่มเกษตรกรทำนา	29
2	กลุ่มเกษตรกรทำสวน	5
3	กลุ่มเกษตรกรทำไร่	5
4	กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์	16
5	อื่นๆ (กลุ่มอาชีพ)	16
รวม		71

ที่มา : สำนักงานสหกรณ์จังหวัดหนองบัวลำภู

จากการสำรวจข้อมูลพื้นฐานของกลุ่ม/องค์กรในจังหวัดหนองบัวลำภูจำนวน 124 กลุ่ม พบว่าส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเกษตรกร/กลุ่มอาชีพ มีจำนวนทั้งหมด 71 กลุ่ม รองลงมาเป็นสหกรณ์ มีจำนวนทั้งหมด 53 สหกรณ์

ตารางที่ 8 แสดงปริมาณธุรกิจภาคเกษตรและนอกภาคเกษตร

ที่	ชนิด สหกรณ์	ปริมาณธุรกิจสหกรณ์(หน่วยพันบาท)						
		รับฝาก เงิน	เงินให้กู้	จัดหา สินค้า/ อุปกรณ์	การ รวบรวมเงิน	การแปร รูป	การ ให้บริการ	รวม
1	สหกรณ์ ภาค เกษตร	7,024	109,288	329,525	246,163	1,953	686	757,859
2	สหกรณ์ นอกภาค เกษตร	220,156	1,901,912	678	0	0	0	2,122,069
	รวม	290,399	2,011,201	330,204	246,163	1,953	686	2,879,929

ที่มา : สำนักงานสหกรณ์จังหวัดหนองบัวลำภู

ผลจากการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับธุรกิจของกลุ่ม/องค์กร ในจังหวัดหนองบัวลำภูพบว่า ปริมาณธุรกิจภาคเกษตร มีเงินที่รับฝากมีจำนวนทั้งสิ้น 7,024,959บาท เงินให้กู้ทั้งสิ้น 109,288,476 บาท จัดหาสินค้า/อุปกรณ์เพื่อจำหน่าย 329,525,769 บาท การรวบรวมเงิน 246,163,092 บาท การแปรรูป 1,953,259 บาท การให้บริการ686,007 บาท รวมมูลค่าปริมาณธุรกิจภาคเกษตรทั้งสิ้น 757,859,562 บาท ปริมาณธุรกิจนอกภาคเกษตร มีเงินที่รับฝาก มีจำนวนทั้งสิ้น 220,156,955 บาท เงินให้กู้ทั้งสิ้น 1,901,912,549 บาท จัดหาสินค้า/อุปกรณ์ เพื่อจำหน่าย 678,971 บาท ส่วนด้าน การรวบรวมเงิน การแปรรูป การให้บริการ ไม่มีมูลค่าธุรกิจ รวมมูลค่าปริมาณธุรกิจนอกภาคเกษตรทั้งสิ้น 2,122,069,504 บาท มูลค่าปริมาณธุรกิจภาคเกษตรและนอกภาคเกษตรรวมทั้งสิ้น 2,879,929,066 บาท

1.2.1 บทบาทการดำเนินงานของกลุ่ม/องค์กรประชาชนในจังหวัดหนองบัวลำภู

บทบาทการดำเนินงานของกลุ่ม/องค์กรประชาชนในจังหวัดหนองบัวลำภูส่วนใหญ่จะมีกิจกรรมที่เหมือนกับกลุ่ม/องค์กรในจังหวัดอื่นๆ เพราะเป็นกลุ่ม/องค์กรชนิด/ประเภทเดียวกันกับกลุ่ม/องค์กรที่มีอยู่ในพื้นที่อื่นๆ ทั้งนี้เนื่องมาจากกลุ่ม/องค์กรเหล่านี้เกิดขึ้นจากหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรเอกชนเช่นเดียวกับในที่อื่นๆ ดังรายละเอียดตามตารางที่ 9 ถึงตารางที่ 11

ตารางที่ 9 แสดงกิจกรรมการดำเนินงานของกลุ่ม/องค์กร

ชนิดองค์กร	กิจกรรมการดำเนินการ				
	สมาชิก	ทุนดำเนินการ	หนี้สิน	ลูกหนี้	กำไร
สหกรณ์	52,912	3,579,280,950	61,847,092.30	336,530,485	117,142,712
กลุ่มอาชีพ	1,577	2,449,651	80,000	-	-

ที่มา : สำนักงานสหกรณ์จังหวัดหนองบัวลำภู

ผลจากการสำรวจข้อมูล กิจกรรมการดำเนินงานของกลุ่ม/องค์กร พบว่า สหกรณ์มีสมาชิก 52,912 คน ทุนดำเนินการ 3,579,280,950 บาท หนี้สิน 61,847,092.30 บาท ลูกหนี้ 336,530,485 บาท กำไร 117,142,712 บาท กลุ่มอาชีพมีสมาชิก 1,577 คน ทุนดำเนินการ 2,449,651 บาท หนี้สิน 80,000 บาท ส่วนลูกหนี้ กำไร ไม่มีข้อมูลกิจกรรมดำเนินการเนื่องจากไม่มีการจัดทำระบบบัญชีที่ชัดเจน

ตารางที่ 10 แสดงกิจกรรมการดำเนินงานของสหกรณ์

การดำเนินงานของสหกรณ์	ค่าเฉลี่ย	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด
สมาชิก (คน)	2,204.67	36,438	20
ทุนดำเนินการ	119,309,365	3,398,889,431	5,523.68
หนี้สิน	3,865,443.26	19,452,674.5	80,811.98
ลูกหนี้	16,025,261.20	169,514,340	3,500
กำไร	5,578,224.38	105,409,741.7	6,340.71

ที่มา : สำนักงานสหกรณ์จังหวัดหนองบัวลำภู

ผลจากการสำรวจข้อมูลกิจกรรมการดำเนินงานของสหกรณ์ สมาชิกของสหกรณ์ โดยเฉลี่ยต่อกลุ่ม มีจำนวน 2,204.67 คน มีจำนวนสมาชิกสูงสุด จำนวน 36,438 คน และมีจำนวนสมาชิกต่ำสุด 20 คน ในด้านทุนดำเนินการสหกรณ์พบว่ามีมูลค่าโดยเฉลี่ยจำนวน 119,309,365 บาท มีทุนดำเนินการสูงสุดจำนวน 3,398,889,431 บาท และทุนดำเนินการต่ำสุด 5,523.68 บาท ส่วนในด้านหนี้สิน สหกรณ์ มีหนี้สินโดยเฉลี่ย 3,865,443.26 บาท มีมูลค่าหนี้สินสูงสุด 19,452,674.5 บาท และหนี้สินต่ำสุด 80,811.98 บาท ส่วนในด้านลูกหนี้จากการสำรวจพบว่าในด้านหนี้สินมีมูลค่าโดยเฉลี่ยจำนวน 16,025,261.20 บาท มูลค่าหนี้สินสูงสุดจำนวน 169,514,340 บาท และมูลค่าหนี้สินต่ำสุดจำนวน 3,500 บาท ส่วนในด้านกำไรในการดำเนินงานมีมูลค่าโดยเฉลี่ยจำนวน 5,578,224.38 บาท มีมูลค่ากำไรสูงสุดจำนวน 105,409,741.7 บาท และ มูลค่ากำไรต่ำสุด 6,340.71 บาท

ตารางที่ 11 แสดงกิจกรรมการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพ

การดำเนินงานกลุ่ม อาชีพ	ค่าเฉลี่ย	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด
สมาชิก (คน)	105	405	12
ทุนดำเนินการ	272,183.44	1,285,377	24,343
หนี้สิน	40,000	50,000	30,000
ลูกหนี้	-	-	-

ที่มา : สำนักงานสหกรณ์จังหวัดหนองบัวลำภู

ผลจากการสำรวจข้อมูลกิจกรรมการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพ สมาชิกของกลุ่มอาชีพ โดยเฉลี่ย ต่อกลุ่มมีจำนวน 105 คน มีจำนวนสมาชิกสูงสุด จำนวน 405 คน และมีจำนวนสมาชิกต่ำสุด 12 คน ใน ด้านทุนดำเนินการกลุ่มอาชีพพบว่ามีมูลค่าโดยเฉลี่ยจำนวน 272,183.44 บาท มีทุนดำเนินการสูงสุด จำนวน 1,285,377 บาท และทุนดำเนินการต่ำสุด 24,343 บาท ส่วนในด้านหนี้สิน กลุ่ม/องค์กร มีหนี้สิน โดยเฉลี่ย 40,000 บาท มีมูลค่าหนี้สินสูงสุด 50,000 บาท และหนี้สินต่ำสุด 30,000 บาท ส่วนในด้าน ลูกหนี้ และกำไร กลุ่มอาชีพไม่มีกิจกรรมการดำเนินการ

1.3 สถานการณ์ความเชื่อมโยงเครือข่ายของกลุ่ม/องค์กรประชาชนในจังหวัดหนองบัวลำภู

การเชื่อมโยงธุรกิจของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2548
สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ที่ดำเนินธุรกิจประกอบด้วยสหกรณ์ 45 สหกรณ์ และกลุ่มเกษตรกรจำนวน 12 กลุ่ม ดังนั้นจำนวนจำนวนสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ที่มีการเชื่อมโยงธุรกิจ รวมทั้งหมด 57 สหกรณ์ การเชื่อมโยงธุรกิจและสินเชื่อระหว่างสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร มีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการ กู้ยืมเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูหนองบัวลำภูจำกัด มีสหกรณ์ที่ให้กู้ยืม คือ สหกรณ์ออมทรัพย์พนักงาน การบินไทย จำกัด สหกรณ์ออมทรัพย์ธรรมศาสตร์ จำกัด สหกรณ์ออมทรัพย์การทำอากาศยาน จำกัด สหกรณ์ออมทรัพย์วชิรพยาบาล จำกัด ชุมชุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย สหกรณ์ออมทรัพย์ โรงพยาบาลราชวิถี จำกัด สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์จำกัด สหกรณ์ออมทรัพย์ มหาวิทยาลัยมหิดล จำกัด (ดังรายละเอียดจากภาพที่ 3) กิจกรรมการฝากเงิน มีสหกรณ์และกลุ่ม เกษตรกรที่เกี่ยวข้องคือกับกิจกรรมนี้ทางด้านผู้ฝากคือ สหกรณ์การเกษตรหนองบัวลำภู จำกัด สหกรณ์ผู้ใช้น้ำบ้านหนองอุ จำกัด สหกรณ์ผู้ใช้น้ำบ้านทรายมูล จำกัด สหกรณ์ผู้ใช้น้ำบ้านโนนสำราญ จำกัด สหกรณ์ การเกษตรโนนสัง จำกัด สหกรณ์การเกษตรกุดตุ้ม จำกัด สหกรณ์การเกษตรเมืองหนองบัวลำภู จำกัด การ ฝากเงิน มีสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ผู้รับฝาก สหกรณ์การเกษตรศรีบุญเรือง จำกัด สหกรณ์การเกษตร กุดตุ้ม จำกัด สหกรณ์การเกษตรโนนสัง จำกัด สหกรณ์การเกษตรนาหว้า จำกัด(ดังรายละเอียดภาพที่ 4)

นอกจากนี้ มีเครือข่ายสถาบันเกษตรกรที่อยู่ในจังหวัดหนองบัวลำภูประกอบด้วย การเชื่อมโยงธุรกิจ และสินเชื่อระหว่างสหกรณ์และเครือข่ายการผลิตและการตลาดของกลุ่มอาชีพ ซึ่งผลการดำเนินงานในปีที่ผ่านมา ปรากฏผลดังนี้

1. การเชื่อมโยงธุรกิจและสินเชื่อระหว่างสหกรณ์ ลักษณะการเชื่อมโยงจะมีชุมนุมสหกรณ์ การเกษตรจังหวัดหนองบัวลำภู จำกัด เป็นศูนย์กลาง มีสมาชิกเป็นสหกรณ์ภาคการเกษตร จำนวน ๒๐ สหกรณ์ ในปีที่ผ่านมา มีผลการเชื่อมโยงธุรกิจและสินเชื่อในการจัดหาปุ๋ยมาจำหน่ายมูลค่า ๘.๗ ล้านบาท นอกจากนี้ยังมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับเป็นประจำทุกเดือนในลักษณะการประชุมประจำเดือน (ดังรายละเอียดภาพที่ 5)

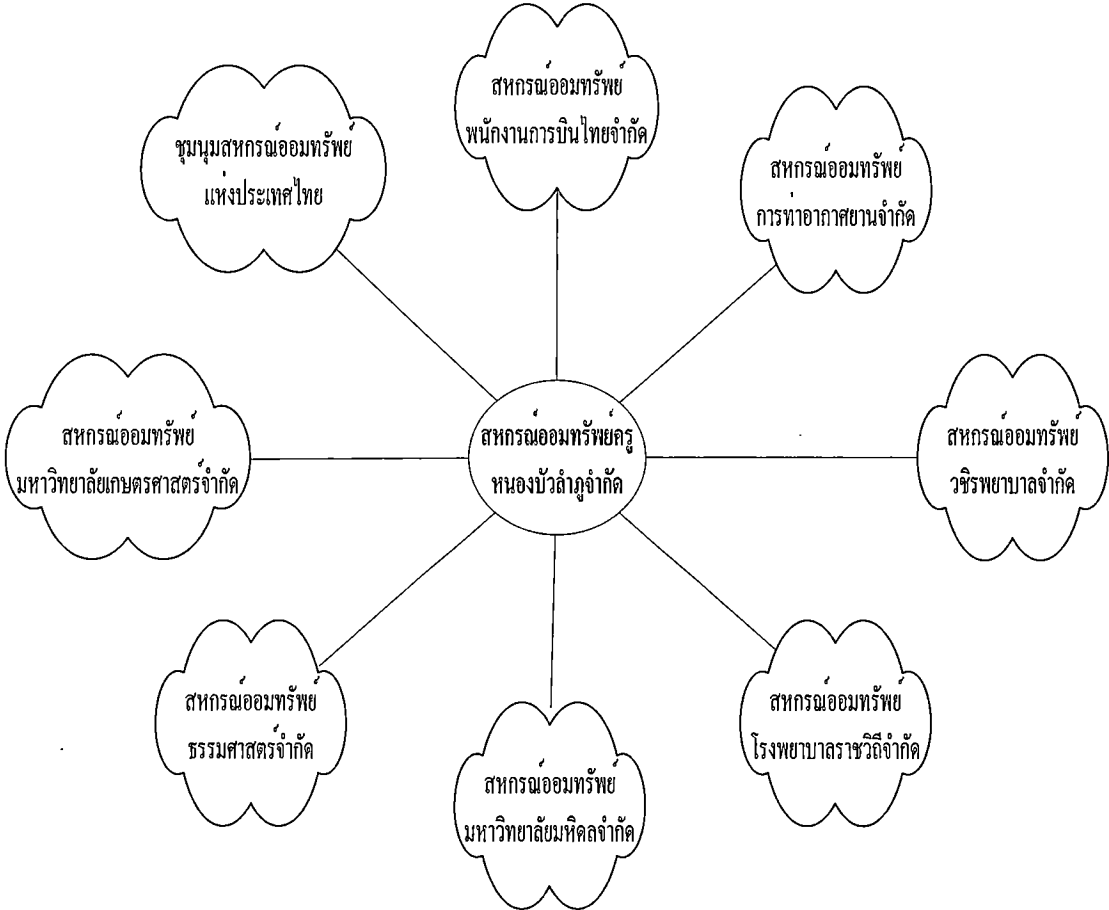
2. เครือข่ายการผลิตและการตลาดของกลุ่มอาชีพในสหกรณ์ภาคเกษตร เป็นการจัดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนข่าวสารการจำหน่ายสินค้า โดยจัดประชุมทุกๆ ๒ เดือน และมีการเลือกคณะกรรมการเครือข่ายทุกๆ ปี (ดังรายละเอียดภาพที่ 6)

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการเชื่อมโยงเครือข่ายของกลุ่ม/องค์กรประชาชน ในจังหวัดหนองบัวลำภูจากเวทีการประชุมเชิงปฏิบัติการเมื่อวันที่ 17-18 พฤศจิกายน 2548 พบว่ามีเครือข่ายที่ทำกิจกรรมเกี่ยวข้องกับสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกรและกลุ่มอาชีพ (ตามแนวคิดของผู้เข้าร่วมประชุม) ในพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภูจำนวน 10 กลุ่มด้วยกัน เช่น เครือข่ายกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ เครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ เครือข่ายกลุ่มทอผ้า เป็นต้น ดังรายละเอียดในตารางที่ 12

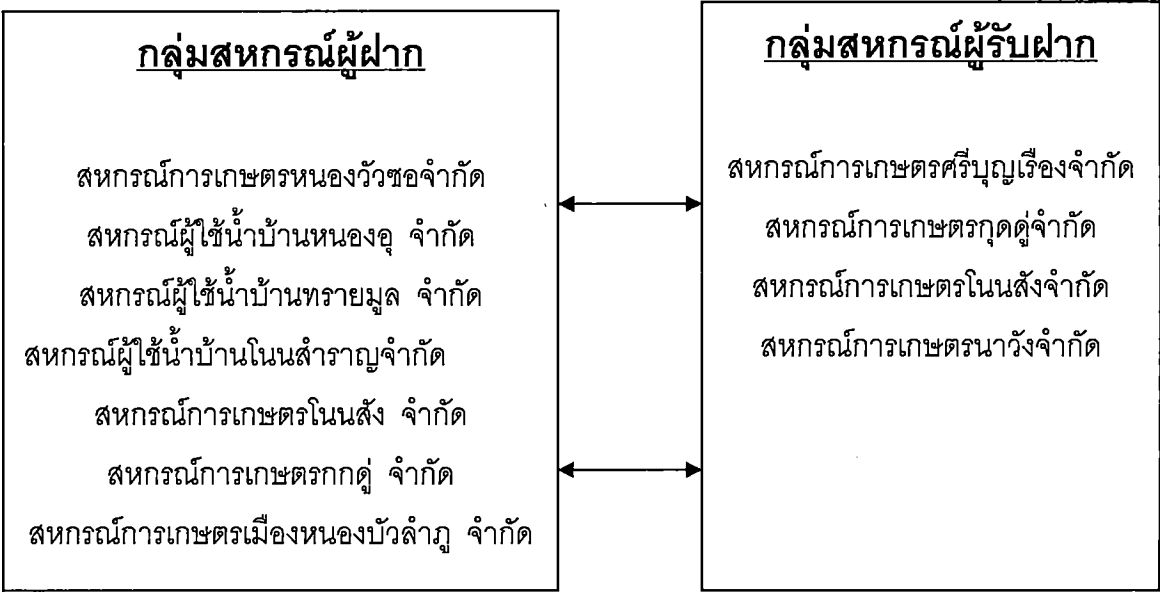
ตารางที่ 12 แสดงประเภทของเครือข่ายที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ

ที่	ประเภทเครือข่าย
1	สวนปาล์มภาคเอกชน,กลุ่มผู้ใช้น้ำ
2	ผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ, กลุ่มเลี้ยงโค- กระบือ, กลุ่มเลี้ยงปลา, กลุ่มเลี้ยงสุกร
3	เกษตรอินทรีย์, กลุ่มเกษตรทำนา,กลุ่มเกษตรพันธุ์ข้าว,โรงสีชุมชน
4	สมาชิชาสุขภาพ
5	องค์กรชุมชน
6	ชุมนุมสหกรณ์ประมงแห่งประเทศไทย, ประมงชาวบ้าน
7	กลุ่มทอผ้า, กลุ่มสตรีทอผ้า
8	กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
9	กองทุนหมู่บ้าน
10	กลุ่มเหล่าพื้นบ้าน, กลุ่มอนุรักษ์ไวน์, ไทยแพทย์แผนโบราณ

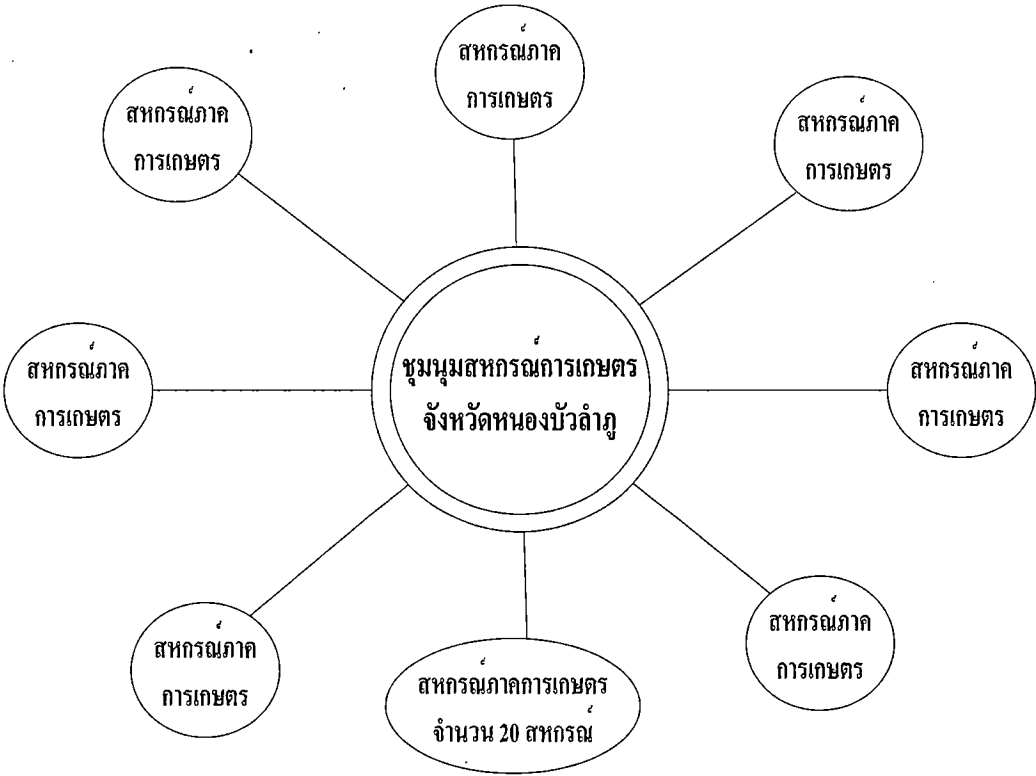
ที่มา : การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเมื่อวันที่ 17-18 พฤศจิกายน

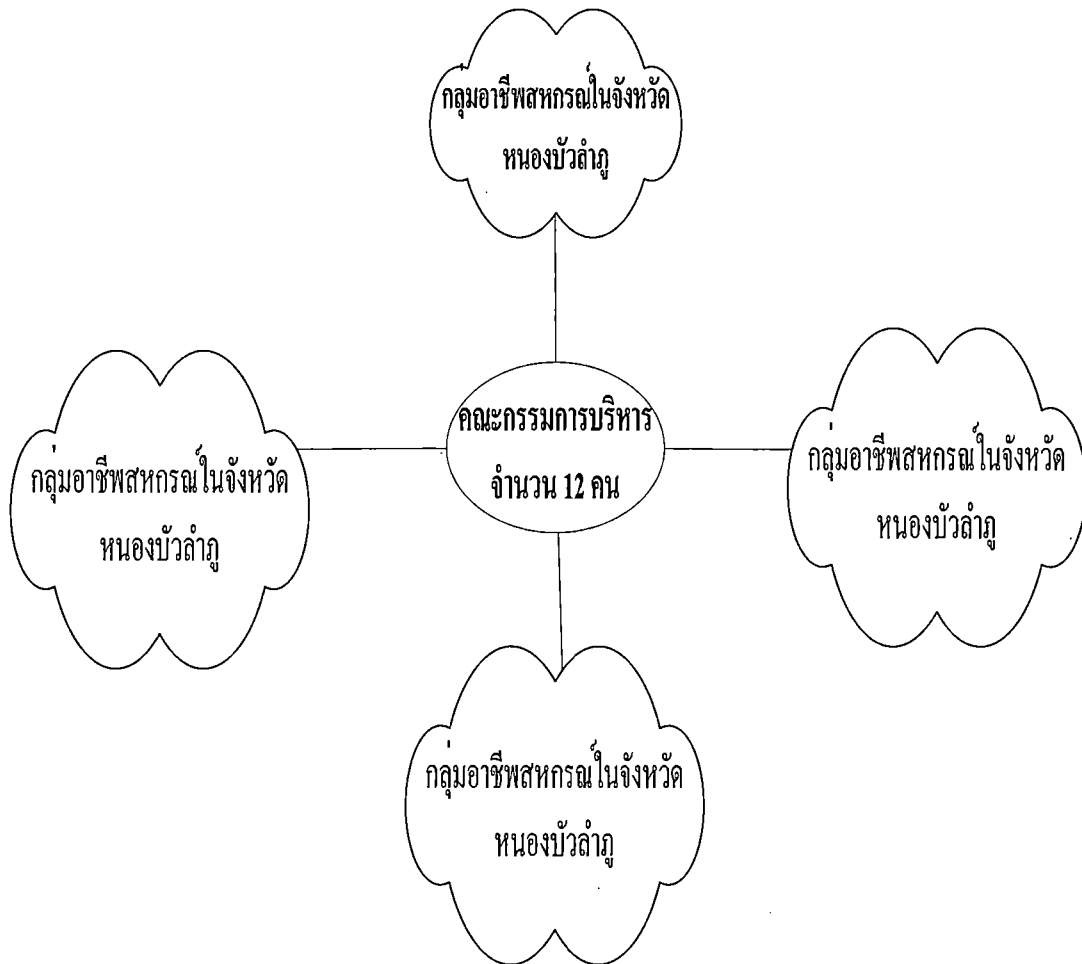
ภาพที่ 3 เครือข่ายการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูหนองบัวลำภู จำกัด

ภาพที่ 4 เครือข่ายการฝากเงินของสหกรณ์ในจังหวัดหนองบัวลำภู จำกัด

ภาพที่ 5 เครือข่ายการเชื่อมโยงธุรกิจและสินเชื่อระหว่างสหกรณ์

ภาพที่ 6 เครือข่ายการการผลิตและการตลาดของกลุ่มอาชีพ

1.4 ความคาดหวัง,สภาพปัญหาและจุดแข็งจุดอ่อนของกลุ่ม/องค์กรในจังหวัดหนองบัวลำภู

จากการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเฝ้าติดตามความสนใจเมื่อวันที่ 28-29 กันยายน 2548 และวันที่ 4 พฤศจิกายน 2548 พบประเด็นที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

- 1) ความคาดหวังในชุมชนที่สมาชิกกลุ่ม/องค์กรต้องการ ประกอบด้วย
 - ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
 - ปัจจัย 4
 - มีความเอื้ออาทร,สามัคคี,ความซื่อสัตย์
 - มีสวัสดิการที่ดี
 - มีการออมทรัพย์
 - การบริหารโปร่งใสและเน้นการมีส่วนร่วม
 - มีอาชีพที่มั่นคง,มีงานทำในชุมชนและมีรายได้เพิ่มสูงขึ้น

- คนในชุมชนมีการศึกษาในระดับสูง
- ประชาชนมีสุขภาพอนามัยที่ดี
- สภาพแวดล้อมที่ดี

2) ความคิดเห็นต่อสหกรณ์ที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน พบว่าสมาชิกมีความเห็นว่าสหกรณ์มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในด้านต่างๆดังต่อไปนี้

- เป็นแหล่งเงินทุน
- จัดหาสินค้าและบริการมาให้ชุมชน
- เป็นแหล่งการเรียนรู้และให้การศึกษาแก่ชุมชน
- ส่งเสริมอาชีพ
- เป็นศูนย์รวมของชุมชน
- เป็นตลาดรองรับผลผลิตที่มั่นคงของชุมชน

3) ปัญหาที่เกิดขึ้นกับสหกรณ์ในปัจจุบันโดยจำแนกเป็นปัญหาภายในและปัญหานอกได้ดังนี้คือ

ปัญหาภายใน ประกอบด้วย

- ขาดแคลนเงินทุน, เครื่องมือ, เทคโนโลยี, อุปกรณ์, สำนักงาน ฯลฯ
- คณะกรรมการดำเนินการไม่มีความรู้ทางธุรกิจ, ขาดวิสัยทัศน์
- คณะกรรมการดำเนินการไม่ทราบบทบาทและหน้าที่ของตนเอง
- ขาดการประสานงานระหว่างฝ่ายต่างๆในสหกรณ์
- สมาชิกใช้เงินผิดวัตถุประสงค์และเหนียวหนี้
- สมาชิกขาดความศรัทธา, ความเข้าใจใน หลักการ, วิธีการและคุณค่าสหกรณ์
- สมาชิกขาดการมีส่วนร่วม
- พื้นที่การให้บริการกว้างเกินไป
- โครงสร้างสหกรณ์ไม่เอื้ออำนวยต่อการบริหาร
- การทุจริตของฝ่ายบริหารและฝ่ายจัดการ
- ฝ่ายจัดการมีประโยชน์จากการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์
- พนักงานขาดความสามารถ
- ขาดการประชาสัมพันธ์
- การไม่ปฏิบัติตามแผนการดำเนินงานที่กำหนดไว้
- ขาดการบริหารจัดการที่ดี
- วงเงินกู้ต่ำไม่เพียงพอในการลงทุน
- ระเบียบมีปัญหาในการดำเนินงาน

ปัญหภายนอก ประกอบด้วย

- รัฐไม่ให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง
- นักการเมืองไม่สนับสนุนและไม่ให้ความสำคัญกับสหกรณ์
- ต้องอาศัยธรรมชาติในการผลิต
- ต้นทุนการผลิตเพิ่มสูงขึ้น(ราคาเมล็ดพันธุ์, ปุ๋ย, น้ำมัน ฯลฯ)
- ราคาผลผลิตตกต่ำ
- หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง(ไม่ส่งเสริมแบบบูรณาการ, ใช้อำนาจ ฯลฯ)
- กฎหมาย
- คู่แข่งทางธุรกิจ
- บุคคลภายนอกมองสหกรณ์ในทางลบ
- ธกส. ไม่อำนวยความสะดวก

- นโยบายของรัฐบาลความต่อเนื่องและมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย

4) จุดแข็งที่กลุ่ม/องค์กรมีอยู่เนื่องมาจากการจัดเวที ประกอบด้วย

- มีอุปกรณ์(ยุงฆาง, ลานตาก, เครื่องซัง ฯลฯ)
- มีความสามารถทางด้านบัญชี
- มีสินค้าที่มีคุณภาพจำหน่ายเป็นจำนวนมากในราคายุติธรรม
- มีวัสดุการเกษตรจำหน่าย รวมทั้งเมล็ดพันธุ์
- มีความสามารถในการแปรรูปอาหาร
- มีความสามารถในการผลิตสินค้าชนิดต่างๆ

5) แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องเครือข่าย ที่ประชุมได้แลกเปลี่ยนแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องเครือข่ายเพื่อจะได้ร่วมมือกันในด้านต่างๆ ที่ประชุมเห็นว่าเครือข่ายจะสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆดังต่อไปนี้คือ

- ต้องมีเจ้าภาพ
- ต้องหาคณะกรรมการที่มีความจริงจังและจริงใจ
- ต้องศึกษาข้อมูลของแต่ละกลุ่ม/องค์กรให้ชัดเจน
- ต้องมีหน่วยงานทางวิชาการมาประเมิน
- เครือข่ายธุรกิจต้องเกิดจากกลุ่มที่ทำธุรกิจที่เหมือนกัน
- ต้องประสานงานอย่างดี, ต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความคุ้นเคย เข้าใจและไว้วางใจซึ่งกันและกัน

1.5 สรุป

จากการศึกษาบริบทของกลุ่ม/องค์กรประชาชนในพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภูโดยใช้การศึกษาจากเอกสาร, การสัมภาษณ์, การประชุมเชิงปฏิบัติการและอื่นๆพบว่าอาชีพหลักของประชาชนเป็นอาชีพการเกษตร โดยเฉพาะปลูกข้าวมากที่สุดรองลงไปคือชาวโพดเลี้ยงสัตว์และอ้อยโรงงาน อุตสาหกรรมส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมการเกษตร มีภาคบริการของเอกชนเป็นจำนวนน้อย ทำให้รายได้ต่อหัวของประชาชนในจังหวัดหนองบัวลำภูต่ำที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดอื่นๆ ทางด้านศิลปวัฒนธรรมโดยเฉพาะทางด้านหัตถกรรมประชาชนมีความเชี่ยวชาญในการทอผ้าไหม ผ้าฝ้าย หมี่ขิด ซึ่งทอกันมาตั้งแต่โบราณ นอกจากนี้ยังมีความสามารถในการผลิตเครื่องจักสาน โดยใช้วัสดุจากไม้ไผ่, ต้นคล้าแล้วเอาไปย้อมสี ทำเป็นกระติบข้าว, พัด, ตะกร้าและของใช้ประจำครัวเรือน เป็นต้น

จากการสำรวจข้อมูลพื้นฐานของกลุ่ม/องค์กรในจังหวัดหนองบัวลำภูจำนวน 124 กลุ่ม พบว่าส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเกษตรกร/กลุ่มอาชีพ มีจำนวนทั้งหมด 71 กลุ่ม รองลงมาเป็นสหกรณ์ มีจำนวนทั้งหมด 53 สหกรณ์ ในส่วนของสหกรณ์จำแนกออกตามประเภทของสหกรณ์คือสหกรณ์การเกษตรจำนวน 38 สหกรณ์, สหกรณ์ประมงจำนวน 1 สหกรณ์, สหกรณ์ร้านค้าจำนวน 2 สหกรณ์, สหกรณ์ออมทรัพย์จำนวน 4 สหกรณ์, สหกรณ์บริการจำนวน 5 สหกรณ์, และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนจำนวน 3 สหกรณ์

ผลการดำเนินงานของสหกรณ์พบว่า สมาชิกของสหกรณ์ โดยเฉลี่ยต่อกลุ่มมีจำนวน 2,204.67 คน มีจำนวนสมาชิกสูงสุด จำนวน 36,438 คน และมีจำนวนสมาชิกต่ำสุด 20 คน ในด้านทุนดำเนินการสหกรณ์พบว่ามีมูลค่าโดยเฉลี่ยจำนวน 119,309,365 บาท มีทุนดำเนินการสูงสุดจำนวน 3,398,889,431 บาท และทุนดำเนินการต่ำสุด 5,523.68 บาท ส่วนในด้านหนี้สิน สหกรณ์ มีหนี้สินโดยเฉลี่ย 3,865,443.26 บาท มีมูลค่าหนี้สินสูงสุด 19,452,674.5 บาท และหนี้สินต่ำสุด 80,811.98 บาท ส่วนในด้านลูกหนี้จากการสำรวจพบว่าในด้านหนี้สินมีมูลค่าโดยเฉลี่ยจำนวน 16,025,261.20 บาท มูลค่าหนี้สินสูงสุดจำนวน 169,514,340 บาท และมูลค่าหนี้สินต่ำสุดจำนวน 3,500 บาท ส่วนในด้านกำไรในการดำเนินงานมีมูลค่าโดยเฉลี่ยจำนวน 5,578,224.38 บาท มีมูลค่ากำไรสูงสุดจำนวน 105,409,741.7 บาท และ มูลค่ากำไรต่ำสุด 6,340.71 บาท

การดำเนินงานของกลุ่มอาชีพ สมาชิกของกลุ่มอาชีพ โดยเฉลี่ยต่อกลุ่มมีจำนวน 105 คน มีจำนวนสมาชิกสูงสุด จำนวน 405 คน และมีจำนวนสมาชิกต่ำสุด 12 คน ในด้านทุนดำเนินการกลุ่มอาชีพพบว่ามีมูลค่าโดยเฉลี่ยจำนวน 272,183.44 บาท มีทุนดำเนินการสูงสุดจำนวน 1,285,377 บาท และทุนดำเนินการต่ำสุด 24,343 บาท ส่วนในด้านหนี้สิน กลุ่ม/องค์กร มีหนี้สินโดยเฉลี่ย 40,000 บาท มีมูลค่าหนี้สินสูงสุด 50,000 บาท และหนี้สินต่ำสุด 30,000 บาท ส่วนในด้านลูกหนี้ และกำไร กลุ่มอาชีพไม่มีกิจกรรมการดำเนินการ

สถานการณ์ความเชื่อมโยงเครือข่ายของกลุ่ม/องค์กรประชาชนในจังหวัดหนองบัวลำภู ได้มีการเชื่อมโยงอยู่แล้วในหลายกลุ่ม/องค์กรในเครือข่ายต่างๆ อาทิ เครือข่ายการเชื่อมโยงธุรกิจของสหกรณ์และ

กลุ่มเกษตรกร, เครือข่ายการผลิตและการตลาดของกลุ่มอาชีพในสหกรณ์ภาคเกษตร, เครือข่ายการกู้เงิน, เครือข่ายการฝากเงินและเครือข่ายอื่นๆที่ค้นพบจากการจัดเวที

จากการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเฝ้าระวังความสนใจเมื่อวันที่ 28-29 กันยายน 2548 และวันที่ 4 พฤศจิกายน 2548 พบประเด็นที่น่าสนใจในเรื่องความคาดหวัง, สภาพปัญหาและจุดแข็ง จุดอ่อนของกลุ่ม/องค์กรในจังหวัดหนองบัวลำภูดังรายละเอียดที่กล่าวมาแล้ว

บทที่ 2

บทสังเคราะห์ข้อมูลคนยากจนในพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู

2.1 แหล่งข้อมูล / วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคนยากจนจดทะเบียนของจังหวัดหนองบัวลำภูได้ใช้ข้อมูลในวันที่ 15 มีนาคม 2457 เป็นข้อมูลพื้นฐาน เนื่องจากข้อมูลคนยากจนจดทะเบียนได้เปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆตามความต้องการของประชาชนในจังหวัดหนองบัวลำภูที่ต้องการจดทะเบียน เนื่องจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการรับจดทะเบียนคนจนได้รับจดทะเบียนตลอดเวลา (ข้อมูลจากเจ้าจังหวัดหนองบัวลำภู) ทำให้ข้อมูลคนยากจนจดทะเบียนของจังหวัดหนองบัวลำภูเปลี่ยนแปลงไม่แน่นอน สำหรับข้อมูลคนยากจนที่ปรากฏอยู่นี้คณะวิจัยได้เก็บรวบรวมจากแหล่งข้อมูลที่สำคัญอยู่ 2 แหล่งด้วยกันคือ

1. ศูนย์อำนวยการต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจนจังหวัดหนองบัวลำภู (ศตจ.)
2. ศูนย์อำนวยการต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ศตจ.กษ.)

วิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. นำบัญชีข้อมูลผู้จดทะเบียนคนยากจนกับกระทรวงมหาดไทยตามความจำเป็นมาคัดแยกตามอำเภอและประเภทของปัญหา
2. นำบัญชีข้อมูลผู้จดทะเบียนคนยากจนกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตรมาคัดแยกตามปัญหาทางการเกษตร
3. นำรายชื่อผู้จดทะเบียนคนยากจนมาตรวจสอบกับทะเบียนสมาชิกสหกรณ์เพื่อหาข้อมูลคนยากจนที่เป็นสมาชิกสหกรณ์
4. นำรายชื่อผู้จดทะเบียนคนยากจนที่เป็นสมาชิกสหกรณ์มาจำแนกตามสหกรณ์ที่เป็นสมาชิกเครือข่ายและไม่ได้เป็นสมาชิกเครือข่าย
5. สรุปรายชื่อผู้จดทะเบียนคนยากจนในจังหวัดหนองบัวลำภู ทั้งที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ที่ร่วมเครือข่ายและไม่ร่วมเครือข่ายกับคนยากจนที่ไม่เป็นสมาชิกสหกรณ์ ดังรายละเอียดตามตารางการวิเคราะห์ข้อมูลคนจนจดทะเบียนในหัวข้อ 2.2 ตารางที่ 13

2.2 ตารางการวิเคราะห์ข้อมูลคนจนจดทะเบียน

ตารางการวิเคราะห์ข้อมูลคนจนจดทะเบียนของจังหวัดหนองบัวลำภูได้นำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประชากรทั้งหมดของจังหวัดที่จดทะเบียนคนยากจน, สมาชิกของสหกรณ์ และสมาชิกของสหกรณ์ที่เข้าร่วมเครือข่ายของโครงการดังรายละเอียดตามตารางที่ 13

ตารางที่ 13 ข้อมูลคนจนจดทะเบียนในจังหวัดหนองบัวลำภู

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ประชากรในจังหวัด	498,513	100
ผู้จดทะเบียนคนจนในจังหวัด	25,874	5.2
1. แบ่งตามพื้นที่		100.0
- อำเภอนาวัง	1,435	5.5
- อำเภอศรีบุญเรือง	1,510	5.8
- อำเภอเมืองหนองบัวลำภู	11,370	43.9
- อำเภอนากลาง	2,624	10.1
- อำเภอโนนสัง	4,370	16.9
- อำเภอสุวรรณคูหา	4,565	17.6
2. แบ่งตามปัญหา		100.0
- ที่ทำกิน	13,481	52.1
- คนเร่ร่อน	8	0.0
- ประกอบอาชีพผิดกฎหมาย	6	0.0
- นักเรียนนักศึกษาต้องการทำงาน	56	0.2
- ถูกหลอกลวง	758	2.9
- หนี้สินภาคประชาชน	8,294	32.1
- คนจนไม่มีที่อยู่อาศัย	2,171	8.4
- ปัญหาอื่นๆ	1,100	4.3
สมาชิกสหกรณ์	4,973	19.2
- สหกรณ์จดทะเบียน	3,236	12.5
- สหกรณ์ภาคประชาชน	1,737	6.7
สมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมเครือข่ายของโครงการ	3,154	12.2
- สหกรณ์จดทะเบียน	1,967	7.6
- สหกรณ์ภาคประชาชน	1,187	4.6

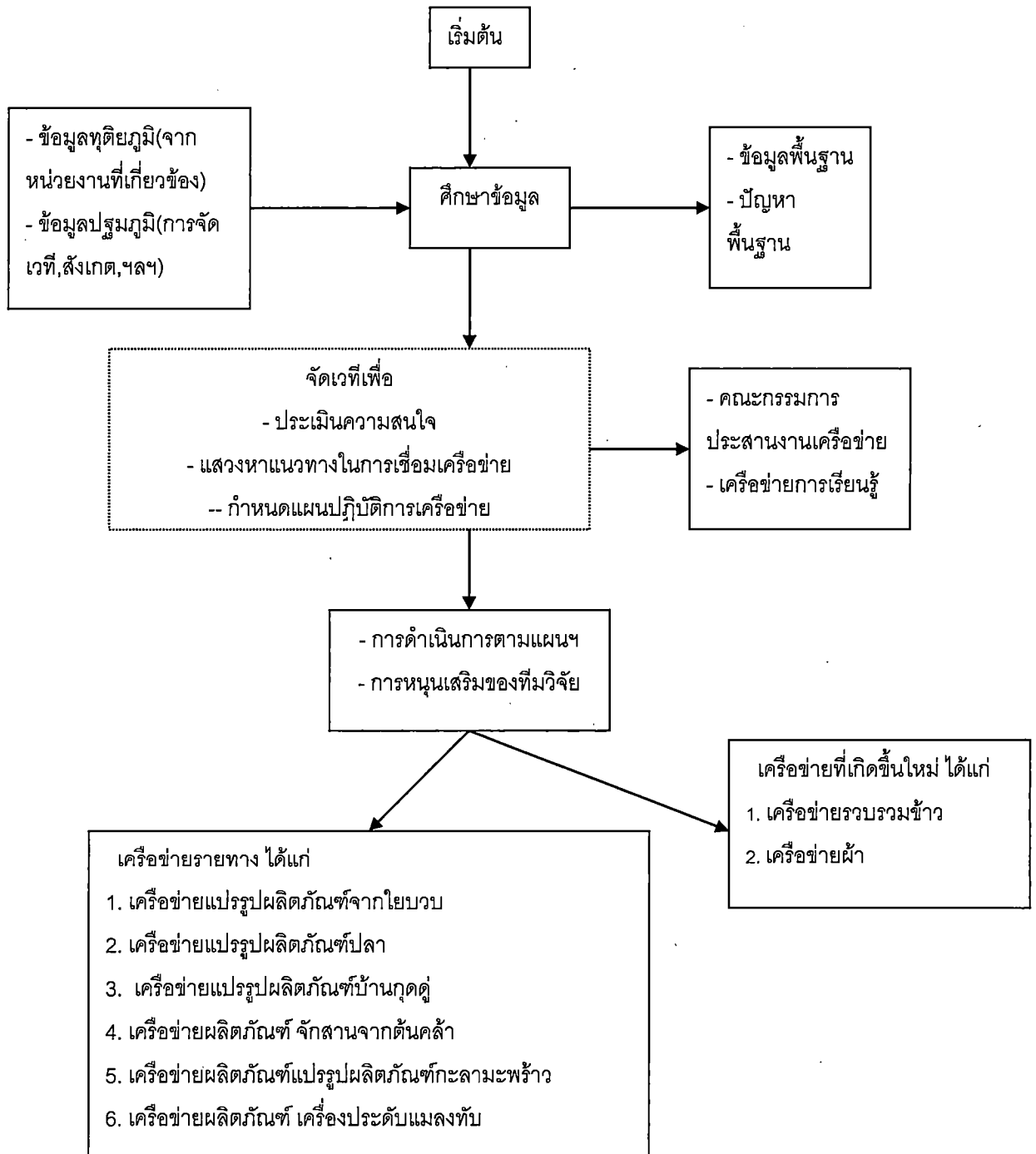
2.3 บทสรุป

ผลการสำรวจข้อมูลคนจนพบว่าในจังหวัดหนองบัวลำภูมีประชากรทั้งหมด 498,513 คน คิดเป็นร้อยละ 100 มีผู้มาลงทะเบียนคนจน 25,874 คน คิดเป็นร้อยละ 5.2 ของประชากรทั้งจังหวัด โดยแบ่งออกตามพื้นที่ พบว่าอำเภอเมืองหนองบัวลำภูมีผู้มาลงทะเบียนมากที่สุดจำนวน 11,370 คนคิดเป็นร้อยละ 43.9 รองลงมาคืออำเภอสุวรรณคูหาจำนวน 4,565 คนคิดเป็นร้อยละ 17.6 การแบ่งตามปัญหา คณะวิจัยได้คัดเลือกจากปัญหาที่มีความจำเป็นมากที่สุดเพียงหนึ่งปัญหาพบข้อมูลดังนี้คือปัญหาไม่มีที่ทำกินมีจำนวนมากที่สุดจำนวน 13,481 คน คิดเป็นร้อยละ 52.1 รองลงมาคือปัญหาหนี้สินภาคประชาชนจำนวน 8,294 คน คิดเป็นร้อยละ 32.1 แบ่งเป็นสมาชิกสหกรณ์โดยแยกเป็น สมาชิกสหกรณ์ที่จดทะเบียนจำนวน 3,236 คนคิดเป็นร้อยละ 12.5 เป็นสมาชิกสหกรณ์ภาคประชาชนจำนวน 1,737 คนคิดเป็นร้อยละ 6.7 และเป็นสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการ โดยแบ่งเป็นสหกรณ์จดทะเบียนจำนวน 1,967 คนคิดเป็นร้อยละ 7.6 และสหกรณ์ภาคประชาชนจำนวน 1,187 คนคิดเป็นร้อยละ 4.6

บทที่ 3

ขั้นตอน/กระบวนการสร้างเครือข่ายคุณค่าของทีมวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ทีมวิจัยจังหวัดหนองบัวลำภูได้กำหนดขั้นตอน,กระบวนการ,กลุ่มเป้าหมาย,สถานที่ และผลที่เกิดขึ้นจากการสร้างเครือข่ายคุณค่าของทีมวิจัยหนองบัวลำภูได้สรุปเป็นภาพรวมของกระบวนการสร้างเครือข่ายคุณค่าของทีมวิจัยหนองบัวลำภูดังรายละเอียดในภาพที่ 7 และตารางที่ 14

ภาพที่ 7 กระบวนการสร้างเครือข่ายคุณค่าของทีมวิจัยหนองบัวลำภู

จากกระบวนการเชื่อมโยงเครือข่ายคุณค่า และรูปแบบของเครือข่ายคุณค่าในจังหวัดหนองบัวลำภู ทีมวิจัยได้ดำเนินกิจกรรมต่างๆร่วมกับกลุ่ม/องค์กรประชาชนที่เกี่ยวข้องตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในภาพที่ 7 โดยมีกิจกรรมที่สำคัญ ประกอบด้วยการศึกษาข้อมูลพื้นฐานจังหวัดหนองบัวลำภูและกลุ่ม/องค์กรต่างๆใน จังหวัดหนองบัวลำภู, การประเมินความสนใจ, การกำหนดแผนปฏิบัติการเครือข่าย, การดำเนินการตามแผน และการหนุนเสริมของทีมวิจัย ดังรายละเอียดของกิจกรรมในตารางที่ 14

ตารางที่ 14 ขั้นตอนและกระบวนการสร้างเครือข่ายคุณค่าของทีมวิจัยจังหวัดหนองบัวลำภู

ลำดับ ที่	ว/ด/ป	กระบวนการ/วิธีการของทีม วิจัย	กลุ่มเป้าหมาย (จำนวน)	สถานที่ (จำนวนชั่วโมง)	ผลที่เกิดขึ้น	หมายเหตุ
1	6/9/48	1.ประชุมแลกเปลี่ยนข้อมูล แนวคิด ที่เกี่ยวข้องกับวิจัย 2. สร้างแผนปฏิบัติการ และ เทคนิคที่ใช้ในกระบวนการวิจัย	ทีมวิจัยจังหวัด หนองบัวลำภู, อุดรธานีและ หนองคาย จำนวน 17 คน	ห้อง 137 มหาวิทยาลัยราช ภัฏเลย (6 ชั่วโมง)	ทีมวิจัยทราบแนวทางการ ทำการวิจัย เชื่อมโยง เครือข่ายในจังหวัด หนองบัวลำภู, หนองคาย และอุดรธานี	
2	13/9/48	1.การประสานงาน 2. แนะนำโครงการวิจัย 3.ขออนุเคราะห์ข้อมูลและ บุคลากรที่เกี่ยวข้อง	ทีมวิจัย และ สภกรณ์จังหวัด หนองบัวลำภู	ห้องสำนักงาน สภกรณ์จังหวัด หนองบัวลำภู (3 ชั่วโมง)	สภกรณ์จังหวัด หนองบัวลำภูทราบแนว ทางการทำการวิจัย และ สนับสนุนกิจกรรมการวิจัย ในด้านต่างๆที่เกี่ยวข้อง	
3	21/9/48	1.การประสานงาน 2. แนะนำโครงการวิจัย 3.ขออนุเคราะห์ข้อมูลและ บุคลากรที่เกี่ยวข้อง	ทีมวิจัย และ พัฒนาการจังหวัด หนองบัวลำภู	ห้องสำนักงาน พัฒนาการ จังหวัด หนองบัวลำภู (3 ชั่วโมง)	พัฒนาการจังหวัด หนองบัวลำภูทราบแนว ทางการทำการวิจัย และ สนับสนุนกิจกรรมการวิจัย ในด้านต่างๆที่เกี่ยวข้อง	
4	28-29/ 9/48	การประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และ ประเมินความสนใจในการ เชื่อมโยงเครือข่ายของ สภกรณ์ในจังหวัด หนองบัวลำภู	ทีมวิจัย วิทยากร ประกอบด้วย ดร. สยมพร คุณสมเดช คุณนิลวรรณ และ ตัวแทนจาก สภกรณ์จำนวน 100 คน	ห้องประชุม สภกรณ์ออมทรัพย์ ครุหนองบัวลำภู จำกัด (12 ชั่วโมง)	- ตัวแทนจากสภกรณ์ใน จังหวัดหนองบัวลำภูทราบ แนวทางการทำการวิจัย และสนใจในการ เชื่อมโยงเครือข่ายของ สภกรณ์ในจังหวัด หนองบัวลำภู - จุดแข็งจุดอ่อนในการ ดำเนินงานของสภกรณ์ใน จังหวัดหนองบัวลำภู	

ตารางที่ 14(ต่อ)

ลำดับ ที่	ว/ด/ป	กระบวนการ/วิธีการของทีม วิจัย	กลุ่มเป้าหมาย (จำนวน)	สถานที่ (จำนวนชั่วโมง)	ผลที่เกิดขึ้น	หมายเหตุ
5	4/11/48	การประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และ ประเมินความสนใจในการ เชื่อมโยงเครือข่ายของ กลุ่มอาชีพในจังหวัด หนองบัวลำภู	ทีมวิจัย, พัฒนาการจังหวัด วิทยากร ประกอบด้วย คุณวิจิตร คุณนิลวรรณ และ ตัวแทนจากกลุ่ม อาชีพจำนวน 50 คน	ห้องประชุม พัฒนาการ จังหวัด หนองบัวลำภู (6 ชั่วโมง)	- ตัวแทนจากกลุ่มอาชีพใน จังหวัดหนองบัวลำภูทราบ แนวทางการทำการวิจัย และสนใจในการ เชื่อมโยงเครือข่ายของ สหกรณ์ในจังหวัด หนองบัวลำภู - จุดแข็งจุดอ่อนในการ ดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม อาชีพ	
6	7/11/48	1. การประชุมเพื่อสรุปผลการ ประชุมที่ผ่านมา 2. วางแผนการนำเสนอรายงาน ความก้าวหน้าระยะที่หนึ่ง	ทีมวิจัย ประกอบด้วย ผศ.อานนท์ อ.อารีรัตน์ คุณอภิษฐ์ คุณจอมประสาน คุณเดือนใจ คุณนิกร	ห้องปฏิบัติการวิจัย คณะวิทยาการ จัดการ มหาวิทยาลัยราช ภัฏเลย (6 ชั่วโมง)	- ได้ผลการประชุมเชิง ปฏิบัติการ เพื่อแลกเปลี่ยน เรียนรู้และประเมินความ สนใจในการเชื่อมโยง เครือข่ายของกลุ่ม/องค์กร - แนวทางการนำเสนอ รายงานความก้าวหน้า ระยะที่หนึ่ง	
7	15-16/ 11/48	1. การประชุมเพื่อวางแผนการ ประชุมในวันที่ 17-18/11/48 2. ประสานงานและเตรียม ความพร้อมในการประชุม	ทีมวิจัยจังหวัด หนองบัวลำภู	ห้องประชุม สหกรณ์จังหวัด และห้องประชุม พัฒนาการ จังหวัด หนองบัวลำภู (12 ชั่วโมง)	- มีความพร้อมในการ ประชุม - แนวทางการประชุมใน วันที่ 17-18/11/48	
8	17-18/ 11/48	1.การประชุมเชิงปฏิบัติการ กลุ่ม/องค์กรประชาชนใน พื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู เพื่อค้นหารูปแบบและ กระบวนการในการ เชื่อมโยงเครือข่าย	ทีมวิจัย วิทยากร ประกอบด้วย คุณวิจิตร คุณนิลวรรณ และตัวแทนจาก กลุ่ม/องค์กร ประชาชนจำนวน 100 คน	ห้องประชุม พัฒนาการ จังหวัด และห้องประชุม สหกรณ์ออมทรัพย์ ครูหนองบัวลำภู จำกัด (12 ชั่วโมง)	- สถานการณ์การ ดำเนินงานของกลุ่ม/องค์กร - การดำเนินงานของ เครือข่ายที่มีอยู่ในปัจจุบัน - ความ ต้องการของกลุ่ม และร่วมกำหนดกิจกรรมที่ จะใช้เพื่อตอบสนองความ ต้องการของกลุ่ม - คณะทำงานเพื่อ ประสานงานการจัด กิจกรรมเครือข่าย	ต้อง เปลี่ยน ห้อง ประชุม

ตารางที่ 14(ต่อ)

ลำดับ ที่	ว/ด/ป	กระบวนการ/วิธีการของทีม วิจัย	กลุ่มเป้าหมาย (จำนวน)	สถานที่ (จำนวนชั่วโมง)	ผลที่เกิดขึ้น	หมายเหตุ
9	23/11/ 2548	1. การประชุมเพื่อสรุปผลการ ประชุมที่ผ่านมา 2. วางแผนการนำเสนอรายงาน ความก้าวหน้าระยะที่หนึ่ง	ทีมวิจัยจังหวัด หนองบัวลำภู ประกอบด้วย ผศ.อานนท์ อ.อารีรัตน์ คุณอกนิษฐ์ คุณจอมประสาน คุณเดือนใจ คุณนิกร	ห้องปฏิบัติการวิจัย คณะวิทยาการ จัดการ มหาวิทยาลัยราช ภัฏเลย (6 ชั่วโมง)	- ได้ผลการประชุมเพื่อ ค้นหารูปแบบและ กระบวนการในการ เชื่อมโยงเครือข่าย - แนวทางการนำเสนอ รายงานความก้าวหน้า ภายใน 10/12/2548 - กำหนดประชุมเชิง ปฏิบัติการครั้งต่อไปใน วันที่ 8-9 ธันวาคม 2548	
10	8-9/12/ 2548	การประชุมเชิงปฏิบัติการ กลุ่ม/องค์กรประชาชนใน พื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู เพื่อจัดทำกรอบทิศทางการ ดำเนินงานในการเชื่อมโยง เครือข่าย	ทีมวิจัย วิทยาการ และตัวแทนจาก กลุ่ม/องค์กร ประชาชนจำนวน 100 คน	ห้องประชุม พัฒนาการ จังหวัด และห้องประชุม สหกรณ์ออมทรัพย์ ครูหนองบัวลำภู จำกัด (12 ชั่วโมง)	- กรอบทิศทางการ ดำเนินงานการ เชื่อมโยงเครือข่าย กลุ่ม/องค์กรในจังหวัด หนองบัวลำภู - กิจกรรมที่สามารถช่วย กลุ่มอื่นได้และกิจกรรมที่ ต้องการความช่วยเหลือ จากกลุ่มอื่น(จุดแข็งและ จุดอ่อนของกลุ่ม/องค์กร)	ต้อง เปลี่ยน ห้อง ประชุม
11	20/1/ 2549	การประชุมเชิงปฏิบัติการ กลุ่ม/องค์กรประชาชนในพื้นที่ จังหวัดหนองบัวลำภู เพื่อกำหนดแผนการทำกิจกรรม เครือข่าย	ทีมวิจัยและ ตัวแทนกลุ่ม/ องค์กรประชาชน จำนวน 50 คน	ห้องประชุม สหกรณ์จังหวัด หนองบัวลำภู (6 ชั่วโมง)	- กิจกรรมการเชื่อมโยง เครือข่ายจำแนกตาม ผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม/องค์กร ในจังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 8 ผลิตภัณฑ์ - กำหนดการประชุมครั้ง ต่อไป - คณะกรรมการเครือข่าย (การเรียนรู้)หนองบัวลำภู	
12	3/2/ 2549	การประชุมคณะกรรมการ เครือข่ายเพื่อขยายผล	ทีมวิจัยและ คณะกรรมการ เครือข่าย จำนวน 11 คน	ห้องประชุมเกษตร และสหกรณ์ จังหวัด หนองบัวลำภู (3 ชั่วโมง)	- รายงานความก้าวหน้าใน การดำเนินงานของ คณะกรรมการเครือข่าย - กำหนดการประชุมครั้ง ต่อไปในวันที่ 3 มีนาคม 2549	

ตารางที่ 14(ต่อ)

	ว/ด/ป	กระบวนการ/วิธีการของทีมวิจัย	กลุ่มเป้าหมาย (จำนวน)	สถานที่ (จำนวนชั่วโมง)	ผลที่เกิดขึ้น	หมายเหตุ
					ห้องประชุม สำนักงาน สหกรณ์จังหวัดหนองบัวลำภู เวลา 9.00 น.	เปลี่ยนห้องประชุม
13	3/3/ 2549	1. การประชุมเชิงปฏิบัติการกลุ่ม/องค์กรประชาชนในพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู เพื่อขยายผลในการเชื่อมโยงเครือข่าย 2. แลกเปลี่ยนประสบการณ์แนวทางการดำเนินงานของแต่ละกลุ่ม/ องค์กร 3. วิเคราะห์สถานการณ์การดำเนินงานในปัจจุบันของกลุ่ม/องค์กร 4. แลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินงาน และเสนอความต้องการของแต่ละกลุ่มองค์กร เพื่อใช้เป็นแนวทางการจัดทำแผนยุทธศาสตร์	- ทีมวิจัย - สหกรณ์จังหวัด - ตัวแทนกลุ่ม/ องค์กรประชาชน จำนวน 50 คน	ห้องประชุม สหกรณ์จังหวัด (6 ชั่วโมง)	- กิจกรรมการเชื่อมโยงเครือข่ายจำแนกตามผลิตภัณฑ์ - มูลค่ากิจกรรมที่เชื่อมโยง - ความคืบหน้าข้อมูลทะเบียนคนจน - ได้ทราบนโยบายจังหวัดจากสหกรณ์จังหวัด - กำหนดวันประชุมเครือข่าย โดยประชุมทุกวันที่ 3 ของเดือน กรณีเป็นวันเสาร์/อาทิตย์ให้เลื่อนไปเป็นวันจันทร์ โดยกำหนดการประชุมเดือนละครั้ง	
14	22/3/ 2549	1. การประชุมเชิงปฏิบัติการกลุ่ม/องค์กรประชาชนในพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู เพื่อขยายผลในการเชื่อมโยงเครือข่าย 2. แลกเปลี่ยนประสบการณ์แนวทางการดำเนินงานของแต่ละกลุ่ม/ องค์กรในเรื่องข้าว	ทีมวิจัยและตัวแทนสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภูที่ดำเนินกิจกรรมเกี่ยวข้องกับข้าว จำนวน 30 คน	ห้องประชุม สหกรณ์จังหวัดหนองบัวลำภู (6 ชั่วโมง)	- ได้ทราบกิจกรรมการดำเนินงานของกลุ่ม/สมาชิกสหกรณ์ ที่เข้าร่วมกระบวนการเชื่อมโยงเครือข่ายในพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู - ปัญหาการดำเนินงานสหกรณ์ในพื้นที่ต่างๆที่เกี่ยวข้องกับเรื่องข้าว - แนวทางและแนวคิดในการแก้ปัญหาาร่วมกัน	
15	3/4/ 2549	1. ประชุมเพื่อสรุปกิจกรรมของเครือข่ายและทำแผนกิจกรรม 2. แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคลากรของจังหวัดที่เกี่ยวข้อง	ทีมวิจัย จำจังหวัด หนองบัวลำภู สหกรณ์จังหวัด และ	ห้องประชุม สหกรณ์จังหวัดหนองบัวลำภู (6 ชั่วโมง)	- ได้ชี้แจงวัตถุประสงค์การทำวิจัยกับผู้ดูแลงบประมาณจังหวัด - ได้ทราบนโยบายการให้เงินสนับสนุนของจังหวัด	

ตารางที่ 14(ต่อ)

ลำดับ ที่	ว/ด/ป	กระบวนการ/วิธีการของทีม วิจัย	กลุ่มเป้าหมาย (จำนวน)	สถานที่ (จำนวนชั่วโมง)	ผลที่เกิดขึ้น	หมายเหตุ
		เกี่ยวข้องกับการจัดสรร งบประมาณชี้แจงนโยบาย จังหวัด	คณะกรรมการ การ เครือข่าย จำนวน 15 คน		หนองบัวลำภู - ข้อเสนอการทำกิจกรรม ของเครือข่ายและแผน กิจกรรมครั้งต่อไป	
16	18/4/ 2549	1. แลกเปลี่ยนประสบการณ์ แนวทางการดำเนินงาน ของแต่ละกลุ่ม/ องค์กร 2.หารือเกี่ยวกับกิจกรรมเรื่อง การรวบรวมข้าว 3.หารือร่วมกันในการจัดประชุม เชิงปฏิบัติการนอกสถานที่ 4.หารือร่วมกันเกี่ยวกับเส้นทาง การออกเยี่ยมกลุ่มของทีมวิจัย	ทีมวิจัย และตัวแทนกลุ่ม/ องค์กรประชาชน จำนวน 11 คน	สหกรณ์จังหวัด หนองบัวลำภู (6 ชั่วโมง)	- ได้ทราบประสบการณ์ใน การทำธุรกิจข้าว สหกรณ์ เมืองหนองบัวลำภู - เป้าหมายของตัวแทน กลุ่ม/องค์กรประชาชนที่ ต้องการทำในอนาคต - แจ้งกำหนดการเยี่ยม สหกรณ์และกลุ่ม - ข้อตกลงในการจัด กิจกรรมครั้งต่อไปในวันที่ 18-19/5/2549	
17	25- 27/4/ 2549	1. การติดตามการดำเนินงาน ของกลุ่ม/องค์กรในจังหวัด หนองบัวลำภู 2. ออกเยี่ยมกลุ่มเพื่อติดตาม งานของกลุ่ม/องค์กรเพื่อศึกษา ปัญหาที่แต่ละกลุ่ม/องค์กร ประสบอยู่และปัจจัยแห่ง ความสำเร็จของแต่ละกลุ่ม 3. หารือเกี่ยวกับกิจกรรมที่เราจะ สามารถทำร่วมกันได้เพิ่มเติมกับ ทุกกลุ่ม	ทีมวิจัยและ สมาชิก ประธาน และผู้จัดการ ของ สหกรณ์ต่างๆ ประธานและ สมาชิกกลุ่มต่างๆ ประมาณ 50 คน	สหกรณ์ การเกษตรนาวัง, นากลาง, เมือง หนองบัวลำภู, กุดตุ้ม, ศรีบุญเรือง และสุวรรณคูหา กลุ่มกะลามะพร้าว / กลุ่มแปรรูป ผลิตภัณฑ์บ้าน กุดตุ้ม / กลุ่มแปรรูป ปลาบ้านโคกกลาง / กลุ่มจักสานดอน ข่า และ กลุ่ม ผลิตภัณฑ์โยบวบ (24 ชั่วโมง)	- ทีมวิจัยเกิดความเข้าใจ และเข้าถึงกลุ่ม/องค์กรที่มี การเชื่อมโยงเครือข่ายมาก ยิ่งขึ้น - เกิดแนวคิดในการผลักดัน ให้เกิดเครือข่ายข้าวใน จังหวัดหนองบัวลำภู - พบสภาพปัญหาต่างๆที่ กลุ่ม/องค์กรประสบ อาทิ. เจ้าหน้าที่ของรัฐ, ขาด แคลนวัตถุดิบ, เงินทุน, หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง, คน ภายในองค์กร เป็นต้น - ปัจจัยที่ทำให้กลุ่ม/องค์กร สำเร็จ อาทิ. คน สถาบันการศึกษา, หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง, เครือข่าย, การเรียนรู้ เป็น ต้น	

ตารางที่ 14(ต่อ)

ลำดับ ที่	ว/ด/ป	กระบวนการ/วิธีการของทีม วิจัย	กลุ่มเป้าหมาย (จำนวน)	สถานที่ (จำนวนชั่วโมง)	ผลที่เกิดขึ้น	หมายเหตุ
18	3/5/ 2549	1. การประชุมเพื่อติดตามการดำเนินงานของกลุ่ม/องค์กรในจังหวัดหนองบัวลำภู 2. ระดมสมองแนวทางในการจัดทำทำเครือข่ายข้าว 3. การติดตามกิจกรรมเชื่อมโยงเครือข่าย 4. เก็บข้อมูลกิจกรรมสหกรณ์และกลุ่มอาชีพเพิ่มเติม 5. ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรงบประมาณชี้แจงนโยบายและตอบข้อสงสัย. 6. ระดมความคิดเพื่อต้องการทราบกระบวนการและกำหนดการจัดกิจกรรมนอกสถานที่ระหว่างวันที่ 18-19/5/2549.	ทีมวิจัย จำจังหวัด หนองบัวลำภู และตัวแทนกลุ่ม/ องค์กรประชาชน จำนวน 35 คน	ห้องประชุม พัฒนาการจังหวัด (6 ชั่วโมง)	- สหกรณ์ในจังหวัดหนองบัวลำภูได้มีข้อตกลงร่วมกันเพื่อทำกิจกรรมเชื่อมโยงข้าว โดยจะจัดประชุมที่ตลาดกลางคึมชาติ สหกรณ์การเกษตรเมืองหนองบัวลำภู - ทราบกิจกรรมที่สมาชิกเครือข่ายได้มีการทำกิจกรรมเชื่อมโยงกันไปแล้ว - สมาชิกเครือข่ายเพิ่มเติมข้อมูลกิจกรรมของแต่ละสหกรณ์และกลุ่ม/องค์กร. - ทราบวิธีการในการของบประมาณ สนับสนุน - ได้กระบวนการและกำหนดการจัดกิจกรรมนอกสถานที่ระหว่างวันที่ 18-19/5/49.	
19	9/5/ 2549	1. การประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และหารือเกี่ยวกับกิจกรรมการรวบรวมข้าว.	- ทีมวิจัย - ประธานและผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรในจังหวัด หนองบัวลำภู 20 คน	ตลาดกลางข้าว บ้านคึมชาติ ของสหกรณ์ การเกษตรเมือง หนองบัวลำภู จำกัด (6 ชั่วโมง)	- ได้ทราบสภาพปัญหาทั่วไปในการรวบรวมข้าว อาทิ.ตลาด, เงินทุน, คุณภาพข้าว, ความซื่อสัตย์ ระเบียบข้อบังคับ. เป็นต้น. - วิธีการแก้ปัญหาในการรวบรวมข้าว.	
20	18-19/5 2549	1. การประชุมนอกสถานที่ เพื่อสร้าง กระบวนการใน การเชื่อมโยงเครือข่าย แนวทางการดำเนินงาน และแผนปฏิบัติการเครือข่าย 2. แลกเปลี่ยนประสบการณ์ของแต่ละกลุ่ม/ องค์กร 3. วิเคราะห์สถานการณ์เครือข่ายข้าวและเครือข่ายอื่นๆ	- ทีมวิจัย - วิทยากร กระบวนการ - ตัวแทนกลุ่ม/ องค์กรประชาชน ที่เป็นสมาชิก เครือข่ายจำนวน 40 คน	- สหกรณ์ การเกษตรวังสะพุง จำกัด - แก่งคุดคู้ อำเภอ เชียงคาน จังหวัด เลย - กลุ่มอาชีพ บ้าน น้อย อำเภอเชียง คาน (16 ชั่วโมง)	- แผนปฏิบัติการเครือข่ายข้าวและอื่นๆ(ปัญญา เชิงคาน) - สมาชิกเครือข่ายได้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ของแต่ละกลุ่ม/ องค์กร - แผนปฏิบัติการเครือข่าย ข้าวและเครือข่ายอื่นๆ - คณะกรรมการเครือข่าย ข้าว	

ตารางที่ 14(ต่อ)

ลำดับ ที่	ว/ด/ป	กระบวนการ/วิธีการของทีม วิจัย	กลุ่มเป้าหมาย (จำนวน)	สถานที่ (จำนวนชั่วโมง)	ผลที่เกิดขึ้น	หมายเหตุ
		4. การศึกษาดูงานที่สหกรณ์ การเกษตรวังสะพุง จำกัดและ กลุ่มอาชีพมะพร้าวแก้ว ใน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย			- สมาชิกเครือข่ายมีโอกาส ในการศึกษาดูงานนอก สถานที่ ณ สหกรณ์ การเกษตรวังสะพุง จำกัด และ กลุ่มอาชีพมะพร้าว แก้ว ในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ซึ่งเป็นสมาชิก เครือข่ายจังหวัดเลยและ เป็นกลุ่มวิสาหกิจที่ดำเนิน กิจกรรมมาอย่างยาวนาน	
21	2/6/ 2549	1. การประชุมเพื่อติดตามการ ดำเนินงานของเครือข่ายและ สร้างกระบวนการในการ เชื่อมโยงเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง 2. การพบปะสหกรณ์จังหวัดคน ใหม่ 3. การฝึกเขียนโครงการในการ พัฒนากลุ่ม/องค์กรตามแผน ปฏิญญาเชียงคาน	- ทีมวิจัย - คณะ กรรมการ เครือข่ายจำนวน 15 คน - สหกรณ์จังหวัด หนองบัวลำภู	สถานที่ สำนักงานเกษตร และสหกรณ์ จังหวัด หนองบัวลำภู (6 ชั่วโมง)	- ได้ปรับปรุงแผนเกี่ยวกับ กิจกรรมเรื่องการรวบรวม ข้าว - รับทราบแนวนโยบาย ของสหกรณ์จังหวัด - กลุ่มอาชีพปรับปรุงแผน และโครงการที่จะใช้พัฒนา กลุ่ม / องค์กร ของตัวเองและ พัฒนาเครือข่าย - กำหนดแผนการหาหรือ เพื่อจัดทำเครือข่ายผ้า จังหวัดหนองบัวลำภู	
22	20-22/6 2549	1. การประชุมเชิงปฏิบัติการ กลุ่ม/องค์กรประชาชนใน พื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู เพื่อสร้าง กระบวนการใน การเชื่อมโยงเครือข่ายผ้า 2. แลกเปลี่ยนประสบการณ์ แนวทางการดำเนินงาน ของแต่ละกลุ่ม 3. ออกเยี่ยมกลุ่มเพื่อติดตาม การดำเนินงานของกลุ่ม ในการ เขียนโครงการพัฒนากลุ่ม	- ทีมวิจัย - สมาชิกกลุ่ม อาชีพแปรรูปผ้า จังหวัด หนองบัวลำภู จำนวน 52 คน - ตัวแทนกลุ่ม/ องค์กรประชาชน ในแต่ละกลุ่ม/ องค์กรในจังหวัด หนองบัวลำภู จำนวน 35 คน	- ห้องประชุม สำนักงานพัฒนา ชุมชนจังหวัด หนองบัวลำภู - สหกรณ์และ กลุ่ม/องค์กรใน จังหวัด หนองบัวลำภู (20 ชั่วโมง)	- แลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยว ปัญหาที่เกิดขึ้นในการ ดำเนินงาน, เสนอความ ต้องการและแนวทางในการ แก้ไข - คณะกรรมการเครือข่าย ผ้า - ออกเยี่ยมกลุ่มเพื่อ ติดตามงานของกลุ่ม และ เก็บข้อมูลเพิ่มเติมในแต่ละ กลุ่ม/องค์กรที่ยังอยู่ในการ เชื่อมโยงเครือข่ายจังหวัด หนองบัวลำภู	

ตารางที่ 14(ต่อ)

ลำดับ ที่	ว/ด/ป	กระบวนการ/วิธีการของทีม วิจัย	กลุ่มเป้าหมาย (จำนวน)	สถานที่ (จำนวนชั่วโมง)	ผลที่เกิดขึ้น	หมายเหตุ
	21/ 6/ 2549	1. การประชุมเพื่อหารือ เกี่ยวกับกิจกรรมการรวบรวม ข้าว 2. ให้ผู้บริหารของสหกรณ์เพื่อ แลกเปลี่ยนเรียนรู้การประชุม เพื่อหารือร่างระเบียบ ข้อบังคับที่จะนำมาใช้ในการ รวบรวมข้าวเปลือก	- ทีมวิจัย - ประธาน และ ผู้จัดการสหกรณ์ การเกษตรที่ทำ กิจกรรมการ รวบรวมข้าว จำนวนรวม 12 คน	ห้องประชุม สำนักงานสหกรณ์ จังหวัด หนองบัวลำภู (6 ชั่วโมง)	- โครงการและร่างระเบียบ ข้อบังคับที่จะนำมาใช้ใน การที่จะพัฒนา เครือข่ายในการเชื่อมโยง เครือข่ายกิจกรรมการ รวบรวมข้าว - กำหนดเป้าหมายในการ รวบรวมข้าวเดือนพฤศจิกายน	
23	3 /7/ 2549	1. การประชุมเชิงปฏิบัติการ กลุ่ม/องค์กรประชาชนใน พื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู เพื่อติดตามการดำเนินงาน ของกลุ่ม/องค์กรในจังหวัด หนองบัวลำภู 2. เขียนโครงการในการพัฒนา กลุ่ม / องค์กร 3. การประชุมเชิงปฏิบัติการ กลุ่ม/องค์กรประชาชนใน พื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู เพื่อหารือเกี่ยวกับกิจกรรมการ รวบรวมข้าว 4. ให้ผู้บริหารของสหกรณ์เพื่อ แลกเปลี่ยนเรียนรู้การรวบรวม ข้าว 5. ตรวจสอบร่างระเบียบ ข้อบังคับที่จะนำมาใช้กับ เครือข่าย 6. ตรวจสอบการเขียนโครงการ ของแต่ละสหกรณ์	- ทีมวิจัย - สมาชิกกลุ่ม อาชีพในจังหวัด หนองบัวลำภู 40 คน - ทีมวิจัย - ประธาน / ผู้จัดการสหกรณ์ การเกษตรที่ทำ กิจกรรมการ รวบรวมข้าว ที่ละ 2 คน จำนวน 12 คน	ห้องประชุม สำนักงานสหกรณ์ จังหวัด หนองบัวลำภู ห้องประชุม สำนักงานเกษตร และสหกรณ์ จังหวัด หนองบัวลำภู	- กลุ่มอาชีพเขียนเสนอ โครงการที่จะให้พัฒนากลุ่ม / องค์กร ของตัวเองและ พัฒนาเครือข่าย - โครงการที่จะพัฒนา เครือข่ายในการเชื่อมโยง เครือข่ายกิจกรรมการ รวบรวมข้าว - ร่างระเบียบข้อบังคับที่ เขียนร่วมกัน - นำเสนอโครงการ	ประชุม 2 กลุ่ม ใช้ห้อง ประชุม 2 ห้อง

ตารางที่ 14(ต่อ)

ลำดับ ที่	ว/ด/ป	กระบวนการ/วิธีการของทีม วิจัย	กลุ่มเป้าหมาย (จำนวน)	สถานที่ (จำนวนชั่วโมง)	ผลที่เกิดขึ้น	หมายเหตุ
24	27 / 7/ 2549	1. ประชุมเพื่อติดตามและ แลกเปลี่ยนข้อมูลเครือข่ายข้าว	ทีมวิจัย คณะกรรมการ เครือข่ายข้าว จำนวน 12 คน	ห้องประชุม สำนักงานสหกรณ์ จังหวัด หนองบัวลำภู (6 ชั่วโมง)	- ผลการดำเนินกิจกรรมที่ เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการ เครือข่ายข้าว - ร่างระเบียบเกี่ยวกับการ รวบรวมข้าวเปลือกของแต่ละ สหกรณ์ - กำหนดการฝึกอบรม คุณภาพข้าวในวันที่ 28-29 สิงหาคม 2549	
25	4/ 8/ 2549	1. ประชุมเพื่อขยายผลการ ปฏิบัติงานเครือข่ายผ้า	ทีมวิจัย คณะกรรมการ เครือข่ายผ้า ผู้ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 30 คน	ห้องประชุม สหกรณ์จังหวัด หนองบัวลำภู (3 ชั่วโมง)	- ความต้องการของสมาชิก ในเครือข่าย - แผนปฏิบัติการเครือข่าย ผ้า อาทิ.การตลาดผ้า,การ ย้อมผ้า,การออกแบบ ลวดลาย,การตัดเย็บ, อุปกรณ์การทอ เป็นต้น - ผู้รับผิดชอบการเขียน โครงการ	
26	11/ 8/ 2549	1. ประชุมเพื่อสรุปบทเรียน	ทีมวิจัย ตัวแทนกลุ่ม/ องค์กรในจังหวัด หนองบัวลำภูและ ผู้ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 50 คน	ห้องประชุมภูพาน น้อย ศาลากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู (6 ชั่วโมง)	- ตัวแทนกลุ่ม/องค์กรใน พื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู รับทราบและเข้าใจการ ดำเนินการเชื่อมโยง เครือข่าย,เรียนรู้ปัญหาและ หาแนวทางในการแก้ปัญหา ร่วมกันตลอดจนวาง แผนการทำงานร่วมกันใน อนาคต - ตัวแทนกลุ่ม/องค์กรใน พื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภูมี ความมั่นใจในการ ดำเนินการเชื่อมโยง เครือข่ายเพิ่มมากขึ้น	

ตารางที่ 14(ต่อ)

ลำดับ ที่	ว/ด/ป	กระบวนการ/วิธีการของทีม วิจัย	กลุ่มเป้าหมาย (จำนวน)	สถานที่ (จำนวนชั่วโมง)	ผลที่เกิดขึ้น	หมายเหตุ
27	28-29/ 8/ 2549	1. ประชุมเพื่ออบรมคุณธรรม และพัฒนาบุคลากรเพื่อ ตรวจสอบคุณภาพข้าว	ทีมวิจัย วิทยากร ตัวแทนสหกรณ์ เครือข่ายข้าว (ประธาน, ผู้จัดการและฝ่าย ตลาดของแต่ละ สหกรณ์) จำนวน 50 คน	- ห้องประชุมโรงแรม ณัฐพงษ์แกรนด์ - ตลาดกลางข้าว บ้านคิมชาติ สหกรณ์ การเกษตรเมือง หนองบัวลำภูจำกัด		

จากการดำเนินกิจกรรมตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงปัจจุบันของทีมวิจัยและตัวแทนเครือข่ายกลุ่ม/องค์กรตามกิจกรรมที่กล่าวมาแล้วและกิจกรรมบางอย่างที่ไม่ได้กล่าวไว้เช่น การเก็บข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง,การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร และการสอบถามจากบุคคล เป็นต้น ประกอบกับการประสานงานอย่างต่อเนื่องโดยการสื่อสารในรูปแบบต่างๆ อาทิ การโทรศัพท์, จดหมาย, e-mail เป็นต้น จึงทำให้เกิดการพัฒนาเครือข่ายเดิมที่มีอยู่แล้วและเกิดเครือข่ายใหม่ๆ ดังรายละเอียดในบทที่ 4

บทที่ 4

เครือข่ายที่เกิดขึ้น

4.1 ข้อสรุปจำนวน / รูปแบบเครือข่ายที่เป็นผลงานของทีมวิจัย

การดำเนินการเชื่อมโยงเครือข่ายของทีมวิจัยหนองบัวลำภู ได้เริ่มดำเนินการตามแผนงานของโครงการตามรายละเอียดในบทที่ 3 ที่ผ่านมา มีกิจกรรมที่สำคัญในการเชื่อมโยงอยู่ 3 กิจกรรมคือการสำรวจข้อมูลพื้นฐานต่างๆที่เกี่ยวข้อง, การประเมินความสนใจและการดำเนินการเชื่อมโยงเครือข่าย จากการดำเนินดังกล่าวทีมวิจัยได้ค้นพบเครือข่าย, สร้างและพัฒนาเครือข่ายเดิมที่มีอยู่แล้วและสร้างเครือข่ายขึ้นมาใหม่ในพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู ตามกิจกรรมของการวิจัยที่ทีมวิจัยได้กำหนดไว้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

(1) กิจกรรมการสำรวจข้อมูลพื้นฐาน ค้นพบเครือข่ายที่มีอยู่เดิม อาทิ เครือข่ายที่เกิดขึ้นจากนโยบายของกรมส่งเสริมสหกรณ์ในปี พ.ศ.2542 โดยสหกรณ์จังหวัดในขณะนั้นได้มีนโยบายให้สหกรณ์เพื่อการตลาดของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธกส.) หรือที่เรียกว่าสกต.เป็นแม่ข่ายในการดำเนินงาน, เครือข่ายเงินกู้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูหนองบัวลำภูจำกัด เป็นต้น โดยมีรายละเอียดตามรายงานที่มีอยู่ในบทที่ 1(เป็นเครือข่ายที่ไม่อยู่ในความสนใจ/เป้าหมายของทีมวิจัย)

(2) กิจกรรมการประเมินความสนใจ ในกิจกรรมการประเมินความสนใจได้ค้นพบกิจกรรมที่ใช้ชื่อเครือข่ายและกิจกรรมเครือข่ายจากตัวแทนกลุ่ม/องค์กรที่เข้าร่วมประชุม อาทิ เครือข่ายสวนป่าเอกชน, เครือข่ายชุมชนสหกรณ์ประมงแห่งประเทศไทย, เครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เป็นต้น โดยมีรายละเอียดตามรายงานในบทที่ 1(เป็นเครือข่ายที่ไม่อยู่ในความสนใจ/เป้าหมายของทีมวิจัย)

(3) กิจกรรมการดำเนินการเชื่อมโยงเครือข่าย จากการดำเนินกิจกรรมเชื่อมโยงเครือข่ายของทีมวิจัย ได้ค้นพบเครือข่ายและพัฒนาเครือข่ายดังกล่าว นอกจากนี้ได้มีการสร้างเครือข่ายขึ้นมาใหม่ อาทิ เครือข่ายกลุ่ม/องค์กรประชาชนในจังหวัดหนองบัวลำภูเป็นเครือข่ายที่เน้นการเรียนรู้, สร้างความเข้าใจ, สร้างความผูกพัน, ความไว้วางใจระหว่างกลุ่ม/องค์กรที่เกี่ยวข้องและเครือข่ายข่าว, เครือข่ายผ้า เป็นต้น

การดำเนินกิจกรรมเชื่อมโยงเครือข่ายของทีมวิจัยหนองบัวลำภูตั้งแต่เริ่มดำเนินกิจกรรมเมื่อวันที่ 28-29 กันยายน 2548 เป็นการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประเมินความสนใจในการเชื่อมโยงเครือข่ายของกลุ่ม/องค์กรประชาชนในพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู จนถึงวันที่ 11 สิงหาคม 2549 เป็นการประชุมเพื่อสรุปบทเรียน ได้ค้นพบและก่อให้เกิดเครือข่ายต่างๆตามเป้าหมายของทีมวิจัยตามลำดับของกิจกรรมและประเภทของเครือข่ายดังต่อไปนี้

1. เครือข่ายการเรียนรู้ เป็นเครือข่ายแรกที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานของทีมวิจัย โดยเกิดขึ้นจากผลของการประชุมเมื่อวันที่ 17-18 พฤศจิกายน 2548 โดยมีรายละเอียดตามหัวข้อ 4.2

2. เครือข่ายธุรกิจ เป็นเครือข่ายที่เกิดขึ้นต่อเนื่องจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของเครือข่ายการเรียนรู้ โดยจำแนกออกได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ ด้วยกันคือ

2.1 เครือข่ายรายทาง เป็นเครือข่ายที่มีอยู่แล้วและดำเนินการตามห่วงโซ่อุปทานของสินค้าแต่ละชนิดมาอย่างต่อเนื่องโดยกลุ่ม/องค์กรดังกล่าวเป็นสมาชิกของเครือข่ายการเรียนรู้ เมื่อได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในเครือข่ายก็สามารถพัฒนาเครือข่ายเดิมของกลุ่ม/องค์กร ทั้งทางด้านการเรียนรู้และทางธุรกิจ โดยความร่วมมือของสมาชิกเครือข่ายการเรียนรู้ของจังหวัดหนองบัวลำภู อาทิ เครือข่ายเครือข่ายกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากไยบวบ, เครือข่ายเครือข่ายแปรรูปผลิตภัณฑ์ปลา, เครือข่ายผลิตภัณฑ์ จักสานจากต้นคล้า, เครือข่ายแปรรูปผลิตภัณฑ์ เป็นต้น

2.2 เครือข่ายใหม่ เป็นเครือข่ายที่เกิดขึ้นใหม่เนื่องจากกลุ่ม/องค์กรประชาชนในจังหวัดหนองบัวลำภูเห็นความสำคัญของการเชื่อมโยงเครือข่าย จึงได้รวมตัวกันสร้างเครือข่ายตามฐานทางเศรษฐกิจและวิถีชีวิตของประชาชนในจังหวัดหนองบัวลำภู อาทิ เครือข่ายข้าว, เครือข่ายผ้า เป็นต้น

4.2 ประเด็นสำคัญของแต่ละเครือข่ายในรายงาน

ผลจากการดำเนินงานร่วมกันระหว่างทีมวิจัยกับตัวแทนกลุ่ม/องค์กรประชาชน และผู้ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภูตั้งเริ่มต้น ได้ก่อให้เกิดโครงร่างของเครือข่ายหลังจากการประชุมเมื่อวันที่ 17-18 พฤศจิกายน 2548 เนื่องจากการประชุมครั้งนั้นได้ก่อให้เกิดคณะทำงานเพื่อประสานงานการจัดกิจกรรมเครือข่ายซึ่งประกอบด้วย

นายจิระ ถาเจริญ	ประธาน	09 - 6223295, 01-1846192
นางดัชนี่ เมาะราษี	รองประธาน	06 - 8579861
นายเดชา ภูมิ	กรรมการ	06 - 2248196
นายคำไพ ทับแก้ว	กรรมการ	07 - 9508564
นางสาวพานี จันทร์สุริยะพงษ์	กรรมการ	042 - 311120
นางศิริพร สายยางหล่อ	กรรมการ	06 - 0497929
นางคำห่อ ศรีกวนชา	กรรมการ	09 - 9420392
นางนาง ชินบุตร	กรรมการ	06 - 8564737, 042-375215
นางสาวประภาพร หาวีชิต	เลขานุการ	04 - 7951448

ต่อมาคณะทำงานเพื่อประสานงานการจัดกิจกรรมเครือข่ายได้ประชุมร่วมกันอีก 2 ครั้งเมื่อวันที่ 8-9 ธันวาคม 2548 และวันที่ 20 มกราคม 2549 ที่ประชุมได้มีข้อตกลงในการดำเนินกิจกรรมร่วมกันในรูปแบบเครือข่ายโดยมีการจัดตั้งเครือข่ายหนองบัวลำภู ซึ่งมีลักษณะการรวมกันอย่างหลวมๆเน้นหนักเครือข่ายการเรียนรู้ โดยมุ่งที่จะแลกเปลี่ยนประสบการณ์เพื่อสร้างความเข้าใจและการเข้าถึงร่วมกัน มี

คณะกรรมการเครือข่ายมาจากคณะทำงานเพื่อประสานงานการจัดกิจกรรมเครือข่ายชุดเดิมโดยเป็นตัวแทนจากกลุ่ม/องค์กรต่างๆ ประกอบด้วย

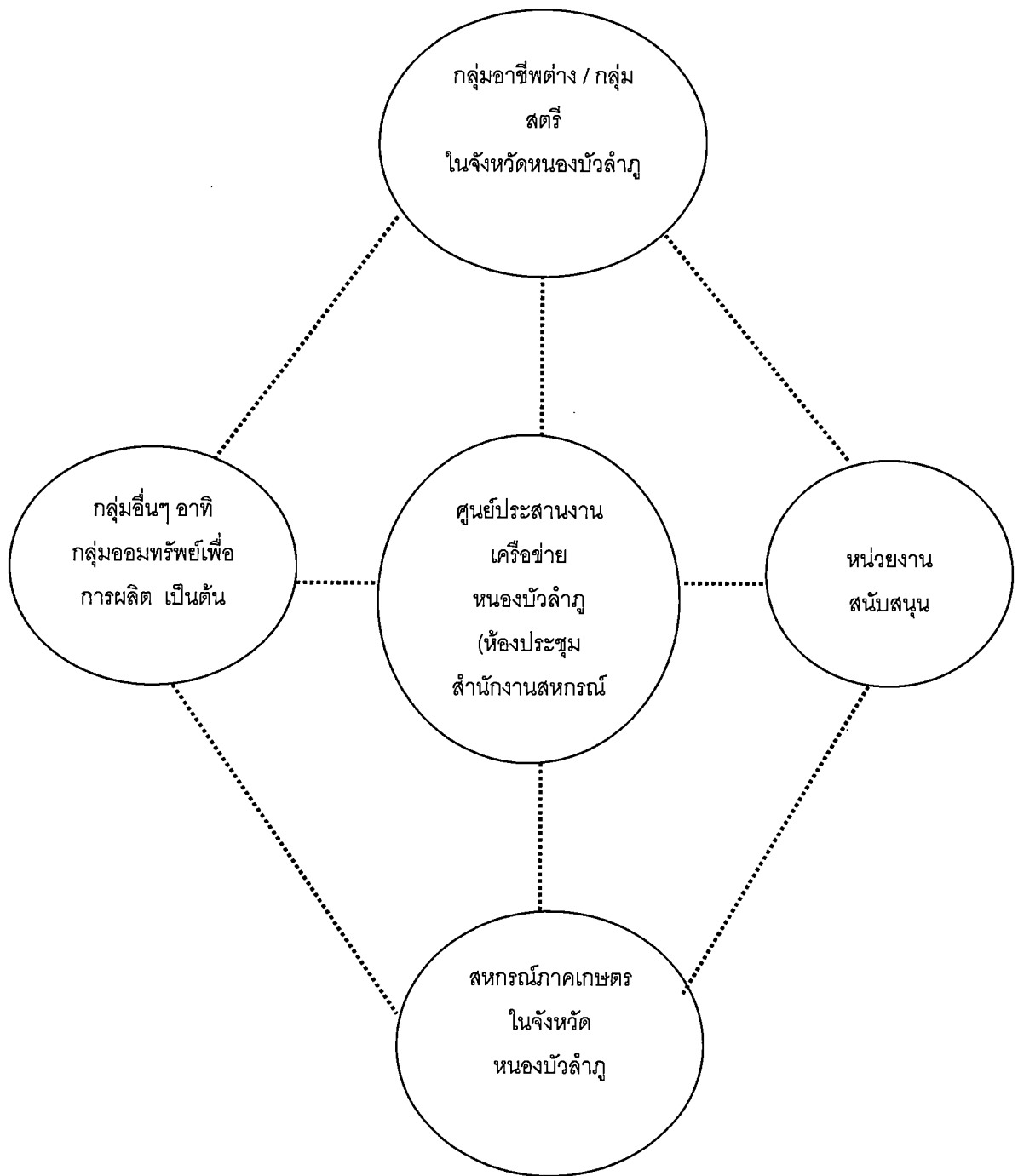
นายจิระ ภาเจริญ	ประธานสหกรณ์การเกษตรศรีบุญเรือง จำกัด
นางดัชนี เมาะราชี	รองผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรสุวรรณคูหา จำกัด
นายเดชา ภูมิ	ผู้จัดการสหกรณ์นากลางการเกษตรนากลาง จำกัด
นายคำไพ ทับแก้ว	เลขานุการกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์บ้านกุดคู่
นางสาวพานิ จันทรสุริยะพงษ์	หัวหน้าฝ่ายการเงินสหกรณ์การเกษตรเมือง จำกัด
นางศิริพร สายยางหล่อ	ประธานกลุ่มจักสานบ้านดอนข่า
นางคำห่อ ศรีกวนชา	ประธานกลุ่มผลิตภัณฑ์โยบวบ
นางนาง ชินบุตร	รองประธานกลุ่มสตรีบ้านโคกกลาง
นางสาวประภาพร หาวิจิต	ผู้ช่วยผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรนาวัง จำกัด

การดำเนินการของเครือข่ายในปัจจุบัน การเริ่มดำเนินกิจกรรมของเครือข่ายการเรียนรู้
หนองบัวลำภู เกิดจากการจัดกิจกรรมของทีมวิจัยโดยให้กลุ่ม/องค์กรที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมตั้งแต่การจัดเวทีเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้, ประเมินความสนใจ, การวิเคราะห์จุดแข็ง-จุดอ่อนของกลุ่ม/องค์กร, การศึกษาปัญหาและการแสวงหาแนวทางในการแก้ปัญหาาร่วมกัน ตลอดจนการร่วมกันดำเนินกิจกรรมในรูปแบบของเครือข่าย จากแนวทางในการดำเนินงานตั้งแต่ต้นจนถึงปัจจุบันพบว่าแนวทางการดำเนินงานของเครือข่ายมีขั้นตอนหลักๆอยู่ 3 ขั้นตอนคือ (1) เริ่มจากการเรียนรู้เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันและซึ่งกันและกัน (2) เข้าถึงปัญหา, ความต้องการ, แนวทางการแก้ปัญหาของกลุ่ม/องค์กรและ (3) พัฒนากลุ่ม/องค์กรของตนเองและเครือข่ายร่วมกัน

วัตถุประสงค์/เป้าหมาย ในการดำเนินกิจกรรมของเครือข่ายเพื่อให้ตัวแทนกลุ่ม/องค์กรต่างๆในจังหวัดหนองบัวลำภูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน พบปะเพื่อเข้าถึงซึ่งกันและกัน ตลอดจนพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้และทางธุรกิจตามกิจกรรมที่แต่ละกลุ่มเกี่ยวข้องกัน

แนวทางการดำเนินการ(ที่ทีมวิจัยกำหนดกรอบไว้) ให้มีการประชุมอย่างต่อเนื่องอย่างน้อยเดือนละครั้ง(กำหนดการประชุมทุกวันที่ 3 ของเดือน) พร้อมพัฒนากิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ขึ้นอยู่กับความต่อเนื่องของการประชุม, ผู้นำหรือตัวแทนที่เข้าร่วมประชุม, ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับกลุ่ม/องค์กร, การอำนวยความสะดวกของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง, กิจกรรมปกติของตัวแทนหรือของกลุ่ม/องค์กร, การประสานงาน เป็นต้น

ภาพที่ 8 เครือข่ายจังหวัดหนองบัวลำภู

เครือข่ายแปรรูปผลิตภัณฑ์จากไยบวบ(กลุ่มสตรีและเยาวชนสหกรณ์บ้านราษฎร์เกษมศรี) ที่ตั้ง หมู่ 7 ตำบลนาดี อำเภอสุวรรณคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู

(1) ความเป็นมาของเครือข่าย

เดิมชาวบ้านทอผ้า มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 ลักษณะต่างคนต่างทำ ทอเพื่อใช้งานในครัวเรือนและขาย ยังไม่ได้มีการรวมกลุ่มจนถึงปีปลายปี 2541

ช่วงปี 2542 ทางจังหวัดได้มีการจัดงานคนดีศรีสังคม และแม่คำห่อ ศรีกวนชา ซึ่งเป็นประธานกลุ่มในปัจจุบัน ได้ไปเห็นไยบวบ ที่ยังไม่ได้การแปรรูปอยู่ในงาน จึงเกิดแนวคิดว่าจะมีการนำบวบซึ่งในท้องถิ่นมีอยู่แล้ว เพื่อสร้างรายได้ จึงได้ไปชักชวนชาวบ้านมารวมกลุ่มกันในปี 2543 ซึ่งในระยะเริ่มแรกกลุ่มได้ทดลองนำไปขายในงานแสดงสินค้าจังหวัด และปรากฏว่าสินค้าขายได้จึงได้มาทำอย่างจริงจัง ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานพัฒนาชุมชน ให้อุปกรณ์ในการตัดเย็บ และให้การส่งเสริมสนับสนุนมาโดยตลอด แต่ทางกลุ่มเห็นว่าควรมีการออมเงิน เพื่อให้หมุนเวียนให้กลับสมาชิกในกลุ่ม โดยให้ผลตอบแทนในรูปแบบเงินปันผล

(2) การดำเนินการของเครือข่ายในปัจจุบัน

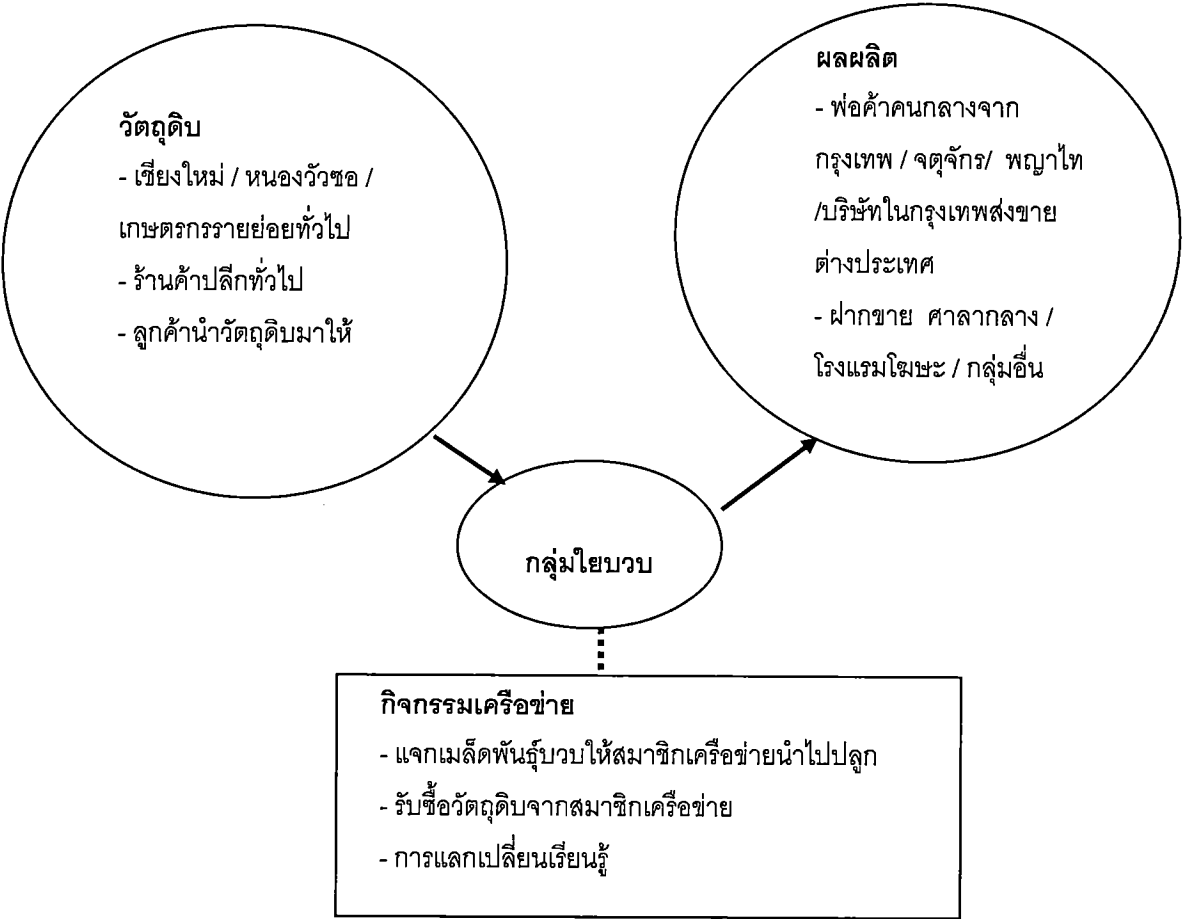
กิจกรรมกลุ่มในปัจจุบัน มีนางคำห่อ ศรีกวนชา เป็นประธาน และนางรัชนี สุวรรณสนกับนางจตุพร ศาสนา เป็นรองประธานกลุ่ม มีสมาชิก 52 คน เงินทุนได้จากการเก็บหุ้นสมาชิกคนละ 100 เงินสัจจะ 20 บาท สินค้าของกลุ่มเป็นผลิตภัณฑ์จากไยบวบซึ่งวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตทางกลุ่มซื้อจาก จ. เชียงใหม่ อ. หนองวัวซอ เกษตรรายย่อยในจังหวัด และร้านค้าทั่วไปในจังหวัด แต่มีสินค้าบางตัวลูกค้าจะให้วัตถุดิบมาเองเพื่อจะได้ทำสินค้าตรงกับความต้องการของเขา สินค้าของกลุ่มทำด้วยมือทั้งหมด เช่น ที่ขัดตัว รองเท้าไยบวบ ตุ๊กตาไยบวบ การจำหน่ายทางกลุ่มส่งขายให้พ่อค้าคนกลางรายใหญ่ในกรุงเทพฯ จตุจักร พญาไท บริษัทในกรุงเทพฯ ส่งขาย

ต่างประเทศ ส่งบริษัท lemon farm บริษัทคอลเกต-ปาล์มโอลีฟและกลุ่มยังมีช่องทางการจัดจำหน่ายให้คนในพื้นที่มีโอกาสใช้สินค้าของกลุ่มโดย ฝากขาย ศาลากลาง โรงแรมโฆษะ ฝากกลุ่มอาชีพอื่น และในอนาคตกลุ่มคิดที่จะพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลายมากขึ้นในอนาคต

(3) วัตถุประสงค์/เป้าหมาย

1. เป็นการใช้เวลาหลังจากการทำนา ทำไร่เสร็จแล้ว
2. เพื่อต้องการให้ชาวบ้านมีรายได้เสริม
3. เป็นการสร้างความสามัคคีของเกษตรกรในหมู่บ้าน
4. พัฒนาให้เป็นอาชีพหลักในอนาคต
5. พัฒนาสินค้าให้มีคุณภาพ และรูปแบบที่หลากหลาย

- (4) แนวทางการดำเนินการ(ที่ทีมวิจัยกำหนดกรอบไว้)
- 1. มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
 - 2. ประชุมประจำเดือนเพื่อหารือเป็นระยะ (ประชุมประจำเดือน ทุกวันที่ 3 ของเดือน)
 - 3. เขียนโครงการเสนอในการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น การอบรม เงินทุน เป็นต้น
 - 4. จัดทำแผนในการดำเนินงานของเครือข่าย
- (5) ปัจจัยแห่งความสำเร็จ
- 1. ความอดทนของผู้นำกลุ่ม
 - 2. ผู้นำต้องเป็นที่พึ่งของสมาชิกได้
 - 3. ความสามัคคีในกลุ่ม
- (6) ผลที่ได้รับจากการเข้าร่วมเครือข่าย
- 1. ได้รู้จักกลุ่มต่างๆ ที่อยู่ในจังหวัดหนองบัวลำภู
 - 2. ได้เชื่อมโยงกิจกรรม โดยทางกลุ่มได้แจกเมล็ดให้กับสมาชิกเครือข่ายเพื่อส่งเสริมการปลูก
- วัตถุดิบให้เพิ่มขึ้น
3. สมาชิกเครือข่ายนำใบขอมมาจำหน่ายให้ ซึ่งช่วยลดภาวะขาดแคลนวัตถุดิบ

ภาพที่ 9 เครือข่ายเครือข่ายกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากใยบวบ

เครือข่ายแปรรูปผลิตภัณฑ์ปลา(กลุ่มสตรีและเยาวชนสหกรณ์บ้านโคกกลาง)

ที่ตั้ง หมู่ 11 ตำบลโนนสัง อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู

(1) ความเป็นมาของเครือข่าย

กลุ่มสตรี และเยาวชนสหกรณ์บ้านโคกกลางเดิมมีการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากมาอยู่ก่อนแล้ว ต่อมาสำนักงานเกษตรจังหวัดเข้ามาให้การสนับสนุนจึงเกิดการร่วมตัวก่อตั้งกลุ่มขึ้นเมื่อปี 2539 โดยเริ่มก่อตั้งครั้งแรกมีสมาชิก 15 คน ระดมทุนจากสมาชิกคนละ 300 บาท และมีการพัฒนากลุ่มขึ้นมาเรื่อยๆ และได้มีการขอกู้เงินจากเกษตร จำนวน 300,000 บาท เพื่อนำมาใช้ในการสร้างโรงเรือนและเพิ่มทุนในการดำเนินงานให้มากขึ้น ส่วนหนึ่งการรวมตัวกันของเกษตรกรเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือนร้อนในเรื่องของรายได้ และการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และยังเป็นการแก้ปัญหาปริมาณปลาที่มีมากเกินไปในบางฤดูกาล

(2) การดำเนินการของเครือข่ายในปัจจุบัน

กิจกรรมกลุ่มในปัจจุบันมีนางทองใหม่ วงษ์อ่อน เป็นประธานกลุ่ม และนางหนูพา นามพรมมา เป็นรองประธานกลุ่ม มีสมาชิก 15 คน เงินทุนได้จากการรวมหุ้นของสมาชิกในกลุ่ม และเงินสนับสนุนจากส่วนราชการ เช่น พัฒนาชุมชนจังหวัด สหกรณ์จังหวัด ในการทำงานมีเงินทุนหมุนเวียน 20,000 บาท / วัน เพื่อใช้ในการรับซื้อปลา และวัตถุดิบอื่น โดยทางกลุ่มจะเป็นผู้รับซื้อปลาซึ่งเป็นวัตถุดิบหลักจากเครือข่ายภายในอำเภอ และนำมาแปรรูปและส่งจำหน่ายไปยังเครือข่ายที่ขายในแต่ละอำเภอหรือต่างจังหวัด การดำเนินงานจะอยู่ในรูปแบบกลุ่มมีการบริหารจัดการการดำเนินงานโดยแบ่งหน้าที่กันทำงานตามความสามารถของสมาชิก สินค้าของกลุ่มได้แก่ ปลาต้มตัว ปลาต้มสับ ปลาแดดเดียว ส้มไข่ปลา และกลุ่มยังมีโครงการในอนาคตที่จะแปรรูปปลาเป็นปลาร้าน้ำ ปลาร้าผง ออกจำหน่ายเพื่อเพิ่มรายได้ให้กลับกลุ่มมากขึ้น

(3) วัตถุประสงค์/เป้าหมาย

1. เกษตรกรมีอาชีพเสริมหลังทำการเกษตร และมีรายได้เพิ่มเติม
2. การใช้เวลาว่างของกลุ่มแม่บ้านในชุมชน และสร้างความสามัคคีในหมู่บ้าน
3. เพิ่มมูลค่าของปลา และแก้ปัญหาปลามากเกินไป
4. สร้างเป็นรายได้หลัก
5. พัฒนาคุณภาพเพื่อขยายตลาดในการขายให้กว้างขึ้น
6. สร้างผลิตภัณฑ์ของกลุ่มให้มากขึ้น

(4) แนวทางการดำเนินการ(ที่ทีมวิจัยกำหนดกรอบไว้)

1. ทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างสมาชิกในเครือข่าย
2. ประชุมประจำเดือนเพื่อหารือเป็นระยะ (ประชุมประจำเดือน ทุกวันที่ 3 ของเดือน)

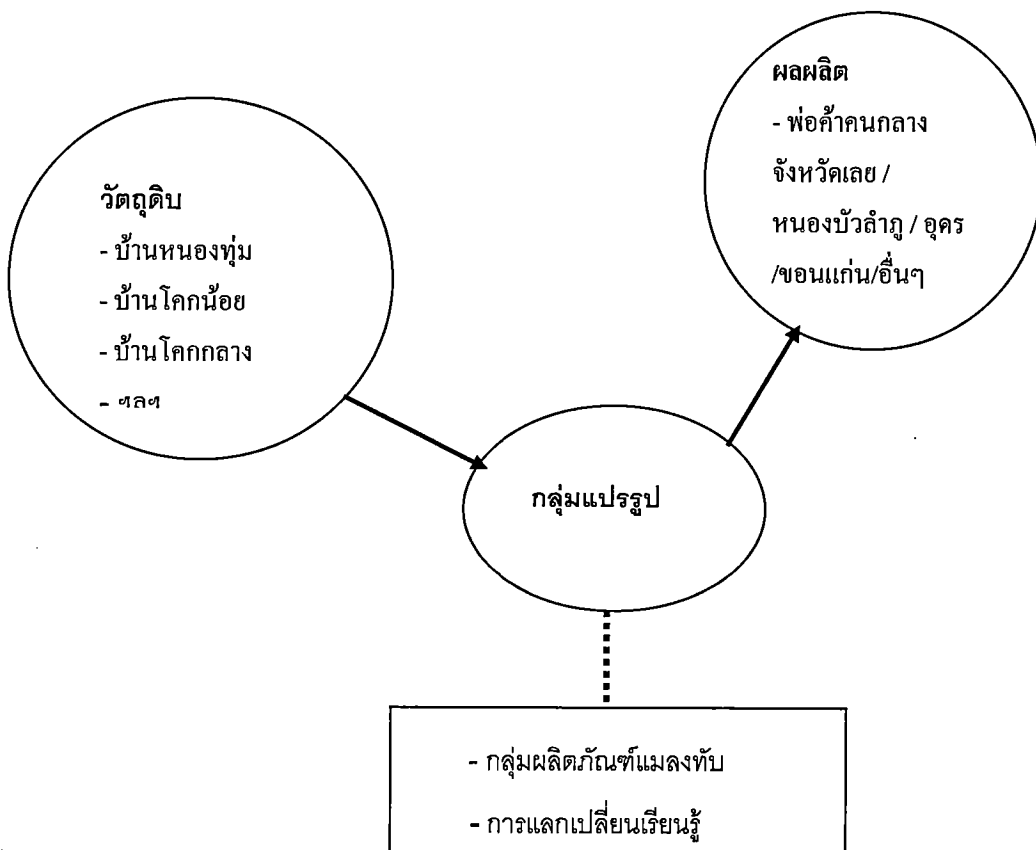
3. เขียนโครงการเสนอในการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น การอบรม เงินทุน เป็นต้น
4. จัดทำแผนในการดำเนินงานของเครือข่าย (วางแผนร่วมกันกับกลุ่มผลิตภัณฑ์แม่ลงทับในการผลิตวัตถุดิบร่วมกัน)

(5) ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

1. สมาชิกในกลุ่ม มีความร่วมมือร่วมใจต่อกัน
2. มีหน่วยงานคอยสนับสนุน
3. มีสถานที่ตั้งเพื่อแสดงสินค้าที่แน่นอน
4. มีวัตถุดิบในพื้นที่มาก
5. สินค้ากลุ่มมีมาตรฐาน และ ได้รับการยอมรับ

(6) ผลที่ได้รับจากการเข้าร่วมเครือข่าย

1. ได้รู้จักกลุ่มต่างๆ ที่อยู่ในจังหวัดหนองบัวลำภู
2. ได้เชื่อมโยงกิจกรรม โดยสมาชิกเครือข่ายเริ่มเป็นผู้บริโภครายย่อย
3. มีการจัดทำแผนในการดำเนินงานของเครือข่ายให้เป็นระบบ
4. เรียนรู้การเขียนโครงการเสนอในการทำกิจกรรมต่างๆ
5. มีการประชุมประจำเดือนเพื่อหารือกิจกรรมเครือข่ายเป็นระยะ

ภาพที่ 10 เครือข่ายแปรรูปผลิตภัณฑ์ปลา

เครือข่ายแปรรูปผลิตภัณฑ์บ้านกุดตุ้ม(กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์บ้านกุดตุ้ม) ที่ตั้ง บ้านกุดตุ้ม ตำบลกุดตุ้ม อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู

(1) ความเป็นมาของเครือข่าย

กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์บ้านกุดตุ้มก่อตั้งโดยเกษตรกร ร่วมกันจัดตั้งกลุ่ม เพื่อเป็นการหารายได้เพิ่มเติม และเป็นการใช้เวลาหลังจากการทำงาน ทำไร่เสร็จแล้ว เป็นการรวมกลุ่มโดยความสมัครใจของเกษตรกร มีสมาชิกในกลุ่ม 20 คน โดยมีนางรัตนพร สอนประเทศ เป็นประธานกลุ่ม และนางโสภากุณพัฒน์ เป็นรองประธานกลุ่ม เงินทุนหมุนเวียนภายในกลุ่มได้จากการระดมหุ้นจากสมาชิก ภายในกลุ่มมีคณะกรรมการดำเนินงาน และมีการแบ่งงานกันทำตามความสามารถ

(2) การดำเนินการของเครือข่ายในปัจจุบัน

กิจกรรมกลุ่มมีการซื้อวัตถุดิบจากเครือข่ายภายในจังหวัด และเครือข่ายในจังหวัดอื่นๆ ผลิตและส่งขายให้เครือข่ายภายในจังหวัด ต่างจังหวัด และลูกค้ารายย่อยทั่วไป กลุ่มยังมีหนี้ ค้างชำระ กับธนาคารออมสิน 500,000 บาท และหนี้ค้างชำระกับธนาคาร ธกส. 200,000 บาท สินค้าของกลุ่มค่อนข้างหลากหลาย เช่น น้ำพริกปลาร้า ที่นอน หมอน ดอกไม้จันทร์ โฉงศพ และอุปกรณ์เกี่ยวกับพิธีทางศาสนา เพื่อเป็นสร้างรายได้ให้กลุ่มมากขึ้น ในส่วนของวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตส่วนมากได้จากร้านค้าทั่วไปในจังหวัด และการทำชิ้นส่วนมาส่งของเครือข่าย กลุ่มขายสินค้าผ่านร้านค้าของกลุ่มเอง และส่งให้ร้านค้าปลีกรายใหญ่ในจังหวัดอื่น เช่น ร้านพระธรรมชั้น จ.ขอนแก่น ร้าน ส.บุรพา เป็นต้น

(3) วัตถุประสงค์/เป้าหมาย

1. ให้ชาวบ้านมีอาชีพเสริม และมีรายได้เพิ่มเติม
2. การใช้เวลารว่างของกลุ่มแม่บ้านในชุมชน
3. สร้างความสมัครใจในหมู่บ้าน
4. สามารถทำสินค้าส่งกลุ่มลูกค้าได้ทัน
5. สร้างเครือข่ายประกอบชิ้นส่วน

(4) แนวทางการดำเนินการ(ที่ทีมวิจัยกำหนดกรอบไว้)

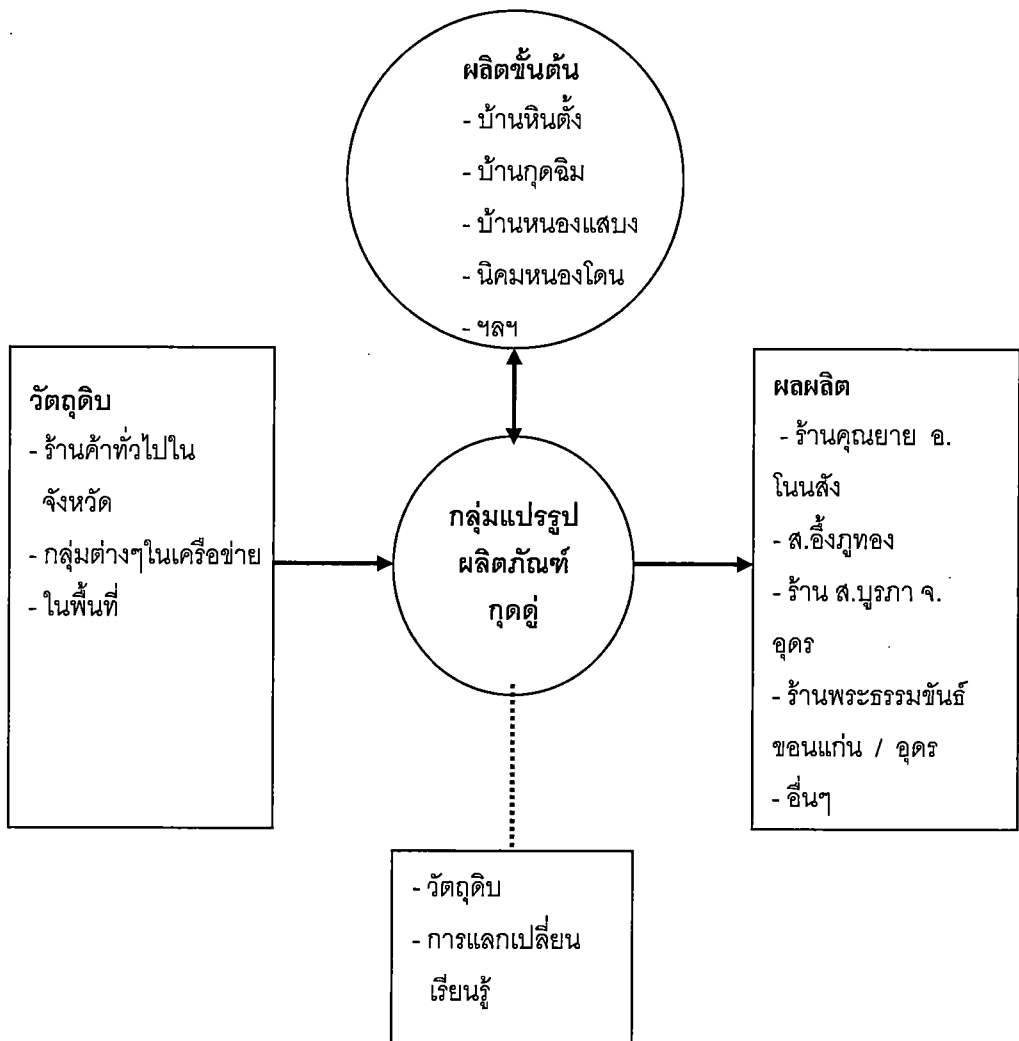
1. ประชุมประจำเดือนเพื่อหารือเป็นระยะ (ประชุมประจำเดือน ทุกวันที่ 3 ของเดือน)
2. เขียนโครงการเสนอในการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น การอบรม เงินทุน เป็นต้น
3. จัดทำแผนในการดำเนินงานของเครือข่าย

(5) ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

1. สมาชิกในกลุ่ม มีความร่วมมือร่วมใจต่อกัน
2. ความเข้มแข็งและความตั้งใจในการทำงานของสมาชิก
3. มีสถานที่ตั้งเพื่อแสดงสินค้าที่แน่นอน

(6) ผลที่ได้รับจากการเข้าร่วมเครือข่าย

1. ได้รู้จักกลุ่มต่างๆ ที่อยู่ในจังหวัดหนองบัวลำภู
2. ได้เชื่อมโยงกิจกรรม โดยบ้านท่าศิลามารับซื้อ
3. มีการจัดทำแผนในการดำเนินงานของเครือข่ายให้เป็นระบบ
4. เรียนรู้การเขียนโครงการเสนอในการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น การอบรม เงินทุน เป็นต้น

ภาพที่ 11 เครือข่ายแปรรูปผลิตภัณฑ์บ้านกุดตุ้ม

เครือข่ายผลิตภัณฑ์ จักสานจากต้นคล้า(กลุ่มอาชีพสหกรณ์บ้านดอนข่า)
ที่ตั้ง หมู่ 5 ตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

(1) ความเป็นมาของเครือข่าย

เมื่อปี พ.ศ.2542 กลุ่มได้รับการส่งเสริมในการทำน้ายา จาก ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ ตามแผนนโยบาย ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และได้รับเงินสนับสนุนจาก อบต.ดอนข่า 20,000 บาท แต่ประสบปัญหาคือสินค้าไม่ผ่าน ขาย จึงได้ล้มเลิกการทำน้ายา หลังจากนั้นกลุ่มนำเงินที่ได้รับการสนับสนุนไปทำร้านค้าสหกรณ์ดอนข่า มาจนถึงปัจจุบัน หลังจากนั้นมีความช่วยเหลือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดร มาส่งเสริมอาชีพโดยพาไปทัศนศึกษาดูงาน กลุ่มที่จักสานจากต้นคล้า ที่บ้านกุดหัวแห่น และให้ความรู้ในการปลูกต้นคล้า และสอนวิธีการสานคล้าในรูปแบบต่างๆ ซึ่งใช้เวลาไม่นานเนื่องจากเดิมสมาชิกสานเครื่องใช้ครัวเรือนจากไม้ไผ่ไว้ในชีวิตประจำวันอยู่แล้วทำให้ศึกษาได้รวดเร็ว ปัจจุบันกลุ่มคนจากอุบลฯ ได้ส่งเสริมการบรรจุภัณฑ์สินค้าที่ผลิตจากคล้า และยังมีหน่วยงานต่างๆ ให้การสนับสนุนด้านการตลาดความรู้ และการเงินหลายหน่วยงาน เช่น อุทยานธรรมชาติวิทยาให้กู้เงินลงทุน 30,000 บาท สหกรณ์จังหวัดสนับสนุนเงินทุน 40,000 บาท อบต.ให้มาเพิ่มเติม 50,000 บาทนอกจากนี้ทางกลุ่มยังได้มีแนวคิดในการจัดตั้งกลุ่มสัจจะในปี 2547 เพื่อออมทรัพย์และหมุนเวียนการเงินของสมาชิก และลดความเอาเปรียบของนายทุน

(2) การดำเนินการของเครือข่ายในปัจจุบัน

กิจกรรมกลุ่มในปัจจุบันโดยมีนางศิริพร สายยางหล่อประธาน และนายบรรเทา ไชยพิมพ์ เป็น รองประธานกลุ่ม มีสมาชิก 35 คน การระดมเงินทุนได้จากสมาชิก หุ้่นละ 10 บาท สินค้าของกลุ่มเป็นสินค้าทำมือทั้งหมดโดยวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตได้จากซื้อต้นข่าจากจังหวัดอื่นเช่น จ. นครศรีธรรมราช กลุ่มเครือข่ายในพื้นที่ ปลูกเอง ร้านขายของชำในจังหวัดและอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำรับซื้อจากสมาชิกกลุ่มทำมาขาย สินค้าของกลุ่ม เช่น กระเป๋า กระติบข้าว จากต้นคล้า ในส่วนการขาย กลุ่มมีลูกค้าประจำคือพ่อค้าคนกลางจากจังหวัดอื่น และพ่อค้าในพื้นที่ แต่ทางกลุ่มมีอุปสรรคในการทำงานคือขาดโรงเรือนในการทำงาน และสินค้าผลิตไม่ทันในบางฤดูกาล

(3) วัตถุประสงค์/เป้าหมาย

1. ดำเนินงานตามนโยบาย ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้
2. ให้ชาวบ้านมีอาชีพเสริม มีรายได้ พอเพียงต่อการดำเนินชีวิต
3. เพื่อต้องการให้เกิดการพึ่งพาอาศัยกันของชาวบ้านในหมู่บ้าน
4. พัฒนางานให้เป็นอาชีพหลักในอนาคต
5. มีโรงเรือนไว้สำหรับผลิตสินค้า และมีเงินทุนหมุนเวียนในกลุ่มมากขึ้น

(4) แนวทางการดำเนินการ(ที่ทีมวิจัยกำหนดกรอบไว้)

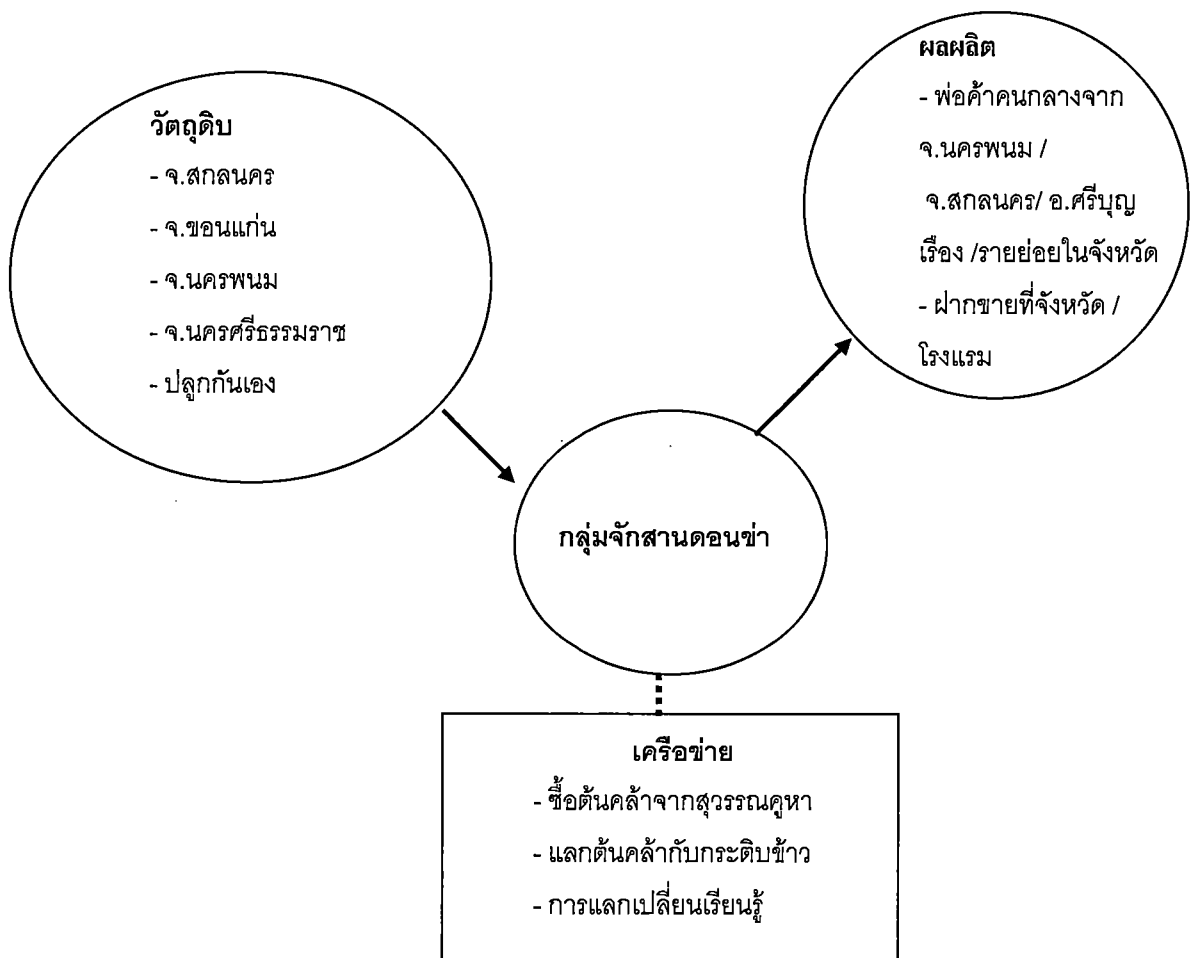
1. ประชุมประจำเดือนเพื่อหารือเป็นระยะ (ประชุมประจำเดือน ทุกวันที่ 3 ของเดือน)
2. เขียนโครงการเสนอในการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น การอบรม เงินทุน เป็นต้น
3. จัดทำแผนในการดำเนินงานของเครือข่าย

(5) ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

1. ความร่วมมือร่วมใจของสมาชิกในกลุ่ม และเสียสละ
2. มีหน่วยงานราชการคอยเป็นพี่เลี้ยงอยู่ตลอด
3. มีประชุมทุกเดือน และ มีการศึกษาดูงาน มีการสร้างเครือข่ายกับกลุ่มอื่นๆ

(6) ผลที่ได้รับจากการเข้าร่วมเครือข่าย

1. ได้รู้จักกลุ่มต่างๆ ที่อยู่ในจังหวัดหนองบัวลำภู
2. ได้เชื่อมโยงกิจกรรม โดย มีการรับซื้อต้นกล้าจากกลุ่มเครือข่ายใน อำเภอสุวรรณคูหา
3. มีการประชุมประจำเดือนเพื่อหารือเกี่ยวกับกิจกรรมเครือข่ายเป็นระยะ
4. ได้เรียนรู้การทำงานร่วมกันระหว่างแต่ละกลุ่ม/องค์กร

ภาพที่ 12 เครือข่ายผลิตภัณฑ์จักสานจากต้นกล้า

**เครือข่ายผลิตภัณฑ์แปรรูปผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว(กลุ่มอาชีพสหกรณ์บ้านสุขสำราญ)
ที่ตั้ง หมู่ 6 ตำบลฝั่งแดง อำเภอากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู**

(1) ความเป็นมาของเครือข่าย

กลุ่มแปรรูปกะลามะพร้าวก่อตั้งกลุ่มเมื่อปี 2545 โดยเกษตรกรร่วมกันจัดตั้งกลุ่ม เพื่อเป็นการหารายได้เพิ่มเติม และเป็นการใช้เวลาว่างหลังจากทำการเกษตรแล้ว มีนางชนทอง แสงจันทร์เป็นประธานกลุ่ม และนายทองคำ มาตรกลางเป็นรองประธานกลุ่ม สมาชิกในกลุ่มมี 16 คน ทุนในการดำเนินการได้จากการรวมหุ้นของสมาชิกในกลุ่ม และเงินสนับสนุนจากหน่วยงานราชการ

(2) การดำเนินการของเครือข่ายในปัจจุบัน

กิจกรรมกลุ่มมีการซื้อวัตถุดิบจากเกษตรกรในพื้นที่ หรือ ซื้อจากจังหวัด ฉะเชิงเทรา กรุงเทพฯ และพื้นที่ส่วนอื่นๆซื้อจากเครือข่ายในจังหวัด และต่างจังหวัด ผลิตและส่งขายให้กับเครือข่ายต่างจังหวัด บริษัท สยามโกบอนด์จิเวอร์รี่ ฝากขายโรงแรมโสมะ ร้าน 919 หนองบัวลำภู พัฒนาชุมชน และขายให้ผู้บริโภคขายย่อยในพื้นที่ สินค้าของกลุ่มเป็นสินค้าที่ทำด้วยมือ เป็นผลิตภัณฑ์จากกะลา เป็นทั้งของโชว์และของใช้ เช่น โคมไฟ กา กระบวย นาฬิกา เข็มขัด พวงกุญแจ สร้อยคอกระดุม เป็นต้น

(3) วัตถุประสงค์/เป้าหมาย

1. สร้างได้เพิ่มเติมให้สมาชิก
2. ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
3. มีเครือข่ายในการผลิตมากขึ้น
5. สร้างตลาดให้มากขึ้น
6. มีโรงเรือนในการผลิตที่เป็นสัดส่วน

(4) แนวทางการดำเนินการ(ที่ทีมวิจัยกำหนดกรอบไว้)

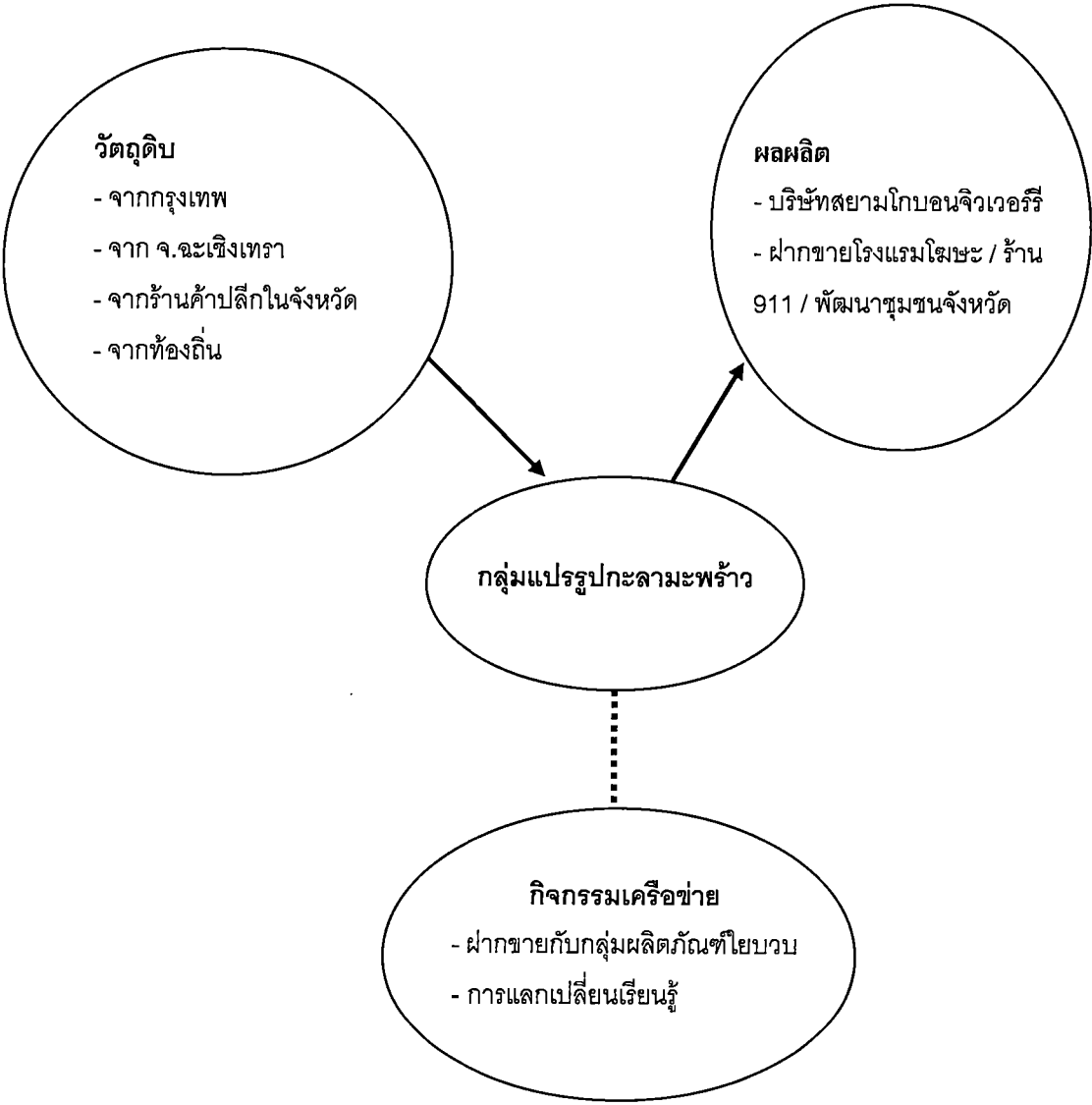
1. ประชุมประจำเดือนเพื่อหารือเป็นระยะ (ประชุมประจำเดือน ทุกวันที่ 3 ของเดือน)
2. เขียนโครงการเสนอในการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น การอบรม เงินทุน เป็นต้น
3. จัดทำแผนในการดำเนินงานของเครือข่าย

(5) ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

1. การมีโครงสร้างขององค์กรมีการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน
2. มีหน่วยงานคอยสนับสนุน
3. มีฝ่ายผลิตสินค้าที่มีฝีมือในการผลิต
4. มีการประชุมหารือระหว่างกลุ่มอยู่เป็นระยะ

(6) ผลที่ได้รับจากการเข้าร่วมเครือข่าย

- 1. ได้รู้จักกลุ่มต่างๆ ที่อยู่ในจังหวัดหนองบัวลำภู
- 2. ได้เชื่อมโยงกิจกรรม โดยการฝากขายกับกลุ่มผลิตภัณฑ์ใยบัว
- 3. มีการจัดทำแผนในการดำเนินงานของเครือข่ายให้เป็นระบบ
- 4. เรียนรู้การเขียนโครงการเสนอในการทำกิจกรรมต่างๆ

ภาพที่ 13 เครือข่ายแปรรูปผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว

เครือข่ายผลิตภัณฑ์ เครื่องประดับแมลงทับ(กลุ่มผลิตภัณฑ์แมลงทับคืนถิ่น) ที่ตั้ง ตำบลเก่ากอย อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู

(1) ความเป็นมาของเครือข่าย

เดิมคนในหมู่บ้านประกอบอาชีพเกษตรกรรมและเวลาว่างจะทอผ้าเอาไว้ใช้ในครัวเรือนซึ่งเป็นภูมิปัญญาที่ถ่ายทอดกันมาหลายชั่วอายุคน เป็นการทอใช้ในครัวเรือน

ในปี 2544 นายสมัคร นามศรีฐาน ได้ลงสมัคร อบต. และได้เห็นการส่งเสริมอาชีพ จึงได้มีแนวความคิดในการรวมกลุ่มผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการทอผ้ามาจัดตั้งกลุ่ม โดยเริ่มดำเนินการอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 12 สิงหาคม 2544 ในช่วงแรกกลุ่มได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจาก พัฒนาชุมชน และหน่วยงานส่งเสริมสหกรณ์ และเมื่อดำเนินงานได้ระยะหนึ่ง กลุ่มได้รับการแนะนำให้จดทะเบียน และพัฒนาผลิตภัณฑ์ เพื่อให้ได้มาตรฐาน มพท.

หลังจากที่ได้ดำเนินการมาจนถึงวันที่ 9 กรกฎาคม 2547 ได้มีโครงการพระราชดำริเพื่ออนุรักษ์ป่าไม้ ตำบลเก่ากอย ได้ร่วมกันอนุรักษ์ป่าไม้ โดยมีป่าไม้พื้นที่รวม 1,440 ไร่ และในการอนุรักษ์ ได้มีสำรวจพบว่าแมลงทับเป็นจำนวนมาก หน่วยงานที่ดูแลการอนุรักษ์ป่าไม้จึงได้ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการปลูกต้นไม้เพื่อเป็นที่อยู่อาศัยแมลงทับ

เมื่อมีแมลงทับมากหน่วยงานที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ จึงได้มีแนวคิดส่งเสริมอาชีพโดยการแปรรูปซากแมลงทับที่หมดอายุไซ โดยไปทัศนศึกษาเรียนรู้วิธีแปรรูปที่จังหวัดสกลนคร ซึ่งเดิมชาวบ้านไม่มีความรู้ในการแปรรูปมาก่อน หลังเรียนรู้ก็จัดตั้งกลุ่มอย่างจริงจังในปี พ.ศ.2547 มาจนถึงปัจจุบัน

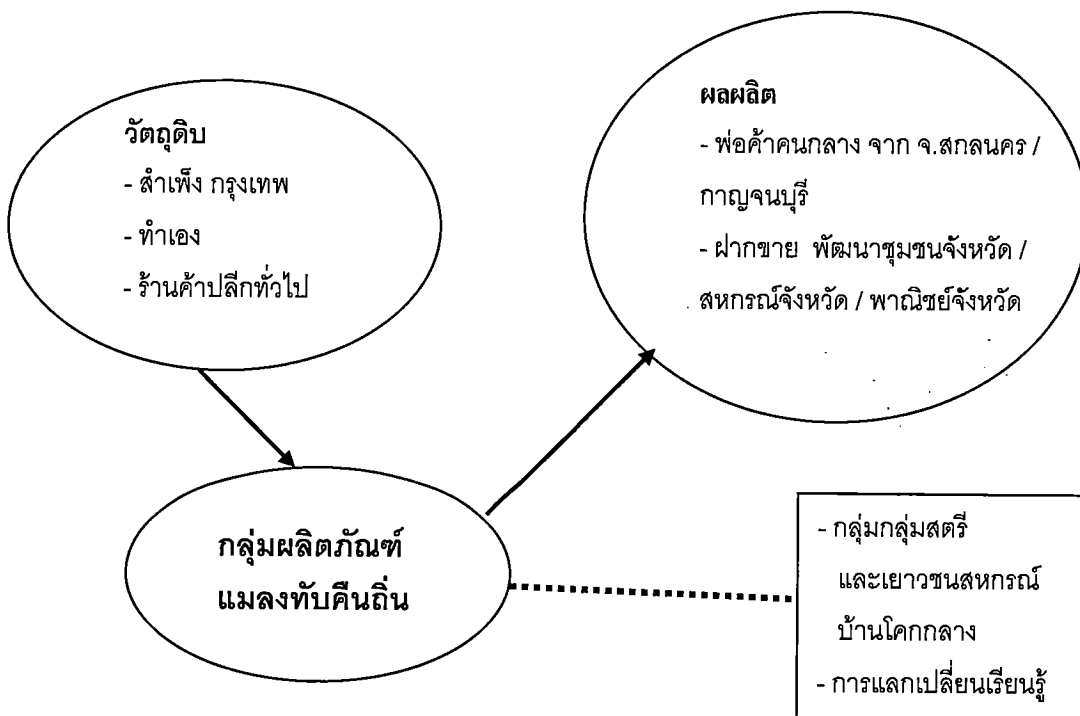
(2) การดำเนินการของเครือข่ายในปัจจุบัน

กิจกรรมของกลุ่มปัจจุบันมีนายสมัคร นามศรีฐาน เป็นประธานกลุ่ม และนางวาสนา ฝ่อนดี เป็นรองประธานกลุ่ม มีสมาชิก 15 คน เงินทุนหมุนเวียนได้จากการระดมหุ้นจากสมาชิก สินค้าของกลุ่มเป็นสินค้าที่ประดิษฐ์ขึ้นจากชิ้นส่วนของแมลงทับโดยทุกชิ้นทำด้วยมือทั้งหมด โดยวัตถุดิบที่นำมาใช้ในการผลิตได้จากกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่นำมาจำหน่ายให้กับกลุ่ม และบางส่วนได้จากลำเพ็ง ร้านค้าทั่วไปในตัวเมืองหนองบัวลำภู และทำเอง สินค้าที่สำเร็จแล้วของกลุ่ม เช่น เข็มกลัดจากเปลือกแมลงทับที่มีหลากหลายรูปแบบ และอื่นๆ ในการจำหน่ายกลุ่มออกขายตามงานต่างที่ทางจังหวัดจัดขึ้นหรือเชิญมา และทำตามคำสั่งซื้อของลูกค้าในกรุงเทพ ในอนาคตทำผลิตภัณฑ์จากขี้เลื่อยเป็นรูปมังกรและผลิตภัณฑ์จากแมลงช้าง

(3) วัตถุประสงค์/เป้าหมาย

1. เพื่อพัฒนาฝีมือให้กับชาวบ้าน
2. เพื่อต้องการให้ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มขึ้น สามารถดูแลครอบครัวอย่างมีความสุข
3. เพื่อให้มีป่าไม้อุดมสมบูรณ์
4. ชาวบ้านมีความชำนาญในการทอผ้าเพิ่มขึ้น

5. ได้พัฒนาความรู้เพื่อประกอบอาชีพแปรรูปปีกแมลงทับ
 6. มีป่าไม้อุดมสมบูรณ์เป็นแหล่งผลิตวัตถุดิบ
 7. ชาวบ้านที่มารวมกลุ่มฐานะดีขึ้น มีรายได้เพิ่มขึ้น
- (4) แนวทางการดำเนินการ(ที่ทีมวิจัยกำหนดกรอบไว้)
1. ประชุมประจำเดือนเพื่อหารือเป็นระยะ (ประชุมประจำเดือน ทุกวันที่ 3 ของเดือน)
 2. เขียนโครงการเสนอในการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น การอบรม เงินทุน เป็นต้น
 3. จัดทำแผนในการดำเนินงานของเครือข่าย
- (5) ปัจจัยแห่งความสำเร็จ
1. ความกล้าแสดงออก และเป็นที่พึ่งให้กลุ่มของผู้นำ
 2. ความสามัคคีในกลุ่ม
- (6) ผลที่ได้รับจากการมาร่วมเครือข่าย
1. ได้รู้จักกลุ่มและองค์กรต่างๆ ที่อยู่ในจังหวัดหนองบัวลำภู ซึ่งเดิมบางกลุ่มเคยเห็นเมื่อมีงานแสดงสินค้า บางกลุ่มไม่เคยรู้จักมาก่อน
 2. ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับสมาชิกเครือข่าย เช่น ความรู้ในการขายสินค้า ช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้า การขอการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ

ภาพที่ 14 เครือข่ายผลิตภัณฑ์ เครื่องประดับแมลงทับ

เครือข่ายรวบรวมข้าวหนองบัวลำภู

(1) ความเป็นมาของเครือข่าย

การประชุมร่วมกันของเครือข่ายการเรียนรู้หลายครั้งของเครือข่ายการเรียนรู้จังหวัดหนองบัวลำภู และการออกติดตามการเชื่อมโยงเครือข่ายของทีมีวิจัยได้มีการแลกเปลี่ยนแนวคิดกับกลุ่ม/องค์กรต่างๆ ที่มีกิจกรรมเรื่องข้าว ดังนั้นการประชุมเครือข่ายกลุ่ม/องค์กรประชาชนในจังหวัดหนองบัวลำภูทำให้เกิดแนวคิดเพื่อหารือร่วมกันเกี่ยวกับข้าว ซึ่งในที่ประชุมเห็นร่วมกันว่าข้าวเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญมากของจังหวัดหนองบัวลำภู ผลผลิตข้าวมีมูลค่ามากที่สุดสินค้าเกษตรของจังหวัดหนองบัวลำภู ทำให้กลุ่ม/องค์กรต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสหกรณ์การเกษตรในระดับอำเภอได้ตัดสินใจร่วมกันดำเนินกิจกรรมในรูปแบบของเครือข่ายเกิดขึ้น จากการประชุมครั้งแรกเมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2549 ที่ห้องประชุมสำนักงานพัฒนาการจังหวัดหนองบัวลำภู ต่อมาวันที่ 9 พฤษภาคม 2549 ได้ไปประชุมร่วมกันอีกครั้งหนึ่งที่ตลาดกลางคิมชาดของสหกรณ์การเกษตรหนองบัวลำภูจำกัดเพื่อศึกษาปัญหาในการรวบรวมข้าวและหาแนวทางการแก้ไข และได้ไปประกาศปฏิญญาที่เชียงคานพร้อมจัดทำแผนการดำเนินงานเมื่อวันที่ 18-19 พฤษภาคม 2549 ที่อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยมีคณะกรรมการเครือข่ายรวบรวมข้าวดังนี้

1. นายนาวา ใจสะอาด(ผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรเมืองหนองบัวลำภูจำกัด)	ประธาน
2. นายเดช ภูมิ(ผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรนากลางจำกัด)	กรรมการ
3. นายสุเทพ เสริมศรี(ผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรโนนสังจำกัด)	กรรมการ
4. นายสมิง ประเสริฐไทย(ผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรเมืองศรีบุญเรืองจำกัด)	กรรมการ
5. นายวิสิทธิ์ พรหมมหาชัย(ประธานสหกรณ์การเกษตร สกต.จำกัด)	กรรมการ
6. นางสาวจุฑารัตน์ ชัยสงคราม(ผู้จัดการสหกรณ์การเกษตร สกต.จำกัด)	กรรมการ
7. นายเจตณรงค์ บาญะ(ผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรสุวรรณคูหาจำกัด)	กรรมการ
8. นางสาวสมพร ภูเนตร(ผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรภูค้อจำกัด)	เลขานุการ

(2) การดำเนินการของเครือข่ายในปัจจุบัน เครือข่ายรวบรวมข้าวได้ดำเนินการดังนี้

1. การเตรียมการเพื่อรวบรวมข้าวร่วมกัน อาทิ.
 - 1.1 จัดทำระเบียบการรวบรวมข้าวของแต่ละสหกรณ์(ดำเนินการเสร็จแล้ว)
 - 1.2 จัดอบรมคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่บุคลากรของเครือข่าย(ดำเนินการแล้ว)
 - 1.3 พัฒนาคุณภาพบุคลากรเกี่ยวกับการตรวจสอบคุณภาพข้าว(ดำเนินการแล้ว)
 - 1.4 เตรียมพร้อมวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้าว(อยู่ระหว่างดำเนินการ)
 - 1.5 จัดเตรียม/หาเงินทุนที่ใช้ในการรวบรวมข้าว(อยู่ระหว่างดำเนินการ)

1.6 รวบรวมเข้าร่วมกัน(ผลจากการดำเนินกิจกรรมร่วมกันของเครือข่ายในปัจจุบันบางสหกรณ์ อาทิ.สหกรณ์การเกษตรศรีบุญเรืองจำกัด,สหกรณ์การเกษตรโนนสังจำกัด ได้รวบรวมเข้าร่วมกับสหกรณ์การเกษตรเมืองหนองบัวจำกัด)

2. การประสานงานกับหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง

(3)วัตถุประสงค์/เป้าหมาย

คณะกรรมการเครือข่ายได้กำหนดวัตถุประสงค์ร่วมกันดังนี้

1. เริ่มรวบรวมข่าวในเดือนพฤศจิกายน 2549

2. เพื่อสร้างความเป็นธรรมให้แก่สมาชิกสหกรณ์และเกษตรกรผู้ปลูกข้าวและจัดการถูกเอาเปรียบจากพ่อค้าและโรงสีต่างๆ

3.กำหนดราคาร่วมกัน, รวบรวมผลผลิตเพื่อขายร่วมกันหรือขายผ่านสหกรณ์การเกษตรเมืองหนองบัวจำกัด จำกัด

(4) แนวทางการดำเนินการ(ที่ทีมวิจัยกำหนด)

1. เชิญตัวแทนสหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอประชุมร่วมกันเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน

2. ประชุมประจำเดือนหรือตามความต้องการเพื่อหารือเป็นระยะ

3. สร้างความเข้าใจซึ่งกันและกันและศึกษาปัญหาาร่วมกัน

4. วางแผนการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน

5. จัดทำโครงการตามแผนการที่วางไว้ อาทิ.การจัดทำระเบียบ,การอบรมคุณธรรม เป็นต้น

(5) ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

จากการดำเนินกิจกรรมร่วมกันพบว่าปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จของเครือข่าย ประกอบด้วย ปัจจัยที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. ความเข้าใจและไว้วางใจซึ่งกันและกันของสมาชิกในเครือข่ายเพราะในอดีตบางสหกรณ์ได้ดำเนินกิจกรรมร่วมกันแต่ไม่ประสบผลสำเร็จอันเนื่องมาจากความไม่เข้าใจและไว้วางใจซึ่งกันและกัน

2. ผู้นำ เนื่องจากสหกรณ์การเกษตรเมืองหนองบัวจำกัดเป็นสหกรณ์ที่มีความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับการรวบรวมข้าว เป็นผู้นำในการดำเนินกิจกรรมของเครือข่ายทำให้สมาชิกเครือข่ายมีความมั่นใจในการดำเนินงาน

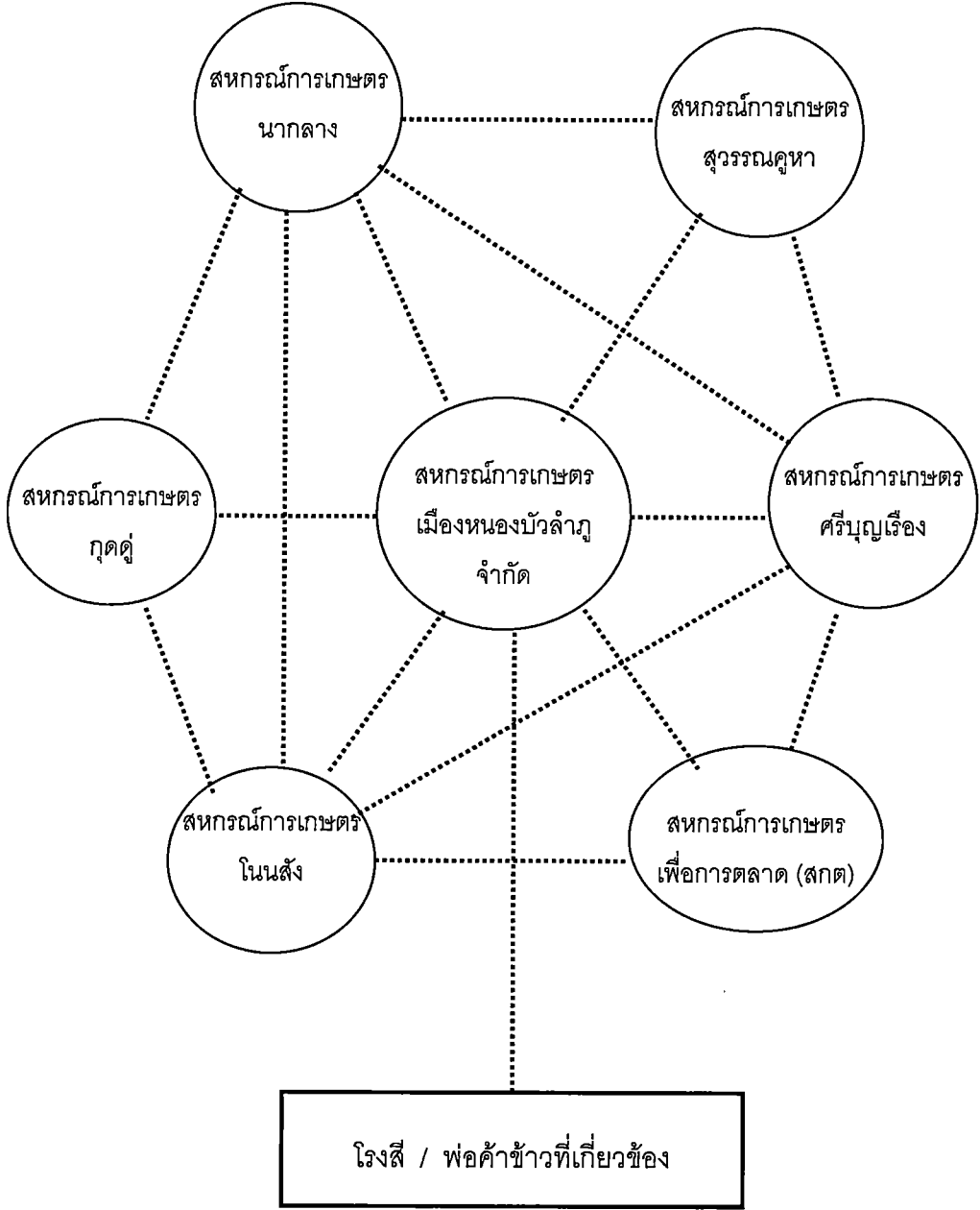
3. มีตัวอย่างที่ดี

4. เป็นสินค้าที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของสมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ในเครือข่าย

5. การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงของสมาชิกในเครือข่าย

6. การประชุมอย่างต่อเนื่อง

7. คณะกรรมการเครือข่ายเป็นผู้ที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนกิจกรรมของแต่ละสหกรณ์

ภาพที่ 15 เครือข่ายรวบรวมข้าวหนองบัวลำภู

เครือข่ายผ้าหนองบัวลำภู

(1)ความเป็นมาของเครือข่าย

การประชุมร่วมกันของเครือข่ายการเรียนรู้หลายๆ ครั้งของเครือข่ายการเรียนรู้จังหวัดหนองบัวลำภู และการออกติดตามการเชื่อมโยงเครือข่ายของทีมวิจัยได้มีการแลกเปลี่ยนแนวคิดกับสหกรณ์ต่างๆ ที่มีกลุ่มสตรีในสหกรณ์ซึ่งมีกิจกรรมเกี่ยวข้องกับเรื่องผ้า ประกอบกับผ้าเป็นวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยเฉพาะจังหวัดหนองบัวลำภู ดังนั้นคณะวิจัยและตัวแทนกลุ่ม/องค์กรในพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู จึงได้ตัดสินใจร่วมกันในการดำเนินกิจกรรมในรูปแบบของเครือข่าย ดังนั้นจึงได้เชิญตัวแทนกลุ่ม/องค์กรที่ดำเนินกิจกรรมเกี่ยวข้องกับเรื่องผ้าโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่ม/องค์กรที่อยู่ในสหกรณ์การเกษตร มีจัดการประชุมครั้งแรกเมื่อวันที่ 20-21 มิถุนายน 2549 ที่ห้องประชุมสำนักงานพัฒนาการจังหวัดหนองบัวลำภูเพื่อศึกษาปัญหาในเรื่องผ้าและหาแนวทางการแก้ไขร่วมกัน ที่ประชุมได้มีมติร่วมกันในการดำเนินกิจกรรมร่วมกันในรูปแบบเครือข่ายโดยมีคณะกรรมการเครือข่ายดังต่อไปนี้

1.นางจันทร์โต พินิจมนตรี	ประธาน
2.นางหนูรัตน์ แสงขุรัง	รองประธาน
3.นางสังวรณ์ พันลา	รองประธาน
4.นางจอมแพง เชื้อกทอง	กรรมการ
5.นางประครอง โคตรหาคำ	กรรมการ
6.นางมะลิ คุณบัวลา	กรรมการ
7.นางเสถียร มูลตรี	กรรมการ
8.นางอรุณณี โพธิศรี	กรรมการ
9.นางรำไพ สีสองคอน	กรรมการ
10.นางจิรวรรณ ผาสุโพธิ	กรรมการ
11.นางไข่มุกคุณ	กรรมการ
12.นางลำดวน ภูทองไชย	เลขานุการ

(2) การดำเนินการของเครือข่ายในปัจจุบัน ประกอบด้วย

1. การเตรียมการเพื่อดำเนินกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกเครือข่าย ในเรื่องดังต่อไปนี้ .
 - 1.1 การสำรวจความต้องการของสมาชิกในเครือข่าย
 - 1.2 จัดทำแผนปฏิบัติการของเครือข่ายในเรื่องต่างๆ ดังต่อไปนี้ การตลาดผ้า, การย้อมผ้า, การออกแบบลวดลาย, การตัดเย็บและอุปกรณ์การทอ เป็นต้น
 - 1.3 กำหนดผู้รับผิดชอบโครงการต่างๆตามแผนปฏิบัติการของเครือข่าย
2. การประสานงานกับหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง

(3) วัตถุประสงค์/เป้าหมาย

คณะกรรมการเครือข่ายได้กำหนดวัตถุประสงค์ร่วมกันดังนี้

1. รวบรวมผลผลิตเพื่อจำหน่าย
2. พัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม/องค์กรที่เป็นสมาชิกเครือข่าย
3. รักษาไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมการผลิตผ้าพื้นเมืองของจังหวัดหนองบัวลำภู

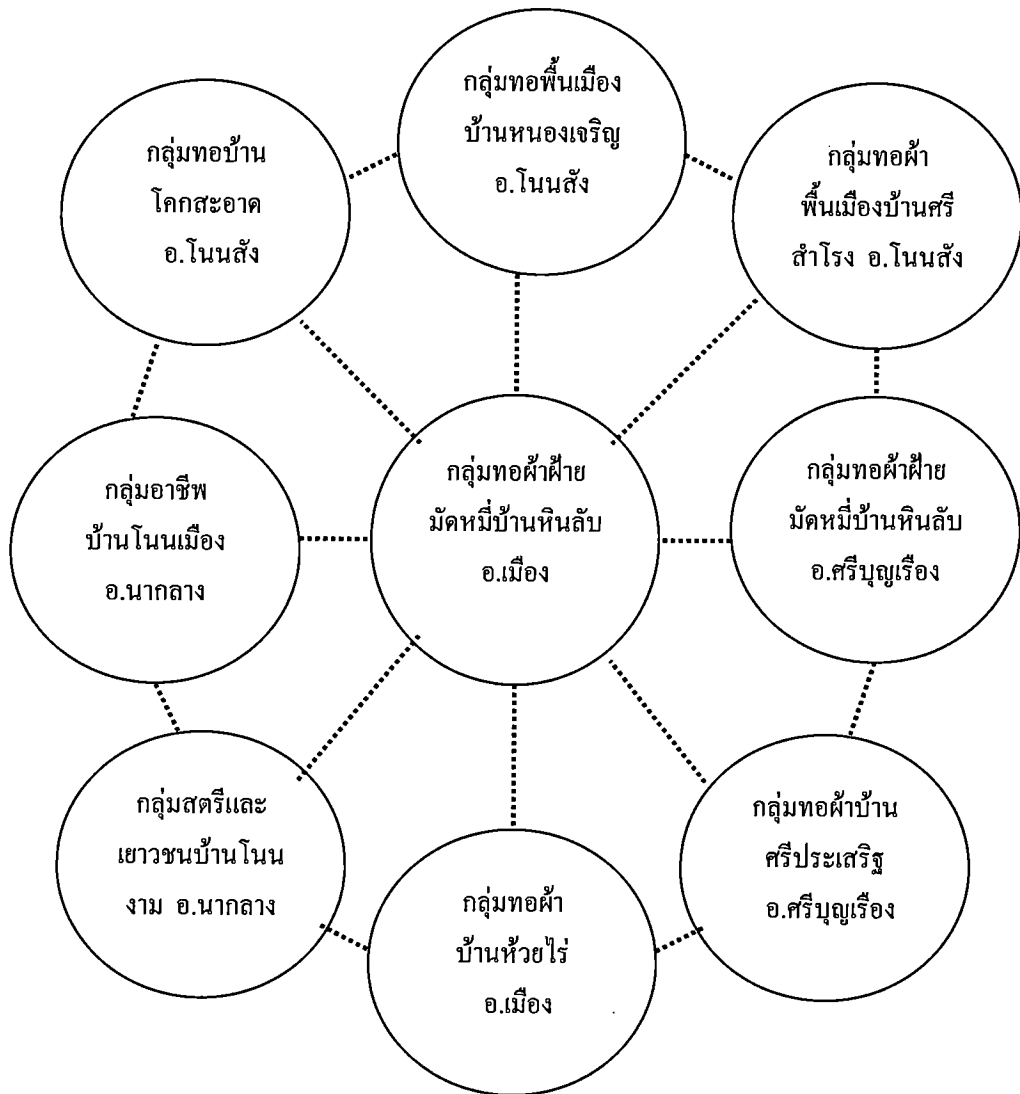
(4) แนวทางการดำเนินการ(ที่ทีมวิจัยกำหนด)

1. เชิญตัวแทนกลุ่ม/องค์กรที่ทำธุรกรรมเกี่ยวกับผ้ามาประชุมร่วมกันเพื่อสร้างความเข้าใจ
2. ประชุมประจำเดือนหรือตามความต้องการเพื่อหารือเป็นระยะ
3. สร้างความเข้าใจซึ่งกันและกันและศึกษาปัญหาร่วมกัน
4. วางแผนการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน
5. จัดทำโครงการตามแผนการที่วางไว้

(5) ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

จากการดำเนินกิจกรรมร่วมกันพบว่าปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จของเครือข่ายตามแนวคิดของคณะกรรมการเครือข่าย ประกอบด้วยปัจจัยที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. มีหน่วยงานสนับสนุน
2. ผู้นำที่เข้มแข็ง
3. มีการศึกษาดูงานจากตัวอย่างที่ดี
4. มีความสามัคคีในกลุ่ม
5. การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงของสมาชิกในเครือข่าย
6. การประชุมอย่างต่อเนื่อง

ภาพที่ 16 เครือข่ายผ้าจังหวัดหนองบัวลำภู

ข้อมูลพื้นฐานของสมาชิกเครือข่ายผ้าจังหวัดหนองบัวลำภู

กลุ่มทอผ้าบ้านหนองเจริญ

(1) ความเป็นมาของกลุ่ม

กลุ่มทอผ้าบ้านหนองเจริญโดยเกษตรกรรวมกันจัดตั้งกลุ่ม เมื่อปี 2546 เพื่อเป็นการหารายได้เพิ่มเติม และเป็นการใช้เวลาว่างหลังจากทำการเกษตรแล้ว มีนางหนูรัตน์ แสงขุวัง เป็นประธาน และนางสววย พระแก้ว เป็นรองประธาน โดยได้ทุนในการดำเนินงานจากการถือหุ้นของสมาชิก คนละ 100 บาท และ เงินสัจจะคนละ 100 บาท ทางกลุ่มยังได้รับเงินสนับสนุนจากนิคมพัฒนา 30,000 บาท จากองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 100,000 บาท และ การศึกษานอกโรงเรียนจำนวน 6,000 บาท

(2) การดำเนินการของกลุ่มในปัจจุบัน

กิจกรรมกลุ่มมีการซื้อวัตถุดิบ จากภายในตัวจังหวัดหนองบัวลำภู ร้านอึ้งภูทอง ร้านคมแพรว ทรัพย์สิน ผลิตและส่งขาย จ.กาญจนบุรี ตลาดโบ้โบ้ ประเทศมาเลเซีย ประเทศลาว และขายให้ผู้บริโภค รายย่อยในพื้นที่ และ รับสินค้าจากกลุ่มอื่นไปขายด้วย สินค้าของกลุ่มเป็นสินค้าที่ทำด้วยมือ ตัดเย็บผ้าเอง ผลิตภัณท์ของกลุ่ม เช่นทอผ้าสายฝน ผ้าขัดสีธรรมชาติ ผ้าเคมี เป็นต้น

กลุ่มทอผ้าบ้านโนนตาล

(1) ความเป็นมาของกลุ่ม

กลุ่มทอผ้าบ้านโนนตาลก่อตั้งกลุ่มเมื่อปี 2546 มีนางแ้ว เดชเจริญ เป็น ประธาน นางละเวง ศรีแดน และ นางใบ คำผาย เป็นรองประธาน มีสมาชิก 35 คน ทางกลุ่มมีทุนดำเนินการโดยเก็บจากสมาชิก หุ้นละ 20 บาท คนละ 5 หุ้น เป็นเงิน 100 บาท ทางกลุ่มยังมีทุนสนับสนุน จากองค์การบริหารส่วนตำบลและ สหกรณ์ 50,000 บาท และทางกลุ่มยังถือใช้ ใ้กฎระเบียบการดำเนินงานของกลุ่มเอง

(2) การดำเนินการของกลุ่มในปัจจุบัน

กิจกรรมกลุ่มมีการซื้อวัตถุดิบ โดยซื้อด้ายจาก อ.ภูเวียง อ.ชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ผลิตและส่งขาย องค์การบริหารส่วนตำบล ประชาสงเคราะห์ พ่อค้าคนกลาง รายได้กลุ่ม 70,000 บาท / ปี และมี ต้นทุน 40,000 บาท/ปี ทางกลุ่มจ่ายเงินปันผลให้กับสมาชิกตามการถือหุ้น สินค้าของกลุ่มเป็นสินค้าที่ทำด้วยมือ ตัดเย็บผ้าเองผลิตภัณท์ของกลุ่ม เช่น ทอผ้าห่ม ผ้าพันคอ ผ้าสายฝนทอเอง เป็นต้น

กลุ่มทอผ้าบ้านกุดกวาสร์้อย

(1) ความเป็นมาของกลุ่ม

กลุ่มทอผ้าบ้านกุดกวาสร์้อยตั้งกลุ่มเมื่อปี 2547 มีนางอุไรวรรณ แม่ประกิจ เป็นประธานกลุ่ม

และนางบุปผา โคตรสุข เป็นรองประธาน มีสมาชิก 30 คน ทางกลุ่มมีทุนดำเนินงาน จากสมาชิกลงหุ้นคนละ 100 บาท และเงินสัจจะ เดือนละ 20 บาท ปัจจุบันกลุ่มมีเงิน ออมทรัพย์ประจำกลุ่ม 39,000 บาท

(2) การดำเนินการของกลุ่มในปัจจุบัน

กิจกรรมกลุ่มมีการซื้อวัตถุดิบ จากจังหวัดหนองบัวลำภู ผลิตและส่งขาย ให้พ่อค้าคนกลางและผู้บริโภคในพื้นที่ สภาพปัญหาของกลุ่มในปัจจุบันเงินทุนไม่เพียงพอและขาดโรงเรือนในการผลิต และเก็บอุปกรณ์ ในบางฤดูการผลิตไม่ทัน (สมาชิกไปทำนา) สินค้าของกลุ่มเป็นสินค้าที่ทำด้วยมือ ตัดเย็บผ้าเอง ผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม เช่น ทอผ้าสายฝน กระเป๋า เสื้อผ้า เป็นต้น

กลุ่มทอผ้าบ้านกู่ทอง

(1) ความเป็นมาของกลุ่ม

กลุ่มทอผ้าบ้านกู่ทองก่อตั้งกลุ่มเมื่อปี 2549 มีสมาชิก 45 คน ทางกลุ่มมีทุนดำเนินงาน จากสมาชิกลงหุ้นคนละ 20 บาท และเงินสัจจะ ปีละ 100 บาท ปัจจุบันกลุ่มมีทุนหมุนเวียนในการดำเนินงาน 40,000 บาท

(2) การดำเนินการของกลุ่มในปัจจุบัน

กิจกรรมกลุ่มมีการซื้อวัตถุดิบ ด้าย อุปกรณ์ได้จากตลาดนัดภายในจังหวัดหนองบัวลำภู สื้ซื้อกับกลุ่มทอผ้าที่เป็นเครือข่ายภายในจังหวัด ผลิตและส่งขาย ให้พ่อค้าคนกลางจากจังหวัดอื่น และผู้บริโภคในพื้นที่ สภาพปัญหาของกลุ่มในปัจจุบันเงินทุนไม่เพียงพอ ตลาดในการขายสินค้าไม่มีความแน่นอน สินค้าของกลุ่มเป็นสินค้าที่ทำด้วยมือ ตัดเย็บผ้าเอง ผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม เช่น ผ้าฝ้าย ผ้าทอเคมี เป็นต้น

กลุ่มทอผ้ามัดหมี่บ้านหินลับ

(1) ความเป็นมาของกลุ่ม

กลุ่มทอผ้ามัดหมี่บ้านหินลับก่อตั้งกลุ่มเมื่อปี 2544 มีสมาชิก 39 คน มีนางจันได พินิจมนตรี เป็นประธานกลุ่ม และ นางบัวทอง เวชการมา เป็นรองประธาน ทางกลุ่มมีทุนดำเนินงาน จากการเก็บหุ้นจากสมาชิกหุ้นละ 30 บาท / เดือน ถือไม่เกินคนละ 1 หุ้น เงินสัจจะเก็บจากสมาชิกปีละ 120 บาทปัจจุบันกลุ่มมีทุนหมุนเวียนในการดำเนินงาน 100,000 บาท

(2) การดำเนินการของกลุ่มในปัจจุบัน

กิจกรรมกลุ่มมีการซื้อวัตถุดิบ จากตลาดหนองบัวลำภู ร้านอึ้งภูทอง ร้านเกื้อกุล ร้านคำโน อ.ชุมแพ ผลิตและส่งขาย ให้พ่อค้าคนกลางจากกรุงเทพ ประตูน้้า ร้านแม่สงวน บ้านเฮียอุดร ร้านโน อ.ชุมแพ ร้านเกื้อกุล และผู้บริโภคในพื้นที่ สภาพปัญหาของกลุ่มในปัจจุบันเงินทุนหมุนเวียนน้อย ขาดวัตถุดิบ ที่ใช้ในการทอผ้าไม่เพียงพอ มีคู่แข่งทางการค้าเพิ่มขึ้น และในบางฤดูผลิตสินค้าไม่ทันต่อความต้องการ

สินค้าของกลุ่มเป็นสินค้าที่ทำด้วยมือ ตัดเย็บผ้าเอง และทำการรับซื้อสินค้าจากกลุ่มอื่นมาจำหน่ายต่อผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม เช่น ผ้าทอต่างๆ และผ้าสำเร็จรูป เป็นต้น

กลุ่มทอผ้าบ้านโนนเมือง

(1) ความเป็นมาของกลุ่ม

กลุ่มทอผ้า บ้านโนนเมือง เดิมเป็นกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเพื่อใช้ต่อรองในการขอเงินสนับสนุนจากราชการ และเริ่มทำการทอผ้าเรื่อยมา จนกระทั่งเริ่มก่อตั้งกลุ่มปี 2541 มีสมาชิกก่อตั้งเริ่มแรก 67 คน ปัจจุบันคงเหลือ 51 คน ทางกลุ่มมีทุนดำเนินงาน โดยเก็บหุ้นจากสมาชิกหุ้นละ 20 บาท / เดือน หรือ 100 บาท และทางกลุ่มยังได้รับเงินสนับสนุนจาก องค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 5,000 บาท สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน 10,000 บาท และเครื่องจักร สหกรณ์จำนวน 40,000 บาท ปัจจุบันกลุ่มมีทุนหมุนเวียนในการดำเนินงาน 120,000 บาท และมี เงินทุนในการทอผ้า 85,00 บาท

(2) การดำเนินการของกลุ่มในปัจจุบัน

กิจกรรมกลุ่มมีการซื้อวัตถุดิบ จากตลาดหนองบัวลำภู ซื้อผ้าจากพ่อค้าคนกลาง อ.ผาขาว ร้านขายของชำทั่วไปในจังหวัดหนองบัวลำภู ผลิตและส่งขายให้ องค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนราชของจังหวัด ลูกค้ารายย่อยทั่วไป สภาพปัญหาของกลุ่มในปัจจุบันเงินทุนหมุนเวียนน้อย ขาดวัตถุดิบตลาดที่ขายไม่แน่นอน กิจกรรมของกลุ่ม เช่น ทอผ้า เย็บผ้าห่ม ปลอຍเงินกู้ เป็นต้น

กลุ่มทอผ้าบ้านศรีประเสริฐ

(1) ความเป็นมาของกลุ่ม

เดิมชาวบ้านทำใช้กันเองในหมู่บ้าน และเริ่มก่อตั้งกลุ่มเมื่อปี 2542 มีสมาชิกก่อตั้งเริ่มแรก 3 คน ปัจจุบันมีสมาชิก 15 คน โดยมีนางเสถียร มูลตรีเป็นประธานกลุ่ม และนางเพ็ญ หินขัด เป็นรองประธานกลุ่ม ทุนดำเนินงานของกลุ่มได้จากการลงหุ้นของสมาชิกคนละ 500 บาท และมีเงินสนับสนุนจากหน่วยงานราชการ เช่น พัฒนาชุมชนจังหวัดหนองบัวลำภู สนับสนุนเงินจำนวน 60,000 บาท เกษตรจังหวัดให้วัสดุอุปกรณ์ องค์การบริหารส่วนตำบลให้เงินค่าวัสดุ 20,000 บาท ปัจจุบันกลุ่มมีเงินหมุนเวียน 40,000 บาท

(2) การดำเนินการของกลุ่มในปัจจุบัน

กิจกรรมกลุ่มมีการซื้อวัตถุดิบ จากในพื้นที่ อ.ศรีบุญเรือง ร้านอึ้งภูทอง ร้านไทยภูษา และวัตถุดิบอื่นๆใน พื้นที่ของจังหวัด ผลิตและส่งขาย ในหมู่บ้าน ออกงานตามส่วนราชการจัด และกลุ่มเครือข่ายบ้านโนนสว่าง แต่สภาพปัญหาของกลุ่มในปัจจุบันยังมีตลาดที่ขายไม่แน่นอน กิจกรรมของกลุ่ม เช่น ทอผ้า ขายผ้าสำเร็จรูปเป็นเมตร ทางกลุ่มไม่มีการเย็บผ้าสำเร็จ และมีการออมทรัพย์กลุ่ม เป็นต้น

กลุ่มทอผ้าบ้านห้วยไร่

(1) ความเป็นมาของกลุ่ม

เดิมเกษตรกรทำใช้กันเองในหมู่บ้านและเริ่ม ก่อตั้งกลุ่มเมื่อปี 2542 มีสมาชิกก่อตั้งเริ่มแรก 32 คน โดยมี นางลำดวล ภูทองไชย เป็นประธานกลุ่ม และ นางจอมแพง เชื้อกทอง รองประธานกลุ่ม ทุนดำเนินงานของกลุ่มได้จากสมาชิกลงหุ้นคนละ 100 บาท และมีหน่วยงานราชการ เช่น พัฒนาชุมชน จังหวัดหนองบัวลำภูคอยสนับสนุน ทั้งยังได้รับงบประมาณจาก องค์การบริหารส่วนตำบล 15,000 บาท งบประมาณจากสหกรณ์จังหวัด 40,000 บาท ปัจจุบันทางกลุ่มมีเงินหมุนเวียน 100,000 บาท

(2) การดำเนินการของกลุ่มในปัจจุบัน

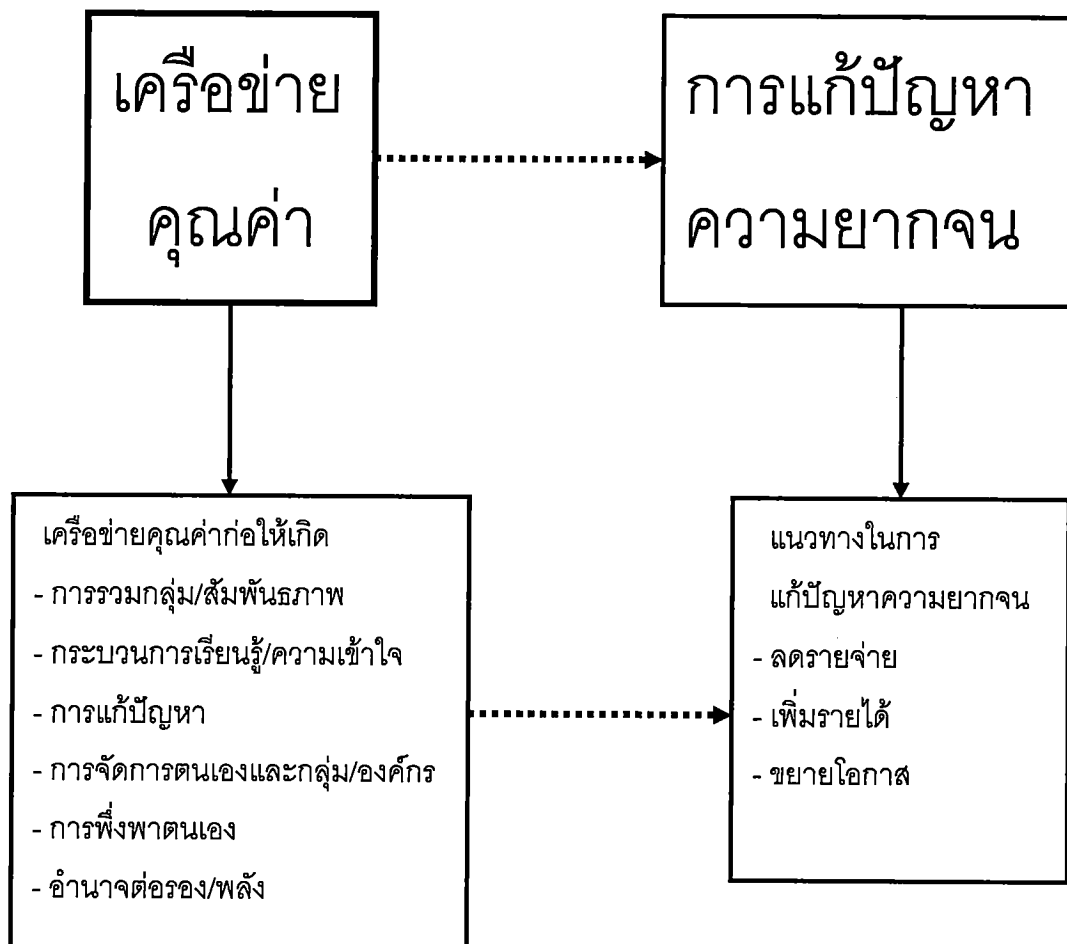
กิจกรรมกลุ่มมีการซื้อวัตถุดิบ จากในพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู ผลิตและส่งขาย ให้พ่อค้าคนกลาง ออกงานตามส่วนราชการจัดขึ้น และกลุ่มเครือข่ายบ้านโนนสว่าง แต่สภาพปัญหาของกลุ่มในปัจจุบันยังมี ตลาดที่ขายไม่แน่นอน เงินทุนดำเนินการกลุ่ม ทั้งผลิตภัณฑ์ของกลุ่มยังไม่ได้มาตรฐานเท่าที่ควร กิจกรรมของกลุ่ม เช่น ทอผ้าไหม ผ้าฝ้าย ขายผ้าเป็นเมตร ตัดเย็บสำเร็จ และ ออมทรัพย์ภายในกลุ่ม เป็นต้น

บทที่ 5

บทสังเคราะห์เครือข่ายคุณค่ากับการแก้ปัญหาความยากจน

5.1 ตัวแบบในการวิเคราะห์

การดำเนินกิจกรรมการวิจัยเรื่องการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู โดยการสร้างและพัฒนาเครือข่ายคุณค่า ให้แก่กลุ่ม/องค์กรประชาชนในพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภูกับการแก้ปัญหาความยากจนให้แก่ประชาชนที่เป็นสมาชิกของเครือข่ายคุณค่า มีความสัมพันธ์ในเชิงเหตุและผล จากบริบทหรือปรากฏการณ์แห่งความยากจนที่สมาชิกเครือข่ายคุณค่าประสบอยู่ โดยเหตุคือการเกิดขึ้นของเครือข่ายคุณค่า และผลคือการแก้ปัญหาความยากจน ดังภาพที่ 17

ภาพที่ 17 ตัวแบบเชิงเหตุผลระหว่างเครือข่ายคุณค่าและการแก้ปัญหาความยากจน

5.2 สรุปผลการวิเคราะห์

จากภาพที่ 17 ตัวแบบเชิงเหตุผลระหว่างเครือข่ายคุณค่ากับการแก้ปัญหาความยากจน ที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ พบว่าการดำเนินการวิจัยโดยการสร้างเครือข่ายคุณค่าของทีมวิจัยและกลุ่ม/องค์กรประชาชนในพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู ได้ก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของเครือข่ายในบางระดับเนื่องมาจากข้อจำกัดในเรื่องเวลาและอื่นๆ ผลสัมฤทธิ์ที่ก่อให้เกิดเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน ได้แก่ การรวมกลุ่มหรือการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างกลุ่ม/องค์กร, การเกิดการเรียนรู้กระบวนการในการเรียนรู้ เป็นต้น ผลสัมฤทธิ์ที่ก่อให้เกิดเป็นรูปธรรมอยู่บ้างได้แก่ การแก้ปัญหาบางอย่างที่บุคคลหรือกลุ่ม/องค์กรประสบอยู่, การจัดการตนเองและกลุ่ม/องค์กรในด้านต่างๆ เป็นต้น ส่วนผลสัมฤทธิ์ที่ยังไม่ก่อให้เกิดเป็นรูปธรรม อันเนื่องมาจากเครือข่ายคุณค่าที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการของทีมวิจัย ได้แก่ การพึ่งพาตนเอง และ การมีอำนาจต่อหรือพลังของกลุ่ม/องค์กรประชาชนในพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู

ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรมของเครือข่ายได้ส่งผลกระทบต่อ การแก้ปัญหาความยากจน ในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. การลดรายจ่าย ได้เกิดขึ้นต่อกลุ่ม/องค์กรต่างๆ ซึ่งส่งผลกระทบในระดับบุคคลที่เป็นสมาชิกของกลุ่ม/องค์กร ในกิจกรรมต่างๆ อาทิ. การซื้อวัตถุดิบจากกลุ่ม/องค์กรที่เป็นสมาชิกของเครือข่าย, การฝึกอบรมร่วมกัน, การใช้แหล่งเรียนรู้จากกลุ่ม/องค์กรที่เป็นสมาชิกของเครือข่าย การกู้ยืมภายในเครือข่ายที่ดอกเบี้ยต่ำกว่าภายนอก เป็นต้น
2. การเพิ่มรายได้ จากการดำเนินกิจกรรมของเครือข่ายได้ก่อให้เกิดการเพิ่มรายได้จากกิจกรรมต่างๆ อาทิ. การขายสินค้า, ฝากขายสินค้าให้แก่กลุ่ม/องค์กรที่เป็นสมาชิกของเครือข่าย, การให้เงินกู้แก่สมาชิกในเครือข่าย เป็นต้น
3. การขยายโอกาส ผลของการดำเนินกิจกรรมของเครือข่ายได้ก่อให้เกิดการขยายโอกาสให้แก่กลุ่ม/องค์กรต่างๆ อาทิ. การเพิ่มแหล่งวัตถุดิบ, ตลาด, การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การกู้ยืมเงินทุนระหว่างกัน เป็นต้น

5.3 ข้อสังเกตจากการใช้ตัวแบบในการวิเคราะห์

จากการวิเคราะห์เรื่องเครือข่ายคุณค่ากับการแก้ปัญหาความยากจนที่กล่าวมาแล้วมีประเด็นที่ควรพิจารณาเพิ่มเติมในการวิเคราะห์ครั้งนี้ได้แก่

1. ข้อมูลคนจนจากบทที่ 2 เป็นข้อมูลคนจนที่แท้จริงหรือไม่
2. การสร้างกระบวนการเรียนรู้หรือการให้การศึกษาให้แก่คนในกลุ่ม/องค์กร น่าจะแก้ปัญหาความยากจนได้อย่างยั่งยืนที่สุด
3. การมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนจะเป็นการสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่ดีที่สุด

บทที่ 6

สรุปและข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปผลการดำเนินการ

(1) โดยทั่วไปเป็นไปตามแผนการวิจัยที่คณะวิจัยได้กำหนดไว้ นั่นคือ ประกอบด้วยการศึกษาข้อมูลพื้นฐานจังหวัดหนองบัวลำภูและกลุ่ม/องค์กรต่างๆในจังหวัดหนองบัวลำภู, การประเมินความสนใจ, การกำหนดแผนปฏิบัติการเครือข่าย, การดำเนินการตามแผนและการหนุนเสริมของทีมีวิจัย แต่อย่างไรก็ตาม การเกิดขึ้นของเครือข่ายธุรกิจตามห่วงโซ่อุปทานของสินค้าแต่ละชนิดจะเกิดขึ้นไม่พร้อมกัน ขึ้นอยู่กับว่าแต่ละกลุ่ม/องค์กรจะมีความเข้าใจและต้องการดำเนินกิจกรรมร่วมกันในรูปแบบเครือข่ายเมื่อใด ดังนั้น กิจกรรมของละเครือข่ายจึงเกิดขึ้นไม่พร้อมกันแต่มีลำดับของกิจกรรมที่เหมือนกัน

(2) ปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากการวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วยปัญหาที่เกิดจากทีมีวิจัยและปัญหาที่เกิดจากปัจจัยสภาพแวดล้อมอื่นๆ โดยมีรายละเอียดของปัญหาสำคัญดังต่อไปนี้

ปัญหาที่เกิดจากทีมีวิจัย ประกอบด้วย

- ด้านเวลา ทีมีวิจัยจะประสบปัญหาด้านเวลาเป็นอย่างมาก เนื่องจากการทำงานส่วนใหญ่ใช้เวลาที่ตรงกับเวลาในการปฏิบัติราชการในงานปกติ ทำให้นักวิจัยจากมหาวิทยาลัยมีข้อจำกัดในการลงพื้นที่ (มหาวิทยาลัยราชภัฏเลยกำหนดให้คณาจารย์ต้องลงชื่อปฏิบัติราชการทุกวัน) นักวิจัยจากสำนักงานสหกรณ์จังหวัดมีภาระงานประจำเป็นจำนวนมากและเน้นการปฏิบัติงานตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ทำให้มีเวลาในการลงพื้นที่เพื่อปฏิบัติการวิจัยได้ไม่มากเท่าที่ต้องการ

- ด้านภาระงาน นักวิจัยบางส่วนมีภาระงานในการปฏิบัติการกิจในงานประจำเป็นจำนวนมาก ทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดความไม่ต่อเนื่องในการดำเนินกิจกรรม ทำให้เกิดปัญหาความเข้าใจที่ไม่ตรงกัน เพราะกิจกรรมบางครั้งมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบไปแล้ว แต่ทีมีวิจัยบางคนยังเข้าใจในรูปแบบกิจกรรมเดิม นักวิจัยบางคนทนกลืนยวดยวนทางการเมืองไม่ไหว ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติการวิจัยได้จนจบโครงการ นอกจากนี้ตามระบบราชการมีการย้ายสถานที่ทำงาน ทำให้ทีมีวิจัยบางคนมีข้อจำกัดในการวิจัยเนื่องจากต้องย้ายสถานที่ทำงาน ออกจากพื้นที่

- ด้านการสื่อสาร การติดต่อสื่อสารระหว่างทีมีวิจัยที่อยู่ในพื้นที่ต่างกันทำให้สื่อสารกันไม่ได้เต็มที่ บางครั้งเข้าใจผิดพลาด ทำให้เป้าหมายในการทำกิจกรรมไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการ นอกจากนี้การติดต่อสื่อสารระหว่างทีมีวิจัยกับกลุ่ม/องค์กร บางครั้งก็มีข้อจำกัดทั้งในเรื่องสาระและภาษา

- ด้านประสบการณ์ในการทำวิจัย ทีมีวิจัยบางท่านไม่มีประสบการณ์ในการทำวิจัยมาก่อน ทำให้ต้องใช้เวลาในการทำความเข้าใจในกระบวนการดำเนินงานวิจัยในช่วงแรก แต่ก็พัฒนาดีขึ้นเรื่อยๆ

ปัญหาที่เกิดจากปัจจัยสภาพแวดล้อมอื่นๆ ประกอบด้วย

- วัฒนธรรมทางการเมือง โดยทั่วไปประชาชนจะเป็นเป้าหมายในการพัฒนาของราชการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แต่ปัจจุบันประชาชนเป็นทั้งเป้าหมายและเครื่องมือของระบบราชการและนักการเมือง ทำให้เกิดความขัดแย้งทั้งในด้านรูปแบบการสร้างกระบวนการเรียนรู้, แนวคิด, ค่านิยม, ผลประโยชน์และอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ดังจะเห็นได้จากข้าราชการระดับสูงในจังหวัดบางส่วนต้องระดมประชาชนมารองรับกิจกรรมทางการเมืองของนักการเมืองในจังหวัดเนื่องจากอาจจะมีผลประโยชน์ต่างตอบแทนซึ่งกันและกัน
- วัฒนธรรมขององค์กร สืบเนื่องจากระบบราชการที่ผู้บังคับบัญชามีผลกระทบโดยตรงต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ดังนั้นการทำงานของข้าราชการส่วนใหญ่สนองตอบต่อความต้องการของผู้บังคับบัญชาเป็นหลักหรือผู้มีอำนาจในระดับที่สูงกว่า ทำให้ขาดความตระหนักและต่อเนื่องในการดูแลประชาชน อาทิ ถ้าผู้บังคับบัญชารับโควต้าลำไยมาจากผู้ที่มีอำนาจสูงกว่าหน้าที่หลักที่ข้าราชการจะต้องทำอย่างเร่งด่วนและต้องสำเร็จคือการระบายลำไยให้หมดโดยใช้วิธีการอย่างไรก็ตาม
- ปัจจัยทางสังคมอื่นๆ เช่น อากาศ ฝน เทศกาล ฯลฯ

6.2 ประโยชน์ที่นักวิจัยและทีมวิจัยได้รับ

จากการปฏิบัติการวิจัยที่ผ่านมาทำให้นักวิจัยและทีมวิจัยได้รับประโยชน์ในเรื่องของความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นและทักษะ/ประสบการณ์ใหม่ๆดังต่อไปนี้

ชุดความรู้ใหม่ ประกอบด้วย

- การสร้างเครือข่ายคุณค่าจากห่วงโซ่อุปทานของสินค้าและบริการที่กลุ่ม/องค์กรมีอยู่ ทำให้กิจกรรมของเครือข่ายสอดคล้องโดยตรงกับกิจกรรมของกลุ่ม/องค์กร ประกอบกับกลุ่ม/องค์กรมีความรู้ความเข้าใจเป็นพื้นฐานเรื่องดังกล่าวอยู่แล้วทำให้การดำเนินกิจกรรมดำเนินไปอย่างรวดเร็วและสอดคล้องตามความต้องการของกลุ่ม/องค์กรนั้นๆ
- ตัวแทนสหกรณ์ที่เป็นสมาชิกเครือข่ายควรเน้นที่ผู้จัดการ เนื่องจากผู้จัดการเป็นผู้ที่มีความรู้ในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์มากที่สุด ทำให้มีบทบาทในการผลักดันกิจกรรมของสหกรณ์ให้สอดคล้องกับกิจกรรมของเครือข่ายได้มากกว่าบุคคลอื่นๆในสหกรณ์

- การแสวงหาผู้นำตามธรรมชาติ การประชุมหรือการจัดเวทีในช่วงแรกๆ ผู้ที่มีบทบาทมักจะเป็นนักพูดเป็นส่วนใหญ่ทำให้ได้รับการยอมรับจากที่ประชุมที่ประชุม แต่ส่วนใหญ่คนเหล่านี้ไม่ค่อยมีความสามารถในการทำงาน ดังนั้นนักวิจัยควรค้นหาผู้นำตามธรรมชาติที่มีความสามารถในการดำเนินกิจกรรมของเครือข่ายให้เร็วที่สุด

- ทักษะของกลุ่ม/องค์กรที่มีต่อส่วนราชการ จากการไปข้อบปึงทวัรทำให้ทราบข้อเท็จจริงบางอย่างว่า กลุ่ม/องค์กรจะพูดข้อมูลในทางที่ดีต่อส่วนราชการเมื่อมาประชุมที่ส่วนราชการ แต่เมื่อทีมวิจัยไปเยี่ยมเยียนที่กลุ่ม/องค์กรทัศนคติที่มีต่อส่วนราชการก็เปลี่ยนไปโดยส่วนใหญ่คือการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนของเจ้าหน้าที่ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของกลุ่ม/องค์กร

- การสร้างความสัมพันธ์ที่ดี มีความเป็นกันเอง มีมิตรภาพและไว้วางใจซึ่งกันและกัน จะทำให้นักวิจัยได้รับข้อมูลที่เป็นจริง

ทักษะและประสบการณ์ใหม่ ประกอบด้วย

- ข้อบปึงทวัร เป็นการออกเยี่ยมเยียนพบปะผู้นำกลุ่ม/องค์กรเพื่อสัมภาษณ์เชิงลึกและแลกเปลี่ยนข้อมูล โดยทีมวิจัยออกพบปะเป็นกลุ่มๆ และบ่อยๆทำให้มีโอกาสแลกเปลี่ยนข้อมูลในเชิงลึก ตัวแทนกลุ่ม/องค์กรสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ นักวิจัยก็มีโอกาสได้สอบถามข้อมูลอย่างเต็มที่และเห็นสภาพการดำเนินงานของแต่ละกลุ่ม/องค์กรอย่างชัดเจน

- การใช้วัฒนธรรม/ประเพณีมาประกอบกิจกรรม โดยทั่วไปประชาชนในจังหวัดหนองบัวลำภูและภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความสามารถในการแสดงออกเชิงศิลปวัฒนธรรมและการแสดง ดังนั้นการประยุกต์ศิลปวัฒนธรรมดังกล่าวมาใช้ในการจัดเวทีจะทำให้ผู้เข้าร่วมประชุมมีความสุขในการจัดกิจกรรม

- การสร้างความเข้าใจและเข้าถึงผู้นำกลุ่ม/องค์กรจะทำให้ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

- การกำหนดกิจกรรมกับตัวแทนกลุ่ม/องค์กรต้องมีความยืดหยุ่นและสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา

- การฟังตัวและทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่องจะทำให้เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่างตัวแทนกลุ่ม/องค์กรกับนักวิจัย

- การจัดกิจกรรมต่างๆต้องจัดให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและวิถีชีวิตของสมาชิกกลุ่ม/องค์กรจึงจะทำให้ได้รับความร่วมมืออย่างเต็มที่

- การประสานงานต้องดำเนินการบ่อยๆ และหลายๆทางเลือก เนื่องจากตัวแทนกลุ่ม/องค์กรโดยเฉพาะผู้นำมีภารกิจหรือกิจกรรมในหลายๆ ด้านกับส่วนราชการต่างๆในพื้นที่

6.3 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุงกระบวนการวิจัย มีประเด็นดังต่อไปนี้

- กระบวนการในการวิจัยควรกำหนดไว้อย่างกว้างๆและมีความยืดหยุ่น เนื่องมาจากการรับรู้ในกิจกรรมการเชื่อมโยงเครือข่ายของผู้นำกลุ่ม/องค์กรในแต่ละกลุ่ม/องค์กรอาจเกิดขึ้นไม่พร้อมกัน ประกอบกับรอบฤดูกาลผลิตของสินค้าและบริการที่กลุ่ม/องค์กรมีอยู่มีความแตกต่างกันตามชนิดของสินค้าและบริการนั้นๆ และมีระยะเวลายาวนาน ดังนั้นไม่ควรกำหนดกิจกรรมที่เข้มงวดเกินไป
- เน้นสร้างการเรียนรู้ เนื่องจากการเรียนรู้จะทำให้ผู้นำหรือตัวแทนกลุ่ม/องค์กรเข้าใจกระบวนการและสามารถปรับให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่ม/องค์กรได้ นอกจากนี้ยังทำให้กลุ่ม/องค์กรสามารถพึ่งตนเองได้ในอนาคตถึงแม้ว่าทีมวิจัยออกจากพื้นที่แล้วก็ตาม
- กำหนดตัวแทนกลุ่ม/องค์กรให้ชัดเจน ทั้งนี้กิจกรรมการเชื่อมโยงเครือข่ายเป็นกิจกรรมของกลุ่ม/องค์กรที่ต้องใช้เวลาและผลที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจนและต่อเนื่อง ทำให้ตัวแทนกลุ่ม/องค์กรที่เข้ามาร่วมสร้างเครือข่ายจะต้องมีความต่อเนื่องและเป็นผู้ที่มีบทบาทการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม/องค์กร ดังนั้นทีมวิจัยควรหาวิธีการในการกำหนดตัวแทนกลุ่ม/องค์กรที่ชัดเจน จากประสบการณ์ของทีมวิจัยเห็นว่าผู้ที่ควรนำมาร่วมในเครือข่ายของสหกรณ์ต่างๆคือผู้จัดการของสหกรณ์นั้นๆ

ข้อเสนอแนะสำหรับการต่อยอดโครงการวิจัยในอนาคต ควรคำนึงถึงเรื่องดังต่อไปนี้

- ระยะเวลาที่เหมาะสม ในการเชื่อมโยงเครือข่ายเนื่องจากเครือข่ายที่ยั่งยืนต้องเกิดจากภายในกลุ่ม/องค์กร ดังนั้นจึงต้องสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักวิจัยกับตัวแทนกลุ่ม/องค์กร และระหว่างตัวแทนกลุ่ม/องค์กรต่างๆ ตลอดจนหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องเสียก่อน ซึ่งต้องใช้เวลาพอสมควร นอกจากนั้นเมื่อเกิดเครือข่ายแล้วควรมีระยะเวลาในการเรียนรู้และปรับตัวตามบริบทที่เปลี่ยนไปของกลุ่ม/องค์กรทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม โดยการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ไปเรื่อยๆ จนกลุ่ม/องค์กรต่างๆพึ่งตนเองได้
- เน้นการสร้างเครือข่ายตามห่วงโซ่อุปทานที่กลุ่ม/องค์กรนั้นเกี่ยวข้อง
- คัดเลือกทีมวิจัยที่ทำงานในพื้นที่ ที่มีศักยภาพเพียงพอในด้านข้อมูลและการประสานงาน มีเวลาเพียงพอ ในการทำงานวิจัย เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง
- ประเมินและปรับปรุงการทำงานทุกขั้นตอนเพื่อปรับกิจกรรมให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและ
- พัฒนาเครือข่ายในขนาดที่ใหญ่ขึ้นทั้งในด้านพื้นที่หรือกิจกรรม อาทิ เครือข่ายระดับอีสานเหนือ เพราะในพื้นที่ดังกล่าวผู้นำกลุ่ม/องค์กรได้ผ่านการเรียนรู้กระบวนการในการสร้างเครือข่ายมาแล้ว น่าจะทำให้กลุ่ม/องค์กรพัฒนาความสัมพันธ์ในเชิงเครือข่ายได้รวดเร็ว สามารถพึ่งตนเองและมีอำนาจต่อรองมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

จุฑาทิพย์ ภัทราวาท รศ. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการประสานงานเพื่อพัฒนารอบ
แนวคิดสำหรับชุดโครงการวิจัยด้านสหกรณ์ (เล่ม 1). ธันวาคม 2544.

_____. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์โครงการประสานงานเพื่อพัฒนารอบ
แนวคิดสำหรับชุดโครงการวิจัยด้านสหกรณ์ (เล่ม 2) . ธันวาคม 2544.

จุฑาทิพย์ ภัทราวาท และคณะ. แนวทางการพัฒนาเครือข่ายกลุ่ม/องค์กรประชาชนในพื้นที่
จังหวัด. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ซีโน ดีไซน์, 2549.

สหกรณ์จังหวัดหนองบัวลำภู. แบบรายงานการประเมินผลการปฏิบัติงาน ประจำปีงบประมาณ
พ.ศ. 2548. หนองบัวลำภู : สำนักงานสหกรณ์จังหวัดหนองบัวลำภู, 2548 (อัดสำเนา)

_____. รายชื่อสหกรณ์จำนวนสมาชิกและสถานที่ตั้งสำนักงานของสหกรณ์

ในประเทศไทย ณ วันที่ 1 มกราคม 2548. หนองบัวลำภู : สำนักงานสหกรณ์จังหวัด
หนองบัวลำภู, ม.ป.ป. (อัดสำเนา)

สุทิตย์ อากาศโร พระมหา. เครือข่าย : ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
เดือนตุลา, 2547.

สำนักงานสถิติจังหวัดหนองบัวลำภู. รายงานสถิติจังหวัด พ.ศ. 2548. หนองบัวลำภู. 2548.

สำนักพัฒนาระบบการบริหารจัดการสหกรณ์. คู่มือการจัดทำแผนกลยุทธ์สหกรณ์.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, ม.ป.ป.